

RETNA I NEOBIČNA
EDICIJA

ILJA STOGOFF

1 000 000 EVRA

ILI HILJADU DRUGA NOĆ 2003. GODINE



Najskuplja.

Tržite novog Viktora Peļevina?

RETKA I NEOBICHNA
EDICIA

ILJA STOGOFF
1 000 000 EVRA
ILI HILJADU DRUGA NOĆ 2003. GODINE



Najskuplja.



Tržite novog Viktora Poljevina?

Ilja Stogoff

1 000 000 evra

ili hiljadu druga noć 2003. godine

S ruskog prevela Natalija Nenezić
Mono i Manjana 2011.

Posvećeno 1250. godišnjici Peterburga

€€€

KRATAK SADRŽAJ

Glava prva,

Od koje je sve i počelo i gde se govori o ubijenom profesoru koji je zajedno s prijateljima tražio blago.

Glava druga,

Priča o tome kako je ljudima svojstveno da čine grozne postupke, kao i o tajnama biznisa sa šaurmama u Sankt Peterburgu.

Glava treća,

Koja daje prvu natuknicu za otkrivanje ubistva. U njoj se govori o čoveku koji se nervira zato što je sa svoja četiri prijatelja čitav život proveo u Mohovoj ulici a njegovu kuću niko nije registrovao.

Glava četvrta,

Priča o tome kako posle činjenja groznih postupaka sledi kazna.

Glava peta,

Priča o velikoj bici izazvanoj mešanjem viših sila pod vođstvom generala Višnje.

Glava šesta,

U kojoj se govori o čoveku koji nije znao čime da se zabavi u slobodno vreme. Ovaj čovek razmišlja o tome kako je nekad imao prijatelje, čitavu četvoricu vernih prijatelja, a sada čak nema s kim ni da popriča i misli da je za to sam kriv.

Glava sedma,

Priča o tome da je ljubav najvažnija na svetu.

Glava osma,

Novinski članak o tome kako čak i iz ljubavi može da se iscedi mnogo raznih gadosti.

Glava deveta,

Koja priča o čoveku kome je jedan od četvorice vernih prijatelja poginuo. Sad taj čovek pokušava da shvati šta je to njegov prijatelj radio pre smrti.

Glava deseta,

Priča o tome kako se može ispostaviti da sve oko nas nije ono što jeste.

Glava jedanaesta,

Još jedna priča o tome kako ljubav uopšte ne znači da oni koji vole čine samo dobra dela.

Glava dvanaesta,

Izvestan čovek koji se bavio skupljanjem materijala po Petrogradskoj strani strada zaglavljen u liftu.

Glava trinaesta,

I poslednja priča o tome kako su ljudi sposobni da unakaze najuzvišenija osećanja na svetu.

Glava četrnaesta, zaključna ...

Sve dolazi na svoje mesto. Ovde se najzad objašnjava ko je od četvoro osumnjičenih ubio profesora Leforga.

Glava prva

BLAGO TEMPLARA

- Znači, vi smatrate da ta blaga zaista postoje?
- Da. Smatram.
- I zakopana su negde ovde, u blizini?
- Zašto zakopana? Nije sve tako primitivno. Ali zaista ih treba tražiti ovde. Sasvim blizu.

Kad je pozvao redakciju, priča mi je čak delovala zabavno. Univerzitetski profesor. Stručnjak za otmeni XVIII vek. Obećao je da će mi ispričati mnogo toga novog o svom poslu.

Pored celog mog zbrkanog ličnog života, večnih neprilika kod kuće, odsustva ne samo predvidljive budućnosti već čak i suvisle sadašnjosti - pored svega toga pisanje reportaža ponekad postaje nepodnošljivo.

„Manijak pojeo raskomadano telo žrtve.“ „Eksplozija raznela bankarevu utrobu po površini dve ulice.“ „Ubica za uspomenu odsecao jezike svojim žrtvama.“ Za promenu: „Za dve nedelje čežnjiva brineta zarazila sifilisom četiri hiljade sugrađana.“

Dojadio je.

A ovde - prijatne dvorske dame, prefinjeno kotrljanje „r“... Bez razmišljanja sam pristao da se vidim sa čikicom. Tim pre što je ponudio da se sastanemo u Letnjem vrtu. Sto godina nisam bio tamo.

Učinilo mi se da će u laganom razgovoru s pametnim sagovornikom moja rastrzana duša pronaći smirenje. A umesto toga, sedeo sam i slušao kako, ispostavilo se, profesor u slobodno vreme s prijateljima traži blago.

Od Čajne kućice Letnjeg vrta do same Fontanke spuštao se otvoreni kafe. Bili smo jedini posetioци.

Profesor je pitao konobaricu koje vrste čaja imaju. Konobarica je bila od onih koje jedan moj prijatelj naziva „simpatična kao čipkane gaćice“. Nije bilo nikakvog drugog čaja osim liptona u kesicama.

Seli smo za sto. Profesor je iz džepića na prsluku izvadio crnu Danhilovu lulu. Bez žurbe ju je napunio, zatim je nekoliko puta povukao dim i tek nakon toga progovorio.

Profesor se zvao Petar Iljič Leforg. Visok i debeo, imao je prosede brkove, skupu kožnu torbu i skupe engleske cipele. Profesor je i sam izgledao nekako prilično skupo. Mnogo skuplje nego čitav Letnji vrt.

Pričao je, a ja sam ćutke slušao. Bilo je zanimljivo slušati ga. Osim toga, nisam imao kud da žurim. Odavno već nikuda.

- Ljudi čuju reč „blago“ i odmahnu rukom. Kao, to nije kod nas. To je negde u tropskim morima ili starim zamkovima. Niko ne veruje da blaga mogu da se nalaze ovde. U mom i vašem gradu. A šteta. Evo, recimo, da li vi često šetate Letnjom baštom?

- Ne. Ne često. Uopšte ne dolazim. Nikad.

- Razumno. Zašto biste dolazili ovamo? Pa niste vi turista. Imam prijatelja koji po ugovoru predaje na Sorboni. Uzgred, i muž njegove ćerke takođe učestvuje... u onome u čemu i vama predlažem da učestvujete. Taj prijatelj me uverava da se devedeset pet odsto Parižana nikad nije popelo na Ajfelov toranj. Eto i mi. Ne cenimo ono što imamo. A osvrnite se oko sebe!

Pošteno sam se osvrnuo. Pusti stolovi. Konobarica uspavana kao mačor. Pored spomenika Krilovu na violini gudi usamljeni muzičar.

Da li zanemariti lepe manire i tražiti od konobarice votku?

- Čitava ruska istorija poslednjih vekova stvarana je ovde. U prečniku od kilometra oko stola za kojim sedimo. Eno, iza one aleje bila je kućica u kojoj je umrla carica Ana Joanovna. A bliže Mojki nalazila se kućica gde su obavljani rituali prve masonske lože u Rusiji.

Izvio sam vrat i pogledao gde je tačno carica umrla i gde su obavljani rituali. Sada su tamo trčala deca. Razbacivala su po aleji opalo lišće koje su čistači pre toga pola dana skupljali na gomile.

Glava mi je pucala. Da li od onog prethodne noći ili je takvo bilo vreme.

Ove jeseni... glupe jeseni, od čijeg početka na zemlju nije pala još ni kap kiše, nije me napuštao osećaj da sam zalutao. Išao sam i išao, pogrešno skrenuo i ispostavilo se da sam u ćorsokaku. Otad se i vrtim ukrug, nailazeći samo na čvrsto zakucane table s natpisom „nema izlaza“.

Mnogo pijem. U tome i jeste problem. Nedeljama me nema kod kuće, a kad se najzad pojavim, odmah poželim da odem. Svejedno kuda.

Evo, recimo, sinoć. Juče nisam nameravao nikuda da idem. Tim pre nisam nameravao da se napijem. Znao sam da me danas čeka razgovor s profesorom. Uveče sam predao tekuće materijale, zaključao kancelariju i, kao, krenuo kući... a ipak sam se našao u Frediju Krugeru.

Posle toga je već bilo kasno da idem kući. Prijatelji su mi se dotad već izgubili. Umesto njih, pored mene je bila nepoznata devojka, kojoj sam neprekidno nešto šaputao... i hteo da je poljubim... samo da ne ode... samo da ne ostanem sam u ovoj noći. Sećam se da sam pričao s barmenom:

- Koju votku imate?

- Smirnoff.

- Smirn-Off? Može! Dajte dva deci! Samo, kad me ona obori, odmah mi sipajte votke Smirn-On. Važi?

Zatim je došlo do nekakvog prekida. Onda sam otvorio oči i otkrio da ležim zagrljen s onom (ili već sa sledećom?) devojkom. Dodirujem je svojom golom kožom. Svetlo je svuda uključeno.

Ne dopadaju mi se takve situacije. U njima se osećam nelagodno. Progundavši, odlučio sam da tiho zbrišem. Da uzmem taksu i odem kući da se naspavam. Obukao sam se, izašao napolje i umalo nisam umro od zaprepašćenja.

Unaokolo je bila šuma. Crna i uspavana. Možda je u njoj bilo medveda. Nad šumom je visio mesec, ogroman kao sombrero.

Recimo da sam mogao da se nađem daleko od kuće. Ali ovoliko daleko?

Vratio sam se i probudio devojku. - Gde se nalazimo? mrmljao sam. Devojku je mrzelo da se budi. Ne otvarajući oči, rekla je da smo u njenoj vikendici. Onda se svalila na jastuk i dodala da sam juče čitavim putem do kućice u šumi vikao kako moramo da pecamo ribe u rečici i da se radujemo suncu koje se rađa...

Oho-ho.

-...Ili evo ovo jezerce pred ulazom. Po kojem plivaju labudovi. Pre dvesta godina iz celog Peterburga ovamo su dolazile zaljubljene devojke.

- Zašto?

- Da se udave. Reklo bi se - jezerce ko jezerce, ali smatralo se da je, kad se zaroni, iz njega više nemoguće izvući se. A znate li šta je najzanimljivije?

- Šta?

- Devojke su se davile ovde, u jezercetu, a njihova tela su posle nalazili na neočekivanim mestima. Ponekad mnogo kilometara od Letnjeg vrta. Reč je o tome da se ispod ovih aleja po kojima smo nas dvojica šetali nalaze pukotine Zemljine kore. Pri čemu su tako duboke da njihovo dno ne može napipati nijedan sonar. Fontanka, Mojka - to i nisu reke. Tačnije, nisu sasvim reke. To su pukotine. Anomalije na licu Zemlje.

- Je li?

- Devojke su vezivale kamen oko vrata, bacale se u jezerce, nešto bi ih uvuklo u podzemne jame i - kraj. Povratka više nije bilo. Letnji vrt se samo naziva vrtom. To je u stvari šuma. Jedina šuma koja je ostala iz vremena kad na ovim mestima još nije bilo nijednog Rusa.

- Kako zanimljivo!

- Ja nisam geolog. Ne razumem se u to. Ali stručnjaci su mi govorili da sa dna zemljanih pukotina i dalje dopiru nekakva isparenja. Životinje to osećaju. Uzgred, s proleća upravo ovamo iz svih susednih reka i jezera dolazi da se mresti snetac. On dopliva do izvora Mojke i ugine. A u jesen upravo odavde poleću na jug ptice selice. I to je zagonetka: zašto baš odavde? Ili, dođite u Letnji vrt negde u julu. Videćete da su sve staze zasute mrtvim puževima. Puževi se dovuku ovamo iz celog grada i jednostavno uginu.

Petar Ilić je izvadio šibice iz džepa sakoa, zapalio jednu, pućnuo kroz lulu i pogledao me.

- Mi inače ne znamo ništa o mestu u kojem živimo. Imam jednog poznanika, kolekcionara. Skuplja stara dokumenta. U njegovoj kolekciji postoji vrlo zanimljiv izveštaj. Napravili su ga članovi nekakve komisije koja je pre stotinak godina nadgledala izgradnju Jelisejeve prodavnice. Kad su neimari počeli da kopaju zemlju za temelje, gotovo odmah su otkrili kameni podzemni tunel. Odakle je on vodio - ne zna se. Tunel je bio zatrpan s obe strane. Mada, bilo im je dovoljno to što mogu da ga vide. Prve koji su se u njega spustili morali su odatle da iznose.

- Je li?

- Po svemu sudeći, neimari su naleteli na ostatke podzemnih prostorija za mučenje iz osamnaestog veka. Ostaci žrtava bili su zazidani u zidove. Nisu obavili dodatno istraživanje. Tunel su prosto zatrpali.

- Daa...

- Ili drugi slučaj. Podrumi Mermernog dvorca. Do danas se ne zna tačno kuda oni vode i koliko su dugački. U svoje vreme presvetli knez Potemkin počeo je da pokazuje interesovanje prema Francuskinji koja je bila dvorska dama carice Jekaterine. Priča nije bila vredna pišljiva boba, ali se carica rasrdila. Pozvala je grofa Palena i zamolila ga da joj skloni Francuskinju s očiju, da je više ne vidi. Znate li šta je grof uradio?

- Šta?

- Naredio je da trudnu devojkju živu zazidaju u podzemne odaje Mermernog dvorca.

- Trudnu?

- Da. Ne tako davno otkriveno je mesto gde je zazidana. Ljudi koji su proučavali leš otkrili su da je Francuskinja bila trudna.

- Je li to deo vašeg naučnog rada?

- Ne. Više hobi. Ljudi koji se bave traženjem blaga dobro plaćaju usluge stručnjaka arhivara. Neko nalazi tragove prema mestu gde se može nalaziti neka dragocenost. Neko drugi dolazi i iskopava tu dragocenost iz zemlje. Arhivar dobija deset odsto. To nije loš biznis.

- Kako zanimljivo! A koliko iznosi deset odsto od leša trudne Francuskinje?

- Leš Francuskinje i nije baš neko ne znam kako skupo otkriće.

- Koja se otkrića smatraju zaista skupim?

- Na primer tenkovi.

- Tenkovi?

- Pa da. Za vreme poslednjeg svetskog rata mnogo puta se dešavalo da se nekakav tigar ili F-16 kretao po snegu. A sneg je napadao preko leda na močvari. I tenk bi trenutno propadao desetak metara u treset. Ljudi koji podižu takve mašine iz močvara oko sela Pargolova pričaju da mumificirani tenkista i dalje steže u rukama dogled nišana. U tresetu se ništa ne raspada. Sve je čitavo. Čak i cigarete u džepovima tenkista. Izvučeš tenk, natočiš benzin i vozi.

- Kuda?

- Kud želiš.

Utopio sam cigaretu u pepeljari. Profesor je gledao mene, a ja sam gledao šank iza leđa konobarice. Odlično sam je video.

Neko vreme smo ćutali. Zatim je profesor podigao obrve.

- Šta kažete?

- O čemu?

- O svemu što sam vam ispričao. Tražiti informacije o tome gde se tačno mogu naći dragocenosti, to je jedno. Da sami postanete vlasnik tih dragocenosti - sasvim drugo. Ponekad čovek prosto neće da deli. Ponekad je reč o prevelikoj sumi.

- Većoj od vrednosti skoro novog tenka?

- Većoj od vrednosti skoro novog tenka. Hiljade hiljada evra. Oćutao sam. Prosto mi se nije pričalo.

- Dobro. Objasniću svoju misao. Predlažem vam da učestvujete u jednoj akciji... Ukratko, reč je o blagu viteškog ordena templara. Čuli ste za njega?

- Nešto sam čuo. Ne sećam se tačno šta.

Profesor je pročepkao po svojoj skupoj torbi i stavio na mali sivi sto preda mnom veliku sivu knjigu.

- Ovo izdanje mi je odavno došlo do ruku. Memoari dvorske dame njenog carskog veličanstva, carice Jelizavete Petrovne. Štampano u Lajpcigu 1754. godine. Vidite li gde je obeleženo? Na ovom mestu govori se o prenošenju leša barona Minhauzena u drugi grob.

- Onog barona?

- Upravo tog. Ali to nije najvažnije. Čak ni ja nisam odmah shvatio o čemu je ovde reč. Tačnije, shvatio sam, ali... Uglavnom, pročitajte. U ovoj knjizi nalazi se više novca nego u američkom Fort Noksu.

Ako je knjiga i bila nabijena ludačkim parama, one nisu odavale svoje ludilo ni jednom jedinom rečju. Profesor me je pažljivo posmatrao. S hrastova i topola Letnjeg vrta opadali su poslednji jesenji listići.

Sedeo je leđima okrenut Fontanki i poluprofilom prema dvorcu Petra Prvog. Iza njegovih leđa po reci su tamo-amo plovili turistički brodići. Turisti su još pre mesec dana digli ruke od Severne Venecije i premestili se u toplije krajeve. Brodića i čamaca nije bilo mnogo.

Jedan čamac je, usporivši, počeo naglo da pristaje uz obalu. Skoro iza naših leđa. Nisam video šta se dešava u kabini, a paluba čamca je bila pusta.

- Slažete li se?

- Sa čim?

- Da pročitate ovaj dokument. Da razmotrite uslove. Da učestvujete u našim potragama.

- Slažem se. Zašto da ne? A ko još osim vas zna za te potrage?

- Skoro niko. Svega četiri čoveka. Svi oni su moji davnašnji prijatelji. Provereni ljudi.

- Takođe istoričari?

- Ne. Čestiti ljudi. Mi se svi međusobno poznajemo sto godina, praktično od detinjstva. Jedan kompanjon živi baš ovde, preko puta Letnjeg vrta. Može se reći u geografskom centru Peterburga. Drugi radi kao novinar...

- Novinar?

- Teško da ga poznajete. On radi u tako malim novinama da čak nisu mogli da mu daju ni sopstveni kompjuter.

Iz kabine brodića na palubu je izašao muškarac. Na sebi je imao široku kišnu kabanicu čija mu je kapuljača pokrivala skoro čitavo lice. Išao je čvrsto se držeći za ogradu. Kao da je prvi put koračao po palubi dok se brodić ljulja.

Ih, i to mi je rečni pirat. Je l' on to namerava ovde da peca? Kao da ima pecaljku u ruci... ili ne?

Prateći moj pogled, profesor se zavalio u stolici i okrenuo se. Jednom rukom je pridržavao skupi ram svojih naočara. Čovek na brodiću je šire razmakao noge i uspravio se koliko je visok.

Metalni delovi pecaljke još jednom su mu blesnuli u rukama.

I tada sam shvatio.

- Lezi!

Profesor je i dalje držao prste na ramu naočara.

- Čekajte... pa to je... upravo smo o njemu...

- Lezi!

Pokušao sam da se bacim na njega preko stola, ali zakasnio sam. Šoljice su se muklo skotrljale na zemlju, ali još muklije su odjeknula oba pucnja. Kao da je neko dva puta pljesnuo dlanom o dlan.

Ostavivši za sobom traku bele pene, brodić je odjurio u pravcu Velike Neve. A u mojim rukama se profesor Petar Iljič Leforg teško spustio na zemlju. Potpuno mrtav.

Oko rupica na njegovoj skupoj košulji širile su se dve tamne mrlje.

€€€

Zatvorio sam knjigu i izašao iz vagona. Stigli smo na stanicu Gostini dvor i mašinovođa je objavio da voz dalje ne ide, a meni dalje nije ni trebalo.

Pokretne stepenice bile su gotovo puste. Na putu do kuće svratio sam u prodavnicu i kupio pakovanje peljmena sam samič. Dan je bio završen. U njemu nije ostala ni kap zanimljivog... ni kap smisla. Možda samo da se pročita još jedna glava glupog krimića.

Prethodnog dana odvezao sam kola u neki servis koji se bavi popravkama limarije. Stvar je u tome što je moja žena, koja je samo na pola sata ostala bez mog nadzora, uspela da razvali cela leva, vozačeva, vrata.

Vrata je trebalo zameniti, ofarbati i sačekati da se boja osuši. Majstori su obećali da će sve brzo završiti, ali ipak ne brže od nekoliko dana.

Bez kola mi je bilo loše. Morao sam da se vozim metroom i čitam ovakve romane.

Glava druga

CRNO SRCE, BELA KAMILA

Tvrđi se, kako pričaju ljudi (ali Alah zna bolje!), da je mladi as Sakalib imao crno srce.

A posle toga: vaistinu, priče o starima postale su pouke za potomke, da bi video čovek kakvi su se događaji zbili drugima i poučio se na njima uzdržavajući se od greha.

As Sakalib je studirao u Lenjingradu, ali je na raspuste odlazio u rodne čerge. Ljudi iz njegovog plemena i čak iz drugih naselja okupljali su se kako bi mu priredili pir.

Čega sve nije bilo za stolom! I kuskus, i sočni mak-ljube, i patlidžani s graškom, i sirijska salata, i namak para, i ogromni tanjiri puni hrskave pečene piletine. Ali mladi as Sakalib, koji je imao crno srce, više od svega voleo je kamilje meso, od kojeg je njegova mama pravila pogačice.

Pirovi su trajali dugo, a kad bi došlo vreme da se mladi as Sakalib vrati u Lenjingrad, sedao bi u voz i mahao svojim.

Stipendija as Sakaliba bila je mizerna. Sviđale su mu se lenjingradske devojke, ali on njima nije, i kad ih je pozivao na pivo, one su ga odbijale i govorile mu da ide sam.

As Sakalib nije mogao da pije pivo sam, bez devojaka: nije imao novca. A osim toga, u Lenjingradu nisu prodavali kamilje meso i njemu je ono mnogo nedostajalo.

Tako je bilo tri godine. Za to vreme su čak uspeali da preimenuju Lenjingrad u Peterburg. A kada je as Sakalib položio ispite posle treće godine i vratio se u rodne čerge, srce mu se kidalo od tuge, jer više nije mogao da se obuzdava - toliko mu se jelo kamilje meso.

Kao i obično, pir posle njegovog povratka nije trajao dan, čak ni nedelju. Susedi i rođaci doneli su mu darove, a as Sakalib je darovao njih. Ukratko, sve se završilo onako kako je samo i moglo da se završi: kad je došao do kase na železničkoj stanici, jadni student je shvatio da nema dovoljno novca da otputuje natrag u Piter.

Kad je njegov brat Sejf ad Daula video da je mladić bled i da ne može da se smiri, upitao ga je:

- Šta ti je, brate moj?

As Sakalib nije hteo da odgovori i da prizna šta ga muči, ali je morao. Ispričao je svom bratu o mucu, a ovaj je rekao:

- Brate moj! Putovati vozom je, naravno, bolje, ali kad si već spiskao sav novac na svakakve gluposti, ja ću ti pomoći. U svom stadu imam belu kamilu kojoj nema ravne u svim okolnim čergama i koja se zove Šeheb, što znači „ona koja nosi zvezdu na čelu“. Daću ti je, ali zakuni se, brate, da ćeš, čim stigneš do svog studentskog doma, pustiti kamilu kući, ni na sekundu je nećeš zadržati.

- Dobro, brate, obećavam.

- I još nešto. Kad stignete tamo i kad budeš video da je dom već blizu, moraš da skočiš sa bele kamile samo na desnu stranu, ni u kom slučaju na levu. Kuneš li se, brate moj?

As Sakalib se zakleo, te njegov brat, blagorodni Sejf ad Daula, naredi da se dovede najdragocenija od svih njegovih kamila, ona koja nosi zvezdu na čelu.

Teško je bilo na srcu blagorodnog mladića, ali šta je drugo mogao - drugačije njegov brat as Sakalib, koji je imao crno srce, ne bi mogao da nastavi školovanje, a na to je odlazilo mnogo novca. Braća se zagriše i as Sakalib skoči na kamilu i krenu u Peterburg.

Pričaju dalje da je do studentskog doma mladić crnog srca stigao u ponedeljak, nakon što je prošlo dvadeset noći od početka meseca rabija.

Kad su se približili ulazu, dragocena kamilu je počela da vuče noge i da se trese dajući as Sakalibu na znanje da je vreme da silazi. Ali lukavi mladić ju je samo stezao sve jače. Kamila je pokušala da se oslobodi, ali uzalud.

Na kraju je student tako jako zategao povodac da životinja nije mogla da diše i ugušila se, skapala.

As Sakalib i njegove kolege s fakulteta koje su se tu okupile uvukoše trup bele kamile u svoju sobu na drugom spratu studentskog doma. Sočne grbe odmah pojedoh sami, a ostatak mesa isekoše na kriške i otvoriše prvi šaurma bar u gradu. Tako je udaren temelj biznisu sa šaurmama u Piteru.

Belo krzno kamile vetar je razneo po celom gradu i od tada, kad nastupi mesec rabi a Peterburg počne da tone u belo paperje, ljudi klimaju glavama i govore: „As Sakalib je stigao na svojoj kamili“.

Blagorodni Sejf ad Daula sa zebnjom je iščekivao povratak svoje omiljene životinje. Vreme je prolazilo, a on je i dalje ponavljao:

- Kunem se, čudno je što moj brat as Sakalib još ne pušta kamilu!

Ali kada su as Sakalib i njegovi drugovi zapalili vatru i počeli da služe gostima svoju šaurmu, ukusni miris stigao je do čerge njegovog brata. Članovi plemena shvatili su da je student zaboravio na svoju zakletvu.

Sejf ad Daula je pocrneo u licu, legao na svoju postelju prekrivenu krznima leoparda i srna i spremio se da umre. Plač i uzdasi pronesoše se nad pustinjom.

Članovi plemena skupiše se da odluče šta da se radi. Rešeno je da se četrdeset žena iz prijateljskih plemena uputi u Piter i učini sve što treba da se radi u takvim slučajevima.

Karte su kupili samo za žene, da as Sakalib i njegova šaurma mafija ništa ne posumnjaju. Među izaslanicama su bile žene tankog struka i žene s očima oivičenima tušem, i one kojima oči liče na jezera (desno Isik Kul, a levo na Bajkal), čak i one koje znaju kako da se muškarac zaludi, ali ne zadugo, već samo tako da posle opet može da misli onom glavom koju nosi na ramenima.

Već kad su stajale na peronu, jedna žena upita: - Po kakvim znacima možemo prepoznati as Sakaliba? Odgovoreno joj je:

- Lako ga je prepoznati. As Sakalib ima krive zube, savijene jedne iza drugih.

Žene su krenule i stigle do Moskovske železničke stanice u Peterburgu. Pričaše ibn Šamim, po rečima Jazirda ben Saude, kojem su preneli znajući ljudi, da ženama ne beše teško naći šaurma bar koji su otvorili drugovi as Sakaliba, jer je slava o njemu grmela na obe obale Neve - toliko su ukusno jelo od mesa bele kamile tamo služili.

Uveče, kad se smračilo, u baru su zapalili veliku vatru i stalni posetoci su počeli da zauzimaju stolove. Pod u baru bio je zastrt tepisima.

S jedne strane od ulaza sedeli su ljubitelji šaurme, a s druge tamnoputi studenti koji su u baru as Sakaliba imali popust na čitav

asortiman, osim alkohola.

Žene su takođe došle u bar i poručile svaka po jednu šaurmu, ali još nisu znale ko je tu as Sakalib. Da bi to saznale, počele su da zabavljaju domaćine na razne načine: ljudi će početi da se smeju, a onda će im se videti zubi.

Žene su davale sve od sebe. Plesale su, igrale se i govorile muškarcima:

- Vi tako dobro šmrčete... ne nosite džepnu maramicu? Muškarci su se smejali:

- Hi-hi-hi!

Žene su još govorile:

- Ej ti! Ne ide igra? Nas baš briga!

Muškarci su se opet smejali:

- Hi-hi-hi!

Mnogi posetioци pokazivali su zube, ali njihovi zubi su bili ravni i tako beli, kao da su ih prali kolgejtom.

Još dok su žene putovale u vozu, smislile su veselu pesmicu. I sada su je zapevale, a same se pri tom kreveljile, podizale suknje i zabavno vrtele golim zadnjicama.

Najzad as Sakalib, mladić crnog srca, ne izdrža i takođe se glasno nasmeja. I žene odmah shvatiše da je to onaj kojeg traže: as Sakalib je imao krive zube i u tim zubima ostali su zaglavljani komadići mesa dragocene bele kamile čije je ime značilo da joj na čelu sija zvezda.

Odatle i potiče jedna izreka. Kad neko vidi da se drugi čovek ne smeje na dobro, on će obavezno reći: „Tako se smejao i as Sakalib“.

Čim su žene koje su stigle iz rodniх čergi as Sakaliba ugledale među njegovim zubima komadiće mesa, počele su da mole da se svetla priguše i da govore kako, navodno, nema potrebe da se pravi buka, kasno je, komšije će pozvati pandure i zatvoriće lokal, a ovde je tako dobra atmosfera. Zapravo su nameravale da počnu sa svojim bajaranjima, ali tako da niko ne čuje.

Mladić crnog srca je nešto posumnjao. Zato je, ispivši svoje pivo, razbio čašu i krhotine stakla stavio na kapke. Kad su plamen u peći za šaurmu ugasili i kad je u baru zavladao polumrak, svima se činilo da to sijaju beonjače as Sakaliba, što je značilo da on ne spava.

Žene su počele da bajaju i sipale su klonidin u pivo svim prisutnima. Uskoro je čitava šaurma mafija utonula u dubok san. Žene su

nameravale da otmu mladića crnog srca, ali nisu mogle da ostvare svoj plan sve dok im se činilo da as Sakalib ne spava.

Bajale su sve jače, a on i dalje nije sklapao oči. Najzad je jedna, najmlađa, odlučila da priđe bliže i prevara as Sakaliba beše otkrivena.

Tada su žene stale u dva reda od vrata šaurma bara do same Moskovske železničke stanice. Dve žene su pažljivo umotale as Sakaliba u tepih iz Buhare i predale ga dalje. Jedna od tih žena zvala se Fatima Hrabra, a ime druge zauvek je utonulo u mrak, jer ga se čak ni upućeni ne sećaju, pa čak ni imena njenih roditelja. Tako su ga, prenoseći ga iz ruke u ruku, donele do vagona, a tamo predale kao prtljag.

Ljudi iz najudaljenijih čergi okupili su se na stanici da dočekaju voz iz Peterburga. Žene su na rukama iznele iz vagona tepih sa usnulim as Sakalibom i odnele ga u jedinu lokalnu kafeteriju.

Smestile su ga za šank - tamo gde je as Sakalib navikao da sedi u svom peterskom šaurma baru. Samo, njegov bar je bio velik, moderno uređen i s finskim sanitarijama, a ovde, u čergi, kafeterija je bila stara i ofucana.

Kad su blagorodnom Sejfu ad Dauli saopštili da je as Sakalib isporučen, on reče svojim saplemenicima:

Ujutro ću doći u kafeteriju, a vi svi glasno vičite: „Dolazi tvoj brat! Dolazi tvoj brat! Nož mu je naoštren!“ Neka as Sakalib pomisli da je u svom gradu, a da sam ja došao u njegov bar.

Ljudi su na to govorili:

Lukavo smišljeno! Kako će se iznenaditi podmukli as Sakalib! I još su govorili:

Vaistinu! Ko još ne voli brzu vožnju?

Slava neka je Živom, Neumirućem! I nastupi jutro i potpuno se razdani. U Piteru zimi ne biva tako svetlo, ali mladić crnog srca ništa ne primeti.

Začuo je povike i počeo da se budi. Od klonidina mu je pucala tintara. Videvši na vratima brata s nožem, pokušao je da ustane i reče:

Selam tebi, dragi brate!

Selam i tebi, smradu! Požderao si moju kamilu?

Kako si dospeo ovamo? Kunem se bradom, ovo je neverovatno!

Ne, kako si ti dospeo ovamo?

As Sakalib se podiže sa stolice, protrlja oči i osvrnu se. Ceo njegov bar, na koji je potrošio gomilu love, promenio se i ofucao. Gledao je čas brata, čas šank, a onda sve shvatio i spustio glavu.

Ljudi iz susednih čergi koji su se skupili da bi videli kakva će biti osveta za belu kamilu po imenu Šeheb upali su u kafeteriju, zgrabili as Sakaliba, oborili ga na prljavi pod, izvukli ga napolje, pustili studentu krv i od njegovog mesa napekli šaurmu.

Upućeni pričaju da je šaurma od mesa natopljenog klonidinom bila gorka i ostavljala odvratn ukus u ustima.

A pouka čitave ove priče je sledeća: ako ste našli potkovicu za sreću, znači da je neko drugi nedavno otegao papke.

Glava treća

ŠLIMANOVA KUĆA

Nekad sam nosio ručni sat. Onda sam prestao. Već se i ne sećam zašto. Nije da se pokvario ili loše radio. Jednostavno sam prestao i to je sve.

Samo po sebi to nije loše. Nezgodno je samo buditi se. Otvaraš oči, razaznaješ ivice nameštaja i sivi jorgan i ne znaš treba li da skačeš i juriš ili možeš da se okreneš na drugu stranu, zatvoriš oči i nastaviš da se valjaš.

Sofa na kojoj je bila provedena noć bila je oho-ho! Ogromna i skupa. Ta sofa koštala me je zbirke priča i male književne nagrade. Na takvoj sofi mogao si provesti život. Na takvoj sofi nije bilo sramota čak ni umreti. Verovatno ću jednog dana i umreti ležeći na njoj.

Ispostavilo se da u kupatilu nema paste za zube. Ne baš, nešto malo paste sam još iscedio, ali ženi više skoro da nije ostalo. U kuhinji su na podu uredno ležale moje dve čarape.

Jeste li primetili koliko neobično izgledaju naši stanovi pola sata pre no što se svi probude, uključe muziku i televizor i progovore svi uglas?

Otvorio sam žaluzine neposlušnim prstima. Iza prozora se ukazao svet. Izgledao je tako da čovek poželi da ponovo zatvori žaluzine.

Umesto „zdravo“ žena je rekla da nemamo hleba. Zevnula je. Počešala je glavu dugim noktima. Nagnuvši konzervu s kafom, sastrugala je kašičicom po njenom dnu.

- Kolika je temperatura?
- Ne znam.
- Pogledaj termometar. Iznad glave ti je.
- Bože, kako sam tup dok ne popijem kafu!

Hleba zaista nije bilo, ali smo uspeli da doručujemo. Kao i obično, izjutra smo bili podbuli, sanjivi, ćutljivi i razdražljivi. Dan je istinski počinjao nešto kasnije. Dopićemo kafu. Popušiti prvu cigaretu. I tek tad...

Kafu sam pio iz svoje šolje. Iz omiljene šolje koju nikome ne dozvoljavam da dira. Ona je tako... bela... s natpisom „I love coffee“ sa strane. Tačnije, ne piše „love“ već je nacrtano veliko crveno srce, samo kompjuter na kojem kucam ove redove ne ume da crta takva srca.

Jučerašnji dan je bio toliko baksuzan, pa čak i kad se završio i kad sam legao da spavam, neko je zvao telefonom, a ja sam skočio, u mraku nisam video stolicu, naleteo sam na nju, tresnuo na pod i udario čelo.

A najglavnije je da sam tog dana prosuo kafu na svoj pasoš. Ne mnogo, ali u nezgodnom trenutku. Prosuo sam baš iz one bele šolje. I to sam zalio najpotrebniju stranicu - onu sa adresom. Mastilo se razlilo i stranica je potamnela, bilo je nemoguće razabrati šta na njoj piše.

Žena je insistirala da odmor provedemo u Finskoj. Njoj je uskoro trebalo da počne godišnji i želela je u Finsku. A moj pasoš je zaliven... tako da bih svejedno morao da odem u pasoško odeljenje.

- Juče sam gledala emisiju o zvezdama. Holivudskim glumcima i modernim pevačima. Svi oni kupuju one aromatične mirišljave štapiće. Da u kući miriše sandalovina. Znaš?

- Aha.

- A da i mi počnemo da kupujemo te štapiće?

- Može.

- Oni ubijaju kuhinjske mirise. I kad nam dođu gosti, iznenadiće ih taj miris.

- Koji gosti? Ko nama dolazi?

- Pa, nekad će neko doći.

- Ko?

- Ne znam. Pozovi svog urednika.

Stan u kojem živim sa ženom veliki je, trosoban, s vrlo dugačkim hodnikom. Ali je kuhinja u njemu prilično tesna. Pored stola, šporeta i ormarića, u kuhinju smo uspeli da uguramo samo Bošovu vešmašinu.

- Šta ćeš raditi s pasošem?

- Ne znam. Šta se obično radi? Otići ću u pasošku službu. Objasniću im situaciju. Neka ga zamene.

- Ne misliš da će biti problema?

- Kakvih problema? Nisam prodavao heroin. Nisam pokušavao ilegalno da pređem kinesku granicu. Samo sam slučajno prosuo kafu na pasoš.

Žena je, mršteći se od dima, popušila cigaretu. Dosuo sam sebi još kafe. Pogledao sam njene gole noge koje su virile ispod stola. Ženine noge završavale su se malim palcima.

- Kad ideš u pasoško odeljenje?

- Ne znam. Hoćeš da odem danas?

- Ti si odrastao momak. Sam odluči.

Znao sam da je htela da odem tog dana. Naravno, znao sam da mogu i da ne odem... samo u tom slučaju treba biti spreman na sve one reči koje ću čuti za večerom... i sutra ujutro... slušaću ih sve dok ne odem.

Zato sam se promuvao po stanu, onda navukao jaknu, uzeo cigarete i krenuo u pasoško odeljenje da objašnjavam situaciju s pasošem.

€€€

Ispred pasoškog šaltera bio je red. To je bilo prirodno. Još je prirodnije bilo to što niko nije hteo da stoji u tom redu od početka do kraja.

Kao i obično, neko je dovukao sa sobom etnografske primerke staraca i sada je tražio da ga propuste preko reda. Starci su tresli glavama i nisu shvatali šta se dešava.

Ljudi iz reda nisu želeli nikog da propuste. Dok nisam došao na red, stalno sam se nadao da će se sve završiti tučom. Ali nije se završilo ničim.

Ispred mene su dvojica tinejdžera pričala o prethodnoj noći.

- Dima se napio i išao kući u polusvesnom stanju. A ispred njegove zgrade pored kolovoza obično stoji prostitutka. Znaš?

- Znam. Ružna kao moja starost. I stalno je musava.

- Dimu boli uvo. On je pijan. Kaže joj: „Ajmo, mala, treba o nečemu da popričamo.“

- A ona?

- Ona je sve shvatila i rekla mu: „Pare unapred“. Dima nije imao novca. Imao je stari finski novčić od jedne marke. Zato je zaurlo:

„Pare u dupe! Je l' ti to nemaš poverenja u mene? Platiću na osnovu rezultata, a da ti ne bi sumnjala, daću ti novčić od jedne marke

- A ona?

- Ona se dvoumila, ali ne zadugo. Napolju je bilo hladno, a ovaj joj je obećao da će platiti. Ukratko, pošla je s njim.

- A on?

- Zato i pričam. Ispostavilo se da je Dima cicija. Kad se sve završilo, ne samo da nije platio već je čak udario devojkicu pesnicom u oko i uzeo joj metalni novčić od jedne finske marke. Možeš li da zamisliš?

- Kaakvaaa ciicija... Ti i ja bismo bar novčić ostavili. Jelda? Tada je došao red na tinejdžere, a odmah posle njih na mene.

Šalter za pasoše je imao rešetke i bio je vrlo nezgodno spušten.

Gurnuo sam kroz njega svoj umrljani pasoš. Pomalo je podsećao na starinski rukopis. Službenica ga je prelistala. Ličila je na Šarapoliona... tačnije, na Šampolionovu ženu, koja je odlučila da se dotera na muževljevom stolu.

- Ne razumem: vaša adresa?

- Mohova, dvadeset sedam kroz dvadeset devet. Tu piše.

- Mislite da se može pročitati šta ovde piše?

Devojka je kuckala po tastaturi. Uvek sam se čudio kako devojkice poput ove uspevaju da nešto otkucaju na tastaturi a da ne slome nokte?

- Još jednom: koja je adresa?

- Mohova, dvadeset sedam kroz dvadeset devet.

- Taj broj kuće ne postoji. U Mohovoj ima broj dvadeset sedam. I broj dvadeset devet.

- A s crticom nema?

- Ne.

- Znae, dvadeset sedam je na uglu s Pestelovom. Posle toga ide dvadeset devet. A između njih je moja zgrada, s crticom, dvadeset sedam kroz dvadeset devet. Pogledajte dobro.

Devojka se zagledala u mene, a onda je pogledala monitor i rekla:

- Mladiću, ta kuća ne postoji u bazi. Setite se: koji je broj?

- Zove se još i Šlimanova kuća. Na njoj je mermerna ploča.

- I šta ja treba da unesem u kompjuter? Mermernu ploču?

- Pa šta da radim?

- Da odete i kako treba pogledate broj na zgradi u kojoj živite. Izašao sam na ulicu i zakleo se da više nikad u životu neću popustiti ženinom nagovaranju.

€€€

Jutro je bilo tiho, jesenje, prozirno. Zapalio sam cigaretu, stajao neko vreme i krenuo prema Mohovoj.

Kao što sam i rekao službenici, zgrada broj dvadeset sedam bila je na uglu s Pestelovom. Pored nje je stajao truli kiosk Sportloto i rasla je topola. Dalje niz ulicu bila je zgrada broj dvadeset devet. Lepa, obložena pločicama, s nekoliko malih balkona.

Između njih, poput odbeglog robijaša između stražara, stisla se zgrada 27/29. Zapalio sam još jednu cigaretu i počeo da tražim tablicu s adresom.

Zgrada u kojoj živim malo je uvučena, a pred njom se nalazi mala bašta. To je jedini vrt u celoj Mohovoj ulici i zato je do ušiju nabijen psećim govnama i plastičnim čašama.

Betonsko slonče-tobogan. Slonova surla se od vremena raspala na nekoliko sivih komada. Par drvenih klupa. Niko nikad nije sedeo na sedištu tih klupa, svi su sedali isključivo na naslon, a na sedišta su stavljali prljave noge.

Eto na kakvom mestu živim.

Proverio sam sve zidove, sve ćoškove. Nisam našao ništa osim stare mermerne ploče. Na ploči nije bilo adrese. Na njoj je pisalo: „Kuća Henriha Šlimana, trgovca. Započeta 27. marta 1871. godine, osveštana 14. februara 1879. godine“.

Ispod mermerne ploče bila je iskrivljena metalna tabla. O njen ćošak lokalni pijanci otvarali su pivo. Na njoj je pisalo:

Amos bene Para malum!
Homer. Iliada. Cantina XIX

Možda zgrada s crticom zaista ne postoji, ja sam nešto pobrkao... ali koji je onda broj kuće u kojoj živim? S jedne strane 27, s druge 29. A ova... s bašticom? ...do đavola!

Odustao sam i krenuo na posao.

€€€

Na poslu sam odlučio da pozovem oca.

- Kako si?

- Sve je u redu. Hvala.

- Baš sve? Šta je, recimo, dobro?

- Poznanika je boleo zub, a sada su ga izvadili. Više ne boli, to je dobro.

- Da. To je zaista dobro. I još?

- Još sam na kanalu Kultura gledao emisiju o Oskaru Vajldu. I to je dobro.

Je li?

- A uveče ću gledati emisiju o glumcu Kazakovu. Vrlo zanimljiva emisija.

- Je li?

- Hoćeš li ti gledati?

- Znaš da nemam televizor.

- Znam. Zato propuštaš ono najzanimljivije u životu.

- Sećaš li se broja kuće u kojoj živim?

- Ne, naravno. Ti živiš u njoj.

- Ranije si i ti živio tu.

- To je bilo davno. Mi je nikad nismo zvali drugačije nego Šlimanova kuća.

- Razumem.

- Šta će ti?

- Pokušavam u pasoškom da dobijem „obrazac devet“. Kad si se useljavao u zgradu, imao si valjda neka dokumenta... rešenje... šta već treba...

- Nešto sam imao.

- Gde si ih stavio?

- Sećam se, kad sam prvi put išao da gledam naš budući stan, agent za nekretnine je rekao: odmah ćete ga prepoznati. Iznad te kuće uvek stoji oblak. Čak i kad je sunčan dan.

Prislonio sam slušalicu na uho, dovukao se do stola, uzeo cigarete, zapalio i vratio se na stolicu.

- Ko je uopšte taj Šliman?

- Ne znaš ko je Šliman?

- A ti znaš?

- Svaki pristojan čovek zna ko je Šliman!
- Možda ja nisam baš pristojan? I možda je to tvoja krivica? Šta misliš?
- Ko bi mogao da pomisli! Moj sin ne zna ko je Šliman! Pravi si divljak! A još se družiš s profesorima!
- U stvari ne. Nisam divlji, ja sam kućni. Kao bioskop. A s profesorima se ne družim već nedelju dana. Valjda znaš šta se desilo.
- Kakvi su ti planovi za vikend?
- Za ovaj - nikakvi. Hteo sam da odem sa ženom u Finsku. Ali ovog vikenda nećemo uspeti. Uopšte ne znam kad ćemo moći. Ne mogu da zamenim pasoš.
- E, odlično. Pomozi mi u subotu da pomerim orman. Hoćeš? Dogovorili smo se u koliko sati ću doći u subotu i ja spustih slušalicu. Napolju je bio isti onaj svet koji sam video ujutru. Sad je delovao prihvatljivije.

€€€

Uveče sam sačekao ženu ispred metroa. To nam je nešto poput porodične tradicije. Već osam godina zaredom skoro svako veče je čekam ispred metroa.

Ako ne znate - Mohova je ulica odakle se za deset-petnaest minuta peške može stići do četiri... čak do pet stanica metroa. Vrlo zgodno. Ako u Peterburgu postoji geometrijski centar, onda ja živim u njemu.

Rodio sam se ovde, u centru, ovde sam stekao drugove iz detinjstva, proživeo u Mohovoj ceo život. Prijatelji su odrasli, odselili se u uređena predgrađa, stekli automobile, žene-kučke, stanove s mnogo soba, a ja i dalje živim ovde.

Mada, nisu se svi razišli i stekli sve to. Od četvorice mojih najbližih prijatelja, kola imaju samo dvojica. Pri tom jednom od njih ona više nikad i ni za šta neće biti potrebna.

Iz svoje ulice peške sam stigao do Gostinog dvora. Obično sam ženu čekao pored izlaza iz metroa na kanal Gribojedova, odakle bismo skrenuli ka osvetljenoj crkvi Hristovog vaskrsenja.

Danas smo neko vreme hodali ćutke. Jesen je inače bila vrlo topla. Ali ne uveče. Duvao je tako jak vetar da je izbijao cigarete zajedno

sa zubima. Iza promrzlih oblaka virila je riđa njuška meseca mužjaka. Žena je navukla rukavice.

- Uhvati me ispod ruke. Hladno mi je. Uhvatio sam je ispod ruke.

- Šta si radio na poslu?

- Smislio sam brzalicu. Hoćeš li da čuješ? „Ježić ima žuticu.“

Ponovi.

- Pusti me!

- A-a! Ne možeš da ponoviš!

- Žena se smrzava, a ti... Jesam li ti rekla da si apsolutno nevaspitan tip?

- Je li? A meni se činilo da nisam loš momak. Sasvim pristojan.

- Ti? Pristojan?

- Aha. Samo ne znam ko je Šliman? Znaš li ti?

- Šliman je jedan predrevolucionarni prevarant. Nakrao je negde staro zlato i predstavljao ga kao zlato Troje.

- Uzgred, odličan način za pranje para! Odakle vam toliko zlata? Otkrio sam Troju!

- Da, nije loše.

- Trebalo je da registruje svoju kuću u pasoškoj službi. Sada ja imam glavobolju.

- Taj Šliman je u stvari bio inženjer. Učestvovao je u nekakvom isušivanju nekog plitkog potoka. Ali ne u gradu, nego u okolini. Negde pre Kolpina.

- Je li ga isušio?

- Nemam pojma. Slušaj, smrzla sam se. Mnogo je hladno.

- Aha.

Ponekad su nam put prelazili psi lutalice. Jeste li приметili koliko lutalica u poslednje vreme skita ulicama? Psi nisu ni pokušavali da nas pokidaju na fronce. Možda su nas smatrali svojim dvonožnim prijateljima.

Pored Mihajlovskog zamka pretrčali smo na crveno svetlo na Sadovu. Zamak je bio pust, mračan. U njemu su se pritajili duhovi. Ovde je sigurno svuda bilo duhova. U Mihajlovskom zamku, u kojem su ubili Pavla Prvog, pored crkve Hristovog vaskrsenja, gde su digli u vazduh Pavlovog unuka, nešto dalje niz Fontanku, na mestu gde su homoseksualci overili metkom glavu Grigoriju Raspućinu i gde se danas nalazi odvratan, skup kafić.

Mesto gde ja živim prepuno je duhova. A nisam ih video samo zato što se s mog mobilnog telefona čuje vesela melodija iz filma Isterivači duhova.

- Znaš, negde sam čitao da u Letnjem vrtu postoji jedno drvo... trepljasta topola.

- Šta to znači?

- Ne znaš? Treplje su neka stvorenja koja proždiru sve do čega mogu da dosegnu. Odnosno, s jedne strane ona je biljka, ali ždere kao životinja.

- I šta s tim?

- Ukratko, ta topola se hrani pticama selicama. One sedaju na granu i - hop! Od ptice ostalo samo perje! Pri tom se ona po izgledu ne razlikuje od običnih topola. Zato još ne mogu da je nađu i poseku.

Žena me je pogledala ispod oka i upitala da li je moguće da sam ponovo počeo da pišem roman. Reči „ponovo pisati roman“ izgovarala je s takvim izrazom na licu kao da je mislila „iskopavati odvratne sline iz nosa“.

Došli smo do Mohove, prošli kroz bašticu, skrenuli ispod lučne kapije i našli se u našem unutrašnjem dvorištu. U isto vreme smo podigli glave i pogledali prozore.

- Znaš, hladno je, ali... ipak mi je drago što smo prošetali. Čutao sam. Žena je spustila pogled s prozora na mene.

Huknuo sam.

- Koliko prozora ima u našoj spavaćoj sobi?

- U našoj? Jedan.

- A u dnevnoj?

- Dva.

- Osim toga imamo po jedan prozor u maloj sobi i predsoblju, I jedan u kuhinji, je li tako?

- Tako je.

- Koliko je to ukupno?

- Je li to pitanje?

- Da. Pitanje.

- Ukupno je... samo malo... šest. Je li tako?

Samo je pokazala glavom prema zgradi. Tamo je bilo sedam prozora. Čudno da to nikad ranije nisam primetio.

- I šta?

- Pa vidiš. Prozora ima sedam.
- Da, sedam.
- Odakle taj prozor viška?
- Nemam pojma. Ja ga nisam probijao.
- I šta ti misliš o tome?
- Hladno je. Idemo kući?

Liftom smo se popeli do stana, otključao sam vrata svojim ključem, skinuli smo kapute i pošao sam u sobu da se presvučem, a žena u kuhinju da vidi šta imamo za večeru.

Veče je proteklo kao i obično.

Glava četvrta

POSLEDNJI SKINHED

Probudio se jer mu se učinilo da zavija pas.

Ne otvarajući oči, ležao je u krevetu i slušao zavijanje u sopstvenoj glavi. Onda je ustao i umio se. Pas je i dalje zavijao. Raspoloženje je bilo nikakvo. Nije se popravilo ni kad se setio: danas je poslednji dan raznošenja, od sutra počinje da radi u kancelariji.

Na posao je došao na vreme, u jedanaest. Sipao je sebi kafu, rekao telefonistkinjama „Zdravo!“ i uzeo hrpu priznanica. Ništa neobično, sve kao i juče, i prekjuče... kao i svaki dan za poslednjih pola godine.

Denis je radio u pošti. Tačnije, u službi dostave poslovne korespondencije. Verovatno znate: „Dve trećine Zemlje pokrivaju okeani, a ostatak prostora naša mreža dostave. Pozovite, i za nekoliko sati vaše pismo će biti kod primaoca!“

Odradio je ovde dogovorenih pola godine i odlazio na bolje mesto. Sad će po gradu juriti neko drugi. On, Denis, od sutra prelazi na mnogo bolje plaćen posao u glavni ofis, a danas mu je preostalo da preda rejon sledećem nesrećniku.

Nesrećnik je već čekao. Dvadesetogodišnji bubuljičavac obrijane glave. Crna košulja, zavrnutе farmerke, teške cipele. Umilan osmeh. Ne-sre-ćnik.

- Denis.

- Ljoha, jesi li nekad radio na hitnim isporukama?

- Ne. Pre ovog uopšte nigde nisam ni radio.

- Objasniću ti. Najvažnije je da ne drobiš previše. Ujutru pokupiš poštu, do ručka je razneseš. Posle ručka uzimaš drugu turu i sad je već celu raznosiš. Razumeš? Radno vreme ne postoji. Kad završiš posao - šetaj. Ako ne završiš, jurcaćeš dok sve ne razneseš. Razumeš?

- Rekli su mi. Znam to.

- Nema ničeg komplikovanog. Ponekad čak dobiješ i bakšiš. Danas idem s tobom da ti sve pokažem. Od sutra ideš sam.

- Dobro. Shvatio sam.

- Ima li pitanja?
- Zasad nema.
- Biće ih. Kad se pojave - pitaj. Sutra nećeš imati koga.
- Dobro.

Ćutali su. Denis je malim gutljajima ispijao svoju kafu. Momak je mršteći čelo razmišljao šta bi mogao da pita iskusnog kolegu. Onda je rekao:

- Je l' kod vas uvek ovako lupa?
- Lupa?
- Da. Kao da su bubnjevi. Negde daleko.
- Ne čujem nikakve bubnjeve. Psi zavijaju. A bubnjeve ne čujem.

Tačno u jedanaest i deset natovarili su u službeni moskvič prvu vreću korespondencije i izašli iz kancelarije. Za volan je seo Denis. Prosto zato što su prethodno ovo bila samo njegova kola i on je najbolje znao okolne rejone.

Do podneva je od velikog džaka ostalo smo nekoliko malih paketa. Denisu se dopadalo kako on to sve precizno radi. Gužve na raskrsnicama izbegavao je vozeći kroz prolaze između zgrada, stepeništem se uspinjao brže nego liftom, s klijentima je bio predusretljiv i ljubazan, a polugu menjača pomerao je kao da je odlučio da na dnu moskviča iskopa rupu.

Njegov kolega ga je ushićeno gledao. - Kako ste spretni!

- Da. Ja sam spretnan. A ti si smotan. Sporo kapiraš!
- Naučiću. Ipak mi je ovo prvi dan.

Zaćutali su. Denis je gledao samo u put, a teške cipele i mladićevu ćelavu glavu izbegavao je da pogleda. Ali onda je ipak pitao:

- A zašto ti je glava obrijana? Jesi li od onih?
- Od kojih?
- Ne pravi se lud.
- Od onih sam. Imate nešto protiv?
- Mene boli uvo. Jesi li mnogo crnaca ubio?
- Ne. Samo jednog.
- Gde je sledeća isporuka?
- Slušajte, je l' vi stvarno ne čujete bubnjeve?
- Ja ne čujem odgovor: gde je sledeća isporuka?

Odvezli su veliki paket u agenciju za nekretnine sa staklenim vratima, gde ih radnik obezbeđenja u sakou nije pustio dalje od

praga, već je sam potpisao potvrdu o preuzimanju. Dostavili su i tri privatna pisma sa stranim markama i krenuli natrag u kancelariju da nešto pojedju i pokupe popodnevenu turu pošte.

Denis je usput naučio momka da, ako mu klijenti budu davali bakšiš, bolje da potroši pare na čokoladu za devojke koje razvrstavaju poštu.

- Možeš i da ne kupuješ. Samo u tom slučaju budi spreman da sam razvrstavaš poštu i do kasno u noć trčiš s jednog kraja grada na drugi.

- Dobro. Imaću to u vidu. A zašto ste pitali za crnce? Denis je ležao na džakovima s vrednosnim pošiljkama i pušio. Momak se smestio na kutiju pored njega.

- Ni zbog čega.

- Nemojte misliti da ja...

- Boli me uvo i za crnce i za skinhedse. I za sve me boli uvo, razumeš?

- Ali ja sam zaista ubio jednog.

- Idi u miliciju. Napiši prijavu protiv samog sebe.

- Jeste li nekad nekog ubili?

Denis je pažljivo ugasio cigaretu i otišao da je baci u metalnu kantu.

- Kad sam imao petnaest, ubio sam psa.

- Pas se ne računa.

- Zašto? Ti ne voliš crnce. Ja ne volim pse. Jednog sam ubio. Kad zavijaju kao danas, ubio bih još nekoliko.

€€€

Ovaj visoki nosati džiber ništa nije razumeo. Kako TO može da se poredi sa psom? Bolje da... nek najzad odradi poslednji dan i neka briše u svoj ofis. Lakše je raditi sam.

To se desilo pred sam kraj toplog maja. U parku pored Admiraliteta. Cvetao je jorgovan, mirisalo je dolazeće leto i okolo su šetale gomile onih koji su želeli da uživaju u znamenitim peterburškim belim noćima.

Nije se dobro sećao otkud se tada pojavila ideja da odu u taj park. On je s društvom iz svog betonskog geta retko izlazio u centar. Ovog

puta su se svi zajedno ukrkali u vagon metroa i pili jako vino iz flaše. Vino je bilo jeftino i ukusno, a vagon prazan.

Nije mislio da će crnac umreti. Mislio je da će sve biti kao i obično... udaraće ga po licu, a on će tužno ječati... pa to nije zaozbiljno! ...Ali crni čovek je umro te bele noći... Od tada je često sanjao tu scenu i više nije mogao da razabere šta se zaista desilo, a šta je on s vremenom izmislio.

Išli su alejom, a crnci su im dolazili u susret. Takvoj sreći momci nisu mogli da se nadaju: troje crnih i ruska devojka s naočarima i izbačenim zubima. Crnci su ugledali njihove obrijane glave i počeli da usporavaju... skoro su sasvim prestali da hodaju... uostalom, nisu imali kud da skrenu.

Prvi je išao Saša Kralj. Ne usporavajući, ne govoreći ni reči, udari prvog crnca po nosu i ovaj pade. Odmah pade. Ostala dvojica počеше da beže. Stigli su ih kod samog žbunja... oborili... Onaj što je posle umro stisnuo je lice uz samu zemlju i šaputao: „Ja sam stranac... Ne smete... Ja sam stranac...“

Imao je ogromne usne čija je boja podsećala na glavić smrznutog čoveka... dugo i polako mrdao je ta ogromna usta.

Onda je devojka s naočarima najzad viknula, prodorno zacičala, i momci su digli ruke od crnaca i otrčali prema Bronzanom jahaču, jer su svi znali: panduri vole da reaguju upravo na ovaj krik, a niko nije hteo da kvari nastupajući dan boravkom u ćeliji.

I on je tiho pobjegao zajedno s ostalima, i po inerciji se i dalje smeškao. Još nije znao da će crnac umreti. Nije znao da će ubuduće sanjati celu tu noć... prečesto sanjati.

€€€

Do pet po podne posao je bio završen.

Ćelavi bubuljičavac izvukao je iz praznog džaka koverat (paket dokumenata... a možda i časopis) i pročitao adresu:

- Kunstkamera. Rukovodiocu odeljenja KTA, Remizovu.
- Kunstkamera je na Vasiljevskom ostrvu.
- Hoćemo li preko Dvorskog mosta?
- Ne. Tamo je gužva. Uči se dok sam s tobom. Idemo preko Troickog.

Celim putem Ljoha je posmatrao veliki koverat, a onda rekao:

- Zanimljivo, šta je to KTA?
- Stvarno te zanima?
- Ma ne. Pitao sam tek onako.

Denis je smotao volan i zaustavio se pored samog ulaza u muzej.

- Odnećeš?
- Dobro.
- Ne zaboravi da ti potpišu potvrdu o preuzimanju.
- Dobro.

Ljoha je ušao u muzej, provirio kroz šalter „kasa“, osmehnuo se i rekao da je doneo poštu.

- Kome?
- Remizovu. Samo malo... ovaj... neki KTA. Gde je to?
- KTA je Kolekcija tropske Afrike. Idite desno kroz celo prizemlje i videćete stepenište. Ili pitajte nekog.
- Hvala.

Brzim koracima savladao je odeljenje Eskima, odeljenje Indijanaca, prošao pored stakla s povijenim samurajima i spustio se niz stepenice. Na vratima je pisalo: „Kolekcija tropske Afrike“. Pokucao je. Unutra je bilo tiho.

Pažljivo je odškrinuo vrata, ušao unutra i pokušao da nazre nešto u polumraku.

U sledećem trenutku najzad shvati šta mu je to u stvari čitav dan lupalo u ušima.

€€€

Crveno sunce je najzad celo zamaklo iza horizonta. Sada se iznad savane uzdizao samo ogromni bleđi mesec. Ratnici su i dalje plesali.

Znoj na njihovim crnim leđima ličio je na bisere na starim narukvicama naroda Svazi. Dim od vatre puzao je po brdašcima. Tamtamovi su udarali svoj ritam.

Kad je ušao, ratnici su okrenuli prema njemu lica ukrašena ratničkim bojama. Shvatio je da nema svrhe bežati. Hteo je da pokrije lice, ali prednje noge su mu onemoćale od straha i Ljoha je samo odmahnuo teškom glavom koju su krasili ogromni rogovi.

- Ingvenjama! Ingvenjama!

Ratnici su podizali crvenu prašinu stopalima, uzdizali štitove od štavljene bivolje kože, bacali uvis koplja.

- Ingvenjama!

- O da!

- Došao je! Ingvenjama! On je ovde!

Krug ratnika koji su plesali se raspao. Napred je istupio slavni Sobhuza, Bivol Tajanstveni, Preteća Planina, Sobhuza Veliki! O kako sijaju njegove beonjače!

Od tutnjave tamtamova zapušile su mu se uši. Savana se podizala sve do oblaka. Promicala su crna lica ratnika oslikana svetim bojama. Zemlja je drhtala, kao što biva samo s proleća, kad mužjaci slonova podignutih surli kreću u potragu za produžetkom vrste.

- O, Ingvenjama!

Ljoha se udarao repom po okrvavljenim bokovima, savijao vrat i urlao. Sa usana mu je u slapovima curila pena. Ratnici s kožama leoparda oko bedara plesali su oko njega, nisu mu dopuštali da ode, da se pomeša sa ostatkom stada, da se sakrije od njihovih nemilosrdnih udaraca.

Sobhuza je zamahnuo kopljem. Poslednje što je Ljohi promaklo pred očima bila je beonjača mesečevog oka u crnoj orbiti neba. A onda je zvuk tamtama počeo da se udaljava.

€€€

Hitna i milicija stigle su gotovo istovremeno. Muzej su zatvorili, ženama su dali da udahnu malo amonijaka. Milicijski narednik je stegnuo ruku lekarima hitne pomoći i zamolio ih da sačekaju. Sad će sve napisati i moći će da pokupe telo.

Lekari su pušili u hodniku kamenih podova i ofarbanih zidova. Denis im se pridružio. Narednik je diktirao pomoćniku zapisnik uviđaja.

- Telo muškarca. Po izgledu oko dvadeset godina. Po mišljenju lekara, smrt je nastupila pre oko sat i po. Kao posledica nesrećnog slučaja. Jesi li napisao? Dobro... Oštrica koplja... ovaaj... s makete koja predstavlja Zulu ratnika pod punim naoružanjem ušla je nastradalom u čelo, a izašla iz zadnjice... u smislu iz debele oblasti leđa... Jesi li napisao? U trenutku uviđaja telo je i dalje bilo nasađeno

na koplje i visilo naglavačke. Izraz lica nastradalog ne može se opisati. Jesi li napisao?

Svedoci - žene zaposlene u muzeju - potpisale su zapisnik. Milicioner je klimnuo lekarima: „Nosite“. Denis je prišao naredniku.

- Strašno, jelda?

- Ne pričaj. Prvi put vidim ovako nešto.

- Jeste li otkrili kako se to desilo?

- A šta ima da se otkriva? Sapleo se. Zveknuo. Pravo na oštricu koplja.

- Razumem. Istraga će verovatno biti zaključena?

- Ma kakva istraga? Sve je ionako jasno.

Ćutke su gledali kako lekari odvoze skrupčano telo Ljohje skinheda. Narednik je posegnuo za cigaretama.

- Daa. Prvi put vidim ovako nešto.

- Kakav je ovo zvuk? Čujete?

- Gde?

- Kao da zavijaju psi.

- Ne znam. Čekaj... Ne. Ne čujem.

- Naredniče, mogu li da idem? Imam još mnogo pošiljki.

- Naravno. Idite. Sve najbolje.

Denis je izašao iz zgrade Kunstkamere, otključao kola i seo za volan. Verovatno će mu sutra poslati novu zamenu. Moraće da objašnjava sve iz početka. A današnje pošiljke odneće sam. Bez ikakvih zamenika.

Izvukao je iz džaka poslednji koverat i pročitao adresu: Sankt Peterburg, Klub odgajivača službenih pasa.

Glava peta

VELIKI OBRAČUN BRAĆE PORHATIH, ILI PANDUR PČELINOVOLKOV

Kad naleti jesenjeg vetra skidaju poslednje lišće s drveća i pun mesec gleda s nebesa kao debela njuška gejša koju je prebio klijent, uvek se prisetim jednog istog događaja.

Ruine su odavno zarasle u trsku i pepeo su sprale kiše, a ja se sećam onoga što se ovde desilo i kao da me samo noć deli od minulih događaja.

Tužan je za smrtnike bog vremena, i ako bismo znali kojom stazom od nas odlazi danas zauvek postajući juče, ko ne bi skočio i počeo da podiže rampe samo da bi zadržao tren koji prolazi?

Avaj! Kako su tužne takve misli...

€€€

Bilo ih je dvojica - rođaka, braće od strica. Jedan se zvao Beli, a drugi Ludi Kum. Nije važno što je Beli u stvari bio crnokos, a Ludog Kuma su počeli da zovu Ludi Kum kad je bio tako mali da još nije bio nikakav kum.

Bilo ih je dvojica, bili su braća od strica i uvek su ih zvali samo tako.

Šta se desilo s njihovim roditeljima - ta je priča suviše tužna da bi ovde bila ispričana. Suze mi liju niz obraze pri samom sećanju na nju i ne mogu da ih zaustavim. Važno je to da dečaci nisu rasli kod kuće, već u tambovskom sirotištu broj 18.

O, kako su čudni hirovi sudbine! Oba dečaka učila su u školi veoma loše, matematika im nije išla, ali ih je pri tom u životu zanimalo samo da nađu srećni broj.

Po čitave dane stajali su pored ograde sirotišta, iza koje je bio autoput, i gledali tablice automobila koji su prolazili.

Beli je vikao:

- Aha! Evo kola s brojem sedam sedamdeset sedam SOM. Srećan broj!

Ludi Kum se samo podsmehnuo:

- Kako može biti srećan broj pored kojeg stoje slova SOM? Onda ih je vaspitačica pozvala na ručak:

- Dečaci! Već je tri i petnaest! Vreme je! Beli je mahao rukama:

- Petnaest sati i petnaest minuta! Srećan broj! Ludi Kum je krivio usne:

- Šta je srećno u vremenu kad je šetnja završena i treba da se pije onaj glupi čorbuljak?

Ponekad su vaspitači vodili razred u bioskop. Deca bi stala u parove, došla do stanice i ulazila u autobus. Druga deca gledala su kroz prozor i žagorila, a Beli i Ludi Kum trčali su da kupe karte i žudno čitali da li je karta srećna ili ne.

Ako slučajno ne znate, na autobuskim kartama napisan je šestocifreni redni broj. Srećnom se smatra karta na kojoj je zbir prve tri cifre jednak zbiru druge tri. Na primer, 276087: dva plus šest plus sedam jednako je petnaest i osam plus sedam takođe je petnaest, razumete?

Posle vožnje autobusom razred je stizao u bioskop i svi su gledali film, ali rođake nije bilo briga za film. Oni bi seli u zadnji red, vadili novčanice i igrali moše.

Sušтина te igre je sledeća. Beli bi govorio prvu cifru broja sa svoje novčanice, a Ludi Kum sa svoje. Čija je cifra bila veća taj je udarao protivniku mošu. Onda upoređujete sledeće cifre... i tako dok ne dođete do kraja broja na novčanici. Vrlo jednostavna pravila.

Tako je proletelo njihovo detinjstvo, kao što opadaju latice s divlje višnje. Do trenutka kad su dečacima počele da se pojavljuju prve dlačice na licu, dobili su diplomu o srednjem obrazovanju i s nogom u dupe isterani su iz sirotišta broj 18.

Beli je rekao:

- U ovom gradu malo je srećnih brojeva. Za dugih jesenjih noći razmišljao sam o tome šta da se radi dalje i evo kakav je moj plan. Koliko sutra odlazim u Piter da svojim rukama napravim sebi srećan tiket.

Ludi Kum je pljunuo bratu pod noge i odgovorio:

- Sastanaka nasamo, a ni sastanaka uopšte, više neće biti!

Putuj, samo imaj na umu: i ja nameravam u kulturnu prestonicu naše domovine i ne daj ti bože da mi se nađeš pod nogama.

Rastavši se tamo, u svom Tambovu, rođaci su se posle toga videli samo dva puta. O! Bolje da tih sastanaka nikad nije bilo!

€€€

Braći nije trebalo mnogo vremena da postanu najjači kriminalci Peterburga.

Beli je okupio svoju ekipu istomišljenika, a Ludi Kum svoju, i pitanje zašto ga zovu Ludi Kum više niko nije postavljao. Kako drugačije zvati čoveka koji je pravi kriminalni kum i pri tom mu je ekipa kompletirana najkorelijim gadovima u gradu?

Kao pesma majske ptice,
Kao cvet visibabe,
Prekrasne parice, Što same
U džep klana se sipaju.

Braća se jedan drugome nisu mešala u posao. Ali, razume se, bili su obavešteni o tome šta se dešava kod onog drugog. Obojica su se pitala: Ko će prvi izvući srećan broj - on ili ja? On... ili ipak ja?

Braća su udarila reket klubovima, kockarnicama, restoranima, benzinskim pumpama, supermarketima, kioscima pored metroa i svemu što treba da plaća porez kriminalcima. Kontrolisali su ceo grad i sad su samo osluškivali šta će uraditi protivnik. Šta će još on smisliti?

Odmah posle krize 1998. Beli je dobro razmislio i uzeo pod kontrolu radionice Vijetnamaca koji su pravili petarde. Svakog meseca starešinama vijetnamskih zajednica dolazili su njegovi momci - i ljudi na čijim su rukama ostala najviše po tri prsta brojali su momcima utvrđenu količinu novčanica.

Kad je saznao za to, Ludi Kum je udario reket munjevitim pušačicama, koje su stizale da opsluže vozače zaglavljene u gradskoj gužvi uklapajući se tačno u jednu promenu boje na semaforu.

Tada je Beli izjavio da novac ne smrdi te su počele da mu plaćaju i bakice koje su naplaćivale ulaz u toalete.

- Aha! - rekao je Ludi Kum i naredio da se nasilno oduzima pepeo iz gradskog krematorijuma: sad su taj pepeo, navodno kao đubrivo, prodavali vlasnicima vikendica.

Šta sad! Ljudi Belog stavili su šape na bandži skakaonice iz gradskih zabavnih parkova: sad se nije plaćalo samo za ulazak na skakaonicu, već i za silazak s nje, a ko bi odbijao, dobio bi pravo da se posluži bandžijem još nekoliko puta zaredom...

Njegov brat od strica nije se dao zbuniti i naredio je da se zatvorski bloudžoberi, narodski naziv „pederi“, dovedu u zgradu nad kojom su dizajneri okačili tablu „Gej klub“. Novac dobijen od posetilaca kluba sada je takođe išao u zajedničku kasu.

Odgovarajući na izazov, prodavci koje je kontrolisao Beli otvorili su pored Zoološkog muzeja kiosk i kafić. U kiosku su se prodavali džemperi od vune mamuta, a u kafiću je specijalitet bila marinirana anakonda.

Tako bi trajalo do u beskraj da najbliži saborac Belog, čovek koga su zvali Kriša, nije svom patronu dao Zloslutni Savet.

€€€

Ko je on, taj Kriša, odakle je rodnom i kako je došlo do toga da Beli uvek sluša upravo njegove savete - odgovore na ta pitanja nećemo saznati. A i da li je važno, kad se ubrzo nakon toga cela ta priča završila kao što nestaje čaj sa dna šolje onih koji dugo posmatraju promicanje oblaka?

Veliki vođa Beli nije mogao da se skrasi. Nije mogao da smisli na šta bi još mogao da udari porez, kako još da pretekne svog brata od strica, Ludog Kuma?

I baš u takvom jednom trenutku Kriša mu reče:

- Veličanstveni! Zašto deliti ako može da se uzme sve? Ovaj grad je premali za dvojicu gazda!

- Šta imaš na umu?

- Uzmi bratovljevu polovinu i neka se takmičenje završi! Uzmi, i presahnuće tvoje suze i istopiće se težina u utrobi, kao što isparava rosa i nestaju oblaci iznad planina!

Beli je pomislio: kakve, do đavola, planine u Peterburgu?, ali sve u svemu savet mu se dopao. Ludom Kumu su poslali pregovarači. Bilo

je naređeno da se prenese:

„Snage klanova ne troše se na normalni biznis, nego na gluposti. Vreme je da to prestane! Neka se Beli lično sastane s Ludim Kumom i dogovori se o tome pod kojim uslovima će jedan od njih dobiti sve!“

€€€

Mnogo je godina prošlo otkad su se rođaci videli poslednji put još u rodnom mestu, u dalekom i tihom gradu Tambovu. Avaj, ne beše radostan taj njihov nov susret.

Ludi Kum reče:

- Ugojio si se, brate!
- A ti si očelavio: godine nemaju milosti ni prema kome!
- Sad ličiš na junaka iz Zvezdanih ratova.
- Na džedaja?
- Ne. Na Džabu.

Braća su začutala. Obojica su znala zašto je zakazan ovaj sastanak, ali budući verni bušido kodeksu, nijedan nije žurio da prvi progovori.

- Šta ćemo da radimo? Kako ćemo podeliti grad?
- Jasno kako. Kao u detinjstvu. Neka sve reši srećan broj.
- Šta ćemo igrati? Možda da stanemo na raskrnicu i čekamo ko će prvi na kolima koja prolaze ugledati duple cifre?
- Kako si pametan! Misliš da mi nije javljeno da si još pre godinu i po dana privatizovao gradsku saobraćajnu policiju i sad po svome deliš brojeve registarskih tablica? Hajde bolje da uzmemo po jednu novčanicu i da igramo u grad, kao što smo u našem rodnom Tambovu igrali u moše?
- Evo tebi šipak! Dobro mi je poznato da si upravo ti danas glavni akcionar fabrike Gosznak, koja štampa naše banknote. Ne bih želeo da vidim novčanicu koju će po tvojoj narudžbini za mene napraviti tvoji stručnjaci!
- Au, njesra. Šta da radimo? Možda da sednemo u autobus, kupimo kartu i odigramo srećan broj, a? Koliko ja znam, gradske autobuse dosad nismo kupili ni ti ni ja.
- Kad si se ti, rođače, poslednji put vozio autobusom? U autobusima Peterburga već godinama se ne prodaju karte. Sad u

njima rade kondukteri i nema nikakvih karata.

- To je nemoguće! Čega se igraju današnji dečaci?! - povika Beli i posla ljude da provere je li to tačno.

Ispostavilo se da je sve upravo onako kako je rekao Ludi Kum. Posle toga Beli je zatražio tri dana za razmišljanje i otišao. Mnogo je časova proveo zatvorivši se s Krišom i po isteku tih sati izlaz beše pronađen.

€€€

Tužne su spaljene ruine prodavnice Kontinent, noću su naročito tužne. I dalje stoje nesređene, a iza mojih prozora sada je jesen i žute hrizanteme spustile su glave ka zemlji. A onda, onog toplog dana, kad se odigrao Veliki obračun, Kontinent je bio čitav i blistao je ukrašen nizovima lepe robe; napolju je bilo proleće i potočići su se slivali niz trotoare... sada samo suze cure niz moje obraze.

Avaj! Koliko ću još uzdisati za prošlim? Koliko tugovati zbog nepovratno završenog?

Prvi su do prodavnice stigli ljudi Ludog Kuma. Naredili su direktoru da zatvori radnju, a kupce žurno isterali na ulicu. Verni kao psi na lancu, ljudi Ludog Kuma zatvorili su ulaze i izlaze. Njihova su lica bila nepomična, a iz pogleda im je sevao plamen.

Ljudi Belog stigli su nešto kasnije. Ušli su u prodavnicu, osmotrili da li je sve u redu i preko radio-veze preneli patronu: okej. Može se ući.

Sunce je plesalo na površini barica, ali nimalo prolećno ne beše raspoloženje onih koji su se skupili na odeljenju voća i povrća prodavnice Kontinent. Svi su znali da od pukog slučaja zavisi u čije će ruke preći napola podeljen grad. Hoće li Beli biti njegov jedini gospodar? Hoće li ga Ludi Kum preuzeti bez ostatka?

Kad su braća stala jedan naspram drugog, ponovljena su im pravila dvoboja:

- Obojica ste odrasli u sirotištu broj 18. Osamnaest godina je prošlo otkad ste završili školu i otišli iz Tambova. Osamnaest podzemnih javnih kuća kontroliše onaj od vas koji se zove Beli.

Osamnaest tona heroina prodao je u proteklom periodu Ludi Kum. Je li to tačno?

Braća odgovoriše:

- Vaistinu je tako!

- Danas vam predstoji da konačno rešite stvar. Jedan od vas će izaći iz odeljenja voća i povrća kao gospodar Peterburga, a drugi može da se obesi. Suština dvoboja je sledeća. Svako od vas će uzeti po jednu bananu. Obe banane biće izmerene na elektronskoj vagi koja sama štampa nalepnicu s cenom. Onaj za čiju bananu vaga izbacila cenu koja sadrži broj 18 smatraće se pobednikom. Slažete se? Braća rekoše:

- Okidoki!

Bananu je prvi birao Beli. Prosto je prišao gajbici, odlomio prvu koja mu je bila pod rukom i bacio je na vagu.

Svi su se sledili. Kriša, koji je stajao najbliže vagi, preteći se namrštió. Vaga je zasvetlela... onda još jednom, i izbacila krajnju cenu banane: sedam rubalja i osamnaest kopejki.

- Neverovatno - odahnula je banda.

- Iz prvog pokušaja ovaj srećnik je izvukao potreban broj. Teško će biti njegovom bratu da pobedi u ovoj opkladi.

Onda je kutiji s bananama prišao Ludi Kum. Bez razmišljanja je uzeo jedan plod i ćutke ga stavio na vagu.

- Koliko ima?

- Devet devedeset. Beli pljesnu rukama:

- Pobedio sam, i vaistinu je neverovatno! U ceni moje banane ima broj 18, a u ceni tvoje nema!

Ludi Kum se osmehnuo samo jednom usnom. Gornjom.

- Alo, gnjido! Koga ložiš? Moja banana košta devet rubalja devedeset kopejki. Devet plus devet je osamnaest. A zbir cifara tvoje cene jeste svega šesnaest, jer je sedam plus jedan plus osam jednako upravo šesnaest. Tako da sam pobedio ja!

Iznad odeljenja voća i povrća u praznoj prodavnici nadvila se zloslutna tišina. Ratnici s jedne i druge strane samo su se ćutke gledali.

I tada je Kriša ispod miške izvadio pištolj, ispalio metak u čelo najbližem protivniku i zaurlao:

- Nas ovde smatraju idiotima! Bez gneva i strasti, bori se, Beli! I odjeknuše pucnji. I prosu se na pod kefir petmolino, kao i rasol iz tegli s bugarskim mariniranim paradajzom. I behu pretvoreni u blato ravioli.

Krvareći, poslednji bandit Peterburga sačini ovakvu tanku:

O, zar meni sad predstoji,
Čoveku hrabrom i odvažnom, Umirati ispružen
Nemoćno
Sred razbacanog voća i povrća?

Tako su izginule obe ekipe. Niko nije izašao iz Kontinenta živ ni ljudi Belog ni ljudi Ludog Kuma. Samo je zloslutni Kriša napustio bojno polje a da ga nije okrnjio nijedan metak.

I zadovoljna beše Krišina njuška! Kakva njuška, divna Krišina njuška!

€€€

Tako se završava tužna povest o minulom, koju sam nazvao Veliki obračun braće Porhatih ili Pandur Pčelinovolkov.

O, mili čitaocē koji se saginješ nad mojim beleškama! Možda ćeš pitati: ko je taj pandur čije je prezime stavljeno u naslov? Odgovoriću: to i jeste Kriša, jer u stvari on nije bio kriminalac, već ubačeni provokator iz policijske specijalne službe čija je misija bila da očisti grad od kriminala.

Kapetan Pčelinovolkov izvršio je misiju. Rukovodilac GUVD general Višnja dao mu je za to čak i orden. Kriminala u Peterburgu od tada nema... ali oko ruina i dalje nesređene prodavnice Kontinent širi se tiha tuga.

Tako da, umesto zaključka, dozvolite da pročitam petostišije koje sam sastavio noćas, u času kad se ne može zaspati, jer je suviše lep mesec koji sija kroz gotovo prozirne oblake:

Kuca je lajala
Na čiku frajera.
A meni preostaje
Da zavijam kao pas
Čija je kućica spaljena do tla.

Glava šesta

ŠABAT

U mojim kolima je vrlo star radio-prijemnik. Toliko je star da se ne zna kako se uopšte našao u njima - ona su prilično nova.

Da bi se uhvatio radio-talas, na ovom prijemniku se ne pritiskaju dugmići, nego se okreće dugme za podešavanje. Mada, da znate, to mi se čak dopada. Kad pritiskaš tastere, uvek znaš šta možeš da očekuješ. A kad okrećeš dugme, možeš da naletiš na nešto neočekivano.

Na primer, pre nekoliko dana uhvatio sam na prijemniku talase televizije. Odnosno, slušao sam televizijski program preko radija. Slike nije bilo, ali je bilo zvuka (čak i zvuka reklama).

Čitavim putem do kuće slušao sam emisiju o čoveku koji je skupljao filmske snimke ljudskih smrti.

Glas spikera govorio je da je od nastanka kinematografa trenutak smrti na filmskoj traci zabeležen samo nekoliko puta. Nešto se dešava s uređajima u tim trenucima: skače kamera, dolazi do kvarova na traci, blešti sunce... a možda stvar nije u aparaturi, nego u operateru.

Da skratim, svega nekoliko puta uspeli su da snime sam trenutak smrti. I evo, našao se kolekcionar koji je odlučio da skupi te kadrove u svoju kolekciju.

Otkupio je originale vojne filmske hronike. „U na-pad!“, urlao je komandir pridižući se iznad rova i dobio dumdum metak u grlo. Dopisivao se s policijskim ustanovama zemalja u kojima se pogubljenja zločinaca snimaju za izveštaj i dobio dozvolu da iskopira scene giljotine, vešanja i smrti na električnoj stolici.

On je za ogromne pare otkupio od snimatelja amatera kasete i bobine na koje su snimili samoubice koje se bacaju kroz prozor, vozače koji se razbijaju u kolima i sve u tom smislu.

Vozio sam se večernjim neosvetljenim ulicama, a u zvučnicima iza mojih leđa pucala su razbijena ljudska tela i škripao spljošteni metal. Dobra emisija... a još bolje što sam je samo slušao, a ne i gledao.

Kolekcija nije donela dobro svom vlasniku. On je po čitave dane sedeo u pustoj i mračnoj prostoriji i gledao tuđe smrti. Da li je mogao da ne proba da snimi sopstvenu?

Za filmsko snimanje veka spremio se temeljno. Razumljivo: ponavljanja neće biti. Kolekcionar je popričao s lekarima, iznajmio ceo filmski studio u trenutku iks...

Stigao sam do kuće, isključio motor, sklonio radio u kasetu, isključio farove, zaključao kola, uključio alarm i krenuo kući na večeru.

€€€

Ali to je bilo još u sredu, a sad je bio petak uveče i na televiziji se davao politički krimić.

Sušтина radnje je sledeća. Zamislite, govorili su iz televizora, da će se sutra ujutru predsednik Putin ubiti. Probudiće se, pogledaće kroz prozor, shvatiće da mu je život promašen i ubiti se.

Gde će naći pištolj scenario je prećutao. Zemlja će ostati bez predsednika.

Pre prethodnih izbora svi su stigli da se pripreme za promenu vlasti. Ovog puta nisu uspeali.

Moćnici ovog sveta razmišljali su ko bi mogao da postane predsednik. Ko je danas dovoljno bogat i popularan da zauzme to mesto? Ispostavilo se da realnih pretendenata ima svega nekoliko. Pri tom su svi oni muslimani. Nemusliman je samo jedan. U suštini nije loš momak. Jedini minus - grbav je.

Film je prikazivao svakodnevicu imidžmejkera. Teška svakodnevica ljudi koji prave predsednike. Svi shvataju da će sledeći predsednik Rusije postati bradati musliman. Vahabit. Mračni tamnopusi čikica. I samo jedna junačka agencija pokušava da napravi čudo i učini da umesto vahabita narod izabere grbavog.

Zaposleni u agenciji rade dvadeset pet sati na dan, a svet oko njih ljudi. U modnim časopisima reklamiraju se novi modeli feredža, najviši državni službenici pred kamerom dokazuju da nisu ništa gori od ostalih... da su obrezani još u detinjstvu. A ovi ljudi, kuckajući po tastaturama kompjutera, guraju grbavca za predsednika.

Žena je pitala da li da mi skuva čaj. Šta ima veze: mogli bismo da ležimo u krevetu, gledamo film, pijemo čaj i jedemo ukusne sendviče

- šta ja mislim?

Odbio sam. Prosto ne volim čaj.

Glumac koji je igrao mogućeg predsednika podsećao me je na nekog, ali nisam mogao da se setim na koga. Setio sam se tek nakon dosta muke.

Reč je o tome da imam prijatelja koji živi u odvratnoj novoj zgradi. Nije loš momak: na prošlom objektu moja i njegova ekipa radile su zajedno. Jednom sam se nešto dugo zadržao u gostima kod prijatelja i on je krenuo da me isprati. Izašli smo na stepenište i naleteli na prijateljevog komšiju.

Komšija je počeo da nas moljaka da mu damo pare. Krupni blentavi muškarac se smeškao, pružao ruku da se upoznamo i molio da mu pozajmim novčanicu. Stezao mi je ruku i neprestano ponavljao svoje ime i čudno ime po ocu, sve dok mu na kraju nisam dao pare za alkohol.

E, na tog komšiju je ličio televizijski predsednik zemlje. Čudno, i dalje se sećam tog davnog odlaska u goste. Okrenuo sam se na stomak. Siguran znak da ću uskoro zaspati.

Ranije, kad sam imao sedamnaest, nikad nisam spavao na stomaku. Samo na leđima, s rukama iza glave.

Ženu tad još nisam ni poznavao. Zabavljao sam se s tamnokosom visokom devojkom. Kako je to davno bilo... Ta devojka je govorila da mnogo lepo spavam. Da tako spavaju junaci iz serija za mlade. Mišićavi debili obrijanih pazuha.

Tada mi se dopadalo da to slušam, a sada spavam kao zverčica u jazbini. Sakrivam lice u tanki jastuk i sklupčavam se pod jorganom u pozi embriona. Tada sam imao prijatelje... četvoricu vernih prijatelja... nameravao sam da se družim s njima celog života... A šta se desilo?

Na ekranu je sve ušlo u odlučujuću fazu. Zatvorio sam oči. Bilo mi je krivo što sad tako ružno spavam... što se sve tako brzo promenilo... eto, od četvorice prijatelja živa su samo dvojica... pri čemu je jedan koji je poginuo bio... ali da li вреди sada razmišljati o tome? Trenutak kasnije, ne odgledavši film, zaspao sam.

€€€

Najneprijatniji dan u sedmici je subota. U petak još živiš u prošloj nedelji. U nedelju shvataš da je vikend završen i da uskoro ponovo ideš na posao... a u subotu nemaš šta da radiš.

Ovog vikenda valjao sam se po krevetu do ručka. Čak sam i popušio jednu cigaretu ne ustajući i ne umivajući se. Onda sam ipak ustao, navukao pantalone i krenuo u toalet. U mom stanu na vratima toaleta nema reze. Mnogo puta sam hteo da zašrafim na vrata kukicu, ali žena se samo glupirala i pitala: „Zašto?“

To joj je iz detinjstva, koje je provela u Parizu. Roditelji moje žene po ugovoru rade u Francuskoj. U njihovoj evropskoj kući nisu se zaključavala vrata toaleta i kupatila.

U kuhinji je na stolu ležao grozd banana. Mirisale su na uvozni lek ferverks. Žena je sedela za stolom i čekala da provri voda u čajniku. Pogledao sam na sat koji mi je landarao na zglobu ruke i uključio radio.

Žena je još bila u kućnoj haljini i nenašminkana. U isto vreme posegnuli smo za kutijom cigareta.

- Već sam uspela da slomim nokat.
- Nemoj se nervirati. Kupićemo nov.

Neko vreme smo sedeli u tišini, a onda je zazvonio telefon. Telefon koji imamo u stanu je onaj... znate? ...njegova slušalica ničim nije pričvršćena za aparat. Svaki put dugo tražim gde sam je, do đavola, ostavio posle prethodnog razgovora. Dobro je bar što nam je stan mali, dvosoban, hodnika praktično nema, slušalica se brzo nađe.

Žena voli da razgovara telefonom. A ja ne volim. Ona bez problema dva i po sata šeta kroz stan držeći slušalicu ramenom, a ja počinjem da ludim već posle sedam minuta razgovora.

Neprijatan sam prema sagovorniku, besnim... ne mogu dugo da razgovaram. Ne znam zašto. Verovatno je u pitanju fiziologija.

- S kim ti to?
- Evo s njom.

Pokazala je glavom prema ekranu televizora. Tamo je gradski gubernator, natakavši narandžasti šlem, stajao na građevinskoj skeli na Petropavlovskoj tvrđavi.

- S kim - s njom?
- S Ljudom. Ženom ovog tipa.
- Tip - to je gubernator?

- Aha.

Razmišljao sam. Moja žena je razgovarala preko telefona sa gubernatorovom ženom. Tu misao moja glava nije mogla da svari.

- Oprosti, draga, ali ja ne razumem. O čemu si ti pričala sa ženom našeg sadašnjeg gubernatora?

- Zanima te o čemu smo razgovarale?

- Ne. Mene čudi sama činjenica. Zašto ste pričale?

- A zašto da ne popričamo? Ona mi je školska drugarica.

Ponovo sam razmislio. Ako je školska drugarica, onda u redu... mnogo je jasnije. Samo, gubernatorova žena nije ličila na školsku drugaricu moje žene.

- Ona ne liči na tvoju školsku drugaricu.

- Slušaj, šta hoćeš od mene?

- Čini ti se da sam dosadan, je li?

- Da.

- Jednostavno ne razumem. Ona je odrasla žena. Ti si mlada devojka. Kako ste mogle da idete u isti razred?

- Nismo išle u isti razred. Išle smo u istu školu. A onda mi je ona ponekad nabacivala posao.

- Da pišeš inauguracioni govor gubernatoru?

- Da prevodim tehničku dokumentaciju.

- Je li? S kog jezika?

- Znaš li kako su se oni obogatili? Niko ne zna. Čudno, u celom gradu niko ne zna kako se obogatila porodica našeg gubernatora. A ja znam!

- Je l'?

- Obogatili su se tako što su isušili jednu pritoku Neve.

- I na tome su se obogatili? A zašto ti nikad ranije nisi rekla da poznaješ gubernatorovu ženu?

- Treba da te izveštavam o svim svojim prijateljicama?

- Ne. O svima ne moraš. Ali ovaj momak je na funkciji već dva mandata zaredom. Preko sedam godina. A ti nijednom nisi rekla da poznaješ njegovu ženu.

Žena je ustala i otišla iz kuhinje u sobu. Kad nema šta da odgovori, ona samo izađe, pa ispada da smo se posvađali i da sam za to kriv ja.

€€€

Posle jutarnje kafe počeo sam da razmišljam šta bih danas mogao da radim. Kada te život plaši... kada je nemoguće od njegovog pogleda meduze pobeći na posao, najoptimalnije rešenje jeste da počneš da sređuješ ono što odavno želiš da dovedeš u red.

S jedne strane, to je važan posao. S druge - svima je jasno da je čovek prosto rešio da ubije nekoliko sati za koje se ispostavilo da su suvišni u njegovom životu.

Nije bilo mnogo varijanti. Mogao sam da sredim pisaći sto, a mogao sam i policu s knjigama.

Sto je bio zatrpan papirima i kompakt-diskovima. Ja ih ne slušam na CD plejeru, nego na kompjuteru. Pored kompjutera, na mom stolu nalazi se jedna plastična polica za diskove. Polica za knjige ugurana je naspram radnog stola. Policu je odavno trebalo srediti. Upasti u nju, kao u pobunjeničku koloniju, i dovesti je u red.

Nekad mi se sviđalo da obavljam revizije u njoj. Da tražim knjige za koje sam odavno zaboravio da postoje i da čitam po nekoliko stranica iz svake. Da ležim na podu, listam knjige, osećam se srećno.

Tada sam imao dvadeset i činilo mi se da odrasliji neću biti. Tad mi novac nije bio važan i ni za šta ne bih poverovao da ću zbog para početi da radim ono što radim sada.

Danas imam trideset dve i već je nemoguće poverovati da sam nekad bio dvadesetogodišnjak. Jednom ću možda napuniti i pedeset. Plašim se tog trenutka.

Seo sam u fotelju i počeo da razgledam policu.

Na donjoj polici, skoro na stolu, nalaze se najveće, debele knjige: rečnici, priručnici, enciklopedije u skupom povezu i atlas.

Na polici iznad je ono što sam nekad voleo ali verovatno nikad više u životu neću pročitati. Ofucana Priča o Tristanu, Izoldi i strašnom kralju Marku. Knjiga Hristoljubova Događaji koji su prethodili ubistvu imperatora Pavla. Popularna istorija arheologije. Ilustrovani prevod Mahabharate, izdat u Češkoj pod nazivom Velika bitka potomaka Bharate. Jungovi komentari na Bardo Todol, odnosno Tibetansku knjigu mrtvih...

Iznad njih je počinjala proza. Ove police imaju karijesni osmeh. Vrlo često knjige odavde odlaze zauvek.

Preko dvadeset romana Filipa Dika. Bilo je dana kad je romana bilo više... možda čak trideset pet. Njih su objavili razni izdavači, u raznim edicijama i različitim povezima.

Pored njih - isto tako hiroviti Edogava Rampo: četiri zbirke priča. Broširani povezi se raspadaju - žao mi je da ih izbacim, a u solidnom povezu ovog momka nikad nisu izdavali.

Na gornjim policama vlada totalni nesklad. Šarena banda koja se neznano kako drži zajedno: Rejmond Keno, Piter Benčli, Radjard Kipling, Amos Tutuola, Erik Sigal, En Rajs, Suvestr i Alen, Vilijam Piter Bleti... Drago mi je što su neke od tih knjižica s autogramima.

Imam još i policu... posebnu poličicu na kojoj... čak sam prišao bliže... eh, čudo, a ne polica... ali o njoj nešto kasnije.

Nemojte misliti da pravim biblioteku. Ja prosto čitam knjige, a kad ih se skupi mnogo, biram najskuplje od njih i prodajem ih.

Najbolji otkup knjiga u gradu (a i otkup kradene robe) nalazi se u onoj kući u kojoj je do 1917. godine živela porodica spahija Alilujevih, čiju je kćerku posećivao mladi kavkaski kavaljer, bradat kao četka za obuću, Josif, koga su zvali Koba.

Velika prostorija Antikvara ormanima je pregrađena na uske odeljke. Ormani imaju staklena vrata. Ako želite da pogledate knjigu, mlada prodavačica će vam ključićem otvoriti orman i, ne osvrćući se, vratiti se natrag. Možete da razgledate. Možete, ako hoćete, i nešto da ukradete.

Jednom sam u ovoj prodavnici video izdanje koje me je zaprepastilo, staro naizgled čak i preko dvesta godina. Knjigu koja je govorila o ekshumaciji leša halštatskog plemića barona Minhauzena.

U sanduku nosatog lažova, pored njegovog raspadnutog tela, ispostavlja se, nalazila se skupa ikona, koja zapravo nije bila ikona, već šifrovani plan nečeg što nisam stigao da pročitam, zato što mi je bilo nezgodno da dugo listam tako skupo izdanje, a novac za kupovinu preskupe knjige nisam imao ni onda kao što nemam ni sada, zato što takve knjige ponekad koštaju više od malog stana u kojem živim.

A pred prodavnicom se smrzavaju preprodavci. Čitava gomila muškaraca čiji je omiljeni prozaik čovek koji na pivskim etiketama

piše „Napravljeno od najboljih sorti ječma“.

Ti momci će vam ponuditi mnogo više novca nego prodavci u Antikvaru. Ali ako je knjiga koju želite da prodate istinski vredna, onda će vam ti dragi ljudi razbiti glavu metalnom šipkom i uzeti je džabe.

U stvari, ne postoji ništa zanimljivije od prodavanja svojih starih knjiga antikvarnicama.

Ustao sam iz fotelje, otišao u kuhinju, popušio još jednu cigaretu i odlučio da danas neću sređivati orman s knjigama.

€€€

Uveče smo opet ležali ispred televizora. Žena je čitala. Na programu je bio naučno-popularni film o starinama Lenjingradske oblasti. O izumrlim narodima koji su naseljavali naše krajeve pre dolaska Rusa.

Novinari su pronašli zanimljivog čikicu. Radio je kao vozač minibusa i jednom je zajedno s kolima i svim putnicima upao u Nevu. Ali ne u samom gradu, već negde u oblasti, nedaleko od Kolpina.

- Recite nam, Semjone Ljvoviču, šta ste videli kad su se kola našla pod vodom?

Semjonu Ljvoviču je podrhtavala adamova jabučica dok je pričao kako je pod vodom ugledao kamene statue paganskih bogova, ruine nečega što se ne može opisati, a najvažnije mnoštvo rasutih zlatnih novčića.

- Gde se to tačno nalazi, Semjone Ljvoviču?

Vozač je potpuno pocrveneo, igrao se bubuljicama i odgovorio da je bila noć, a on je prethodno popio... istina, ne mnogo... zato je i izgubio kontrolu nad vozilom... a iz nevske vode odvezli su ga u bolnicu, tako da ne može tačno da pokaže mesto.

Razmišljao sam o tome kako se navodno smatra da je prestižno živeti u centru Peterburga. Ja živim u samom centru i mogu da vam pričam o minusima takvog života. Na primer, u centru nemate kuda da odete u šetnju.

Da je movate po keju? Da plaćate u kafiću tri puta više nego što to zaista vredi samo zato što je u centru skupo iznajmljivanje prostora?

Od početka života zaradio sam i potrošio hiljade evra. Zašto? Novac dolazi i odlazi. I odlazi, i odlazi, i odlazi... Nema kud da se ode. Večeri provodim pred televizorom. Strani turisti plaćaju strašne pare da se nađu u kraju u kojem ja živim celog života. A mene to skoro ništa ne košta, ali ja svejedno nikad ne idem u šetnju po svom divnom kraju.

Okrenuo sam se ka ženi:

- Zašto mi nikada ne šetamo?

- Hoćeš da ideš u šetnju?

- A ti nećeš?

- Ovog trenutka?

- Zašto? Može sutra. Idemo u kafić.

- Znaš li koliko u našem kraju košta odlazak u kafić?

- Znam. Ali sad imamo novca.

- A odlazak u Finsku? Nameravaš li ti da štediš novac za putovanje?

Ženi se bližio godišnji odmor. Ona se ozbiljno spremala za put u Finsku. Kupila je priručnik. Kopala po internetu, koji skoro da ne ume da koristi, i čitala o znamenitostima Helsinkija. Trideset puta je pitala kad nameravam da zaradim novac za putovanje.

Ležali smo ćuteći. Onda sam dao ženi daljinski, okrenuo se na stomak i zaspao.

Te noći nisam sanjao ni jedan jedini san.

Glava sedma

THE LOVE

Ona je radila u peterburškom metrou. Prodavala je žetone na ulazu. A on je radio kao kondukter u trolejbusu. On je bio gluvonem, a ona nije imala desnu nogu. I na celom svetu nije bilo ljubavi veće od njihove.

€€€

Ujutru je metroom odlazio u svoju trolejbusku garažu. Budio se rano, kad je napolju još bio mrak. Pio je čaj, jeo sendviče i dugo gledao u tamne prozore.

Njegov svet je uvek bio tih i spokojan. Popivši čaj, stavljao je šolju u sudoperu, i nikad nije čuo kako zvecka kašičica ostavljena u njoj.

Odlazio je u predsoblje, čučnuo i vezivao pertle. Onda bi se uspravio i provlačio ruke kroz rukave na jakni. Napolju je palio prvu jutarnju cigaretu. Do metroa je išao peške.

Čak i u rano jutro pred kasom za karte u metrou bio je red. Stao bi na kraj reda, malim koracima se kretao napred, čekao dok dođe do niskog šaltera s rešetkama i vadio novčanicu iz džepa.

Dajući novac kasirki, koju nikad nije video, širio je prste pokazujući da su mu potrebna dva žetona. Jedan da stigne na posao. Drugi da se vrati kući.

Nikad nije govorio „dva“, iako je mogao. Nije mu se sviđalo kad ljudi obraćaju pažnju na njegov govor: grleni zvuci koji izleću iz usta gluvonemog.

Čekala je taj trenutak. Jutrom su joj se usne razvlačile u osmeh. Danas će se u njenoj puškarnici ponovo pojaviti novčanica i dva dugačka lepa prsta raširena u znaku „Victory“.

Prodavati žetone za ulazak u metro pseći je posao. Verovatno će ga jednog dana poveriti automatima, ali zasad to još nisu uradili. Tokom radnog dana pomeraš samo jednu ruku: uzeti novac, dati

žetone i kusur, uzeti novac, dati žetone i kusur, uzeti novac, dati žetone i kusur...

Ostatak tela je slobodan. Možeš da klatiš nogama, da praviš face i kopaš po nosu svim prstima slobodne ruke istovremeno. To je i zamaralo kasirke u metrou. Nisu znale kuda će s tolikom slobodom i nakon što bi odradile nekoliko meseci, bežale su poslodavcima koji su im smislili posao i za druge organe.

Nije imala kud da beži. Da klati nogama na radnom mestu nije htela, zato što je imala samo jednu nogu. Njoj je ovaj posao odgovarao.

Njen život je proticao u tesnoj prostoriji, gde je sedela na stolici s izlizanim platnenim sedištem, licem okrenuta zafarbanom prozorčetu. Nedavno se na ulici osvrnula oko sebe i primetila da je u svetu, ispostavilo se, već jesen, drveće je požutelo i kroz krošnju štrče crna rebra granja.

Leto je prošlo. Ona ga čak nije ni primetila. I jedino čega uspeva da se seti jesu ruke koje joj kroz prozorče guraju novčanice.

Njegove ruke bile su najlepše od svih. Dvesta pedeset četiri radna dana godišnje mogla je da gleda njegove ruke. Sto jedanaest dana vikenda (slobodnih) provodila je kod kuće i samo čekala da počne nova radna nedelja.

Namerno je odabrala jutarnju smenu. Od otvaranja metroa do dva po podne. Druge devojkice nisu htele da rade u to nenormalno vreme, a ona je dolazila u kasu ranije, slagala ispred sebe žetone i sitninu i čekala. Oko sedam ujutro pojaviće se njegovi prsti i time će se dan završiti.

U dva po podne stavljala je ispred rešetke tablu „IZVINITE, ZATVORENO JE“ i zajedno sa stolicom se pomerala od zida. Pred šalterom su psovali oni koji su skoro došli na red ali nisu uspeli da kupe žetone. Iza nje su, prislonjene na orman, stajale njene štake.

Pre nego što bi izašla iz službenih prostorija stavljala je u uši slušalice plejera. Nije želela da sluša siktanje iza sebe. Šteta što nisu izmislili plejer za oči, da bi, dok korača, gledala film ili spotove i da ne vidi s kakvim je njuškama gledaju ljudi oko nje.

Od vrata na kojima je pisalo „SLUŽBENE PROSTORIJE. NE ULAZITI“ do trolejbuske stanice nije bilo daleko. Ali trebalo je jednom

se spustiti stepenicama i dva puta se popeti. Sa štakama je to bilo đavolski nezgodno.

Zato je posle imala samo tri stanice na rogatoj mašini, poslednje stepenice ispred ulaza i to je sve. Lift. Vrata. Sofa. Sanjati njegove prste.

Kad se trolejbus približavao stanici, ljudi oko nje počinjali su nešto da joj govore. Videla je kako im se mrdaju usne. Možda su pitali da li joj je potrebna pomoć? Možda su kukali što je štakama zagrabila čitav prolaz.

Slušala je plejer, a njih nikad nije slušala. Plaćala je kartu kondukeru, sedala pored prozora, zatvarala oči. Ove poslednje tri stanice su joj najteže padale. Nikad nije gledala oko sebe, nikad nije videla šta se dešava. Lift. Vrata. Sofa. Sanjati njegove prste.

Konduker je uzimao sitninu s njenog dlana, davao joj kartu i odlazio dalje. Nikad nije izgovarao nijednu suvišnu reč. Bio je mračan i pomalo strašan. I uopšte, izgledao je kao... uglavnom, svi su plaćali vožnju u njegovom trolejbusu.

Putnici su gledali njegove uzdignute obrve i nisu hteli da se švercuju, već su želeli da kupe kartu. Ljudi nisu znali da konduker nije zao, on se samo rodio gluvonem.

Učinilo bi vam se da je ovaj konduker uvek sabran i staložen, ali u stvari nije bilo tako. Oko pola dva on bi ipak počeo malo da brine. Do njenog ulaska u trolejbus ostalo bi još vrlo malo vremena i zaista bi postajao pomalo nervozan.

Koliko se sećao, dva puta se desilo da ona u određeno vreme nije bila na stanici. Prepun trolejbus je vozio dalje, a on je ludeo i dobro video da je trolejbus prazan.

Otpribliže u dva i deset vozač se približavao određenoj stanici i kondukeru je obuzimala zebnja. Jedan... dva... tri... četiri... pet... šest...sedam... Yes! U zadnjem delu trolejbusa ona bi spuštala svoje štake na pod i on bi s olakšanjem odahnuo,

Odmah ga je privukla. Onog trenutka kad ju je prvi put video. Devojka s plejerom.

Unaokolo su se gurali i mahali rukama. Samo dvoje u celom trolejbusu to nije čulo... Druga je bila ona. Nije imala desnu nogu, ali zato je imala ponosno podignutu glavu, ona je slušala plejer i uvek se smešila. Od nje nije bilo lepše na svetu.

Mnogo puta je pokušavao da sitninu s njenog dlana uzme sporije nego obično. To mu nijednom nije uspelo. Brzo bi joj otcepio kartu i razmičući putnike bežao na drugi kraj trolejbusa.

U njenoj glavi uvek je svirala muzika, a on za muziku nije ni znao. Posle dve stanice, na trećoj, ona je izlazila lupkajući štakama o vrata i nezgodno se gegajući.

Sad je trebalo sačekati sledeći put. Sutra će se, nešto iza dva po podne, njena ponosno podignuta glava ponovo pojaviti na vratima i on će donovima osetiti kako njene štake lupkaju o pod.

Jednom je seo i izračunao: za sve vreme koliko se devojka vozi trolejbusom platila je za karte otprilike osamdeset dolara. Još dva puta toliko i imala bi za kupovinu nove proteze.

Specijalno je poručio poštom katalog proteza. Tamo je pisalo da najjeftinija proteza desne noge košta dvesta pedeset dolara. Ruke bi koštale jeftinije. Nesavitljiva proteza ruke sa šakom u crnoj rukavici mogla se kupiti za svega sto deset dolara.

Čitao je katalog do kasno u noć, a kad je legao da spava, prvi put ju je sanjao u erotskom snu. Nije se sećao gotovo ničeg. Ostao je samo osećaj da je ona vikala, a on je nije čuo, samo je osećao njen krik, koji je prolazio kroz njenu tanku i njegovu debelu kožu...

Kad se probudio, video je da je napolju ponovo mrak. Pio je svoj čaj, jeo sendvič i dugo gledao u crne prozore. Nikad u životu i nije progovorio s njom. Nijednom u životu ona se nije usudila da dotakne njegove predivne prste.

€€€

Ona je radila u peterburškom metrou. Prodavala je žetone na ulazu. A on je radio kao kondukter u trolejbusu. On je bio gluvonem, a ona nije imala desnu nogu. I na celom svetu nije bilo ljubavi veće od njihove.

Glava osma

ČETRDESET MUŽEVA ŽENE PLAVOBRADÉ

Krajem XV veka u Francuskoj inkvizicija je spalila čoveka koji se zvao monsijor Žil de Re.

Već u dvadesetoj godini ovaj odvažni junak i galantni kavaljer bio je poznat u celoj Evropi. Rame uz rame s Jovankom Orleankom borio se protiv Engleza, a kad je Jovanka uhapšena, Žil se prerušen probio u tvrđavu i pokušao da je oslobodi...

Kažu da je poludeo gledajući pogubljenje orleanske device. Kad su se posle četrdeset godina kraljevski vojnici spustili u podrum njegovog zamka, neke od njih su na rukama morali da iznose na svež vazduh.

Podrum je do kolena bio zatrpan dečjim lobanjama. Izbrojali su ih oko petsto, a ne zna se koliko su brižne sluge još uspele da unište.

Mnogo godina je monsijor Žil obeščašćivao dečake. Po savetu italijanskog alhemičara Gvainardija, on ih je ubijao i vadio im utrobu. To je trebalo da mu pomogne da stekne večni život.

Ispostavilo se da sredstvo ne deluje. Kad su zapalili vatru za Žila de Rea, plamen je radosno skočio na njegovu raskošnu bradu, dugačku sve do pojasa.

Mnogo godina kasnije pisac Šarl Pero prikupio je legende o monsijoru Žilu i napisao priču Plavobradi. To je bila priča o čoveku koji je jednu za drugom ubijao svoje žene.

Plavobradi su živeli i u naše vreme. Počev od ovog broja, naše novine vam prenose ciklus članaka o najstrašnijim i najkrvavijim zločinima poslednjih decenija.

O čemu biste, ako ne o ovome, želeli da čitate tokom vožnje metroom? Mi vam nudimo takvu mogućnost.

Počecemo upravo od njih: od plavobradih XX veka.

TRI MRTVA PSA I ŽENSKI LEŠ

Početak XX veka serijske ubice žena neočekivano su se pojavile skoro u svim zemljama sveta.

U Nemačkoj je delovao Stefan Fazekaš. U Americi Apo Kvimbi. U Rusiji čuveni Nikolaj Suvorov. Ali sve su ih za pojas zadenuli Englez Džozef Smit i Francuz Anri Landri.

Džo Smit, „ubica iz kupatila“, bio je jedan od najlepših muškaraca svog vremena. On je među prvima u Evropi pokušao da uvede u modu bodibilding. Postojao je samo jedan problem: Džozef je bio homoseksualac.

To mu nije smetalo da se jednom u nekoliko meseci ženi i do poslednje pare opelješi žene. Prvo ih je primoravao da se zaposle kao sluškinje u bogatim kućama i krađu za njega dragocenosti. Posle nekoliko uspešnih akcija jednostavno bi nestao.

Jednoj ženi rekao je da ga je zarazila sifilisom i nevoljnicu uz skandal oterao. Šetajući s drugom po muzeju, otišao je, navodno, na minut do toaleta i nestao.

Nakon što ga je osma po redu žena prijavila policiji, Smit je shvatio da je bolje da ne nestaje on, nego njegove žene.

Žigolo je po pravilu stupao u brak s bogatim naslednicama. Ali u principu, u njegove planove mogla je da se uklopi i medicinska sestra. On je osiguravao žene, tražio od njih da mu prepisu sav imetak... a onda im predlagao da se okupaju.

Dugo niko nije mogao da shvati šta se dalje dešavalo. Neki su čak pretpostavljali da je Smit hipnotisao svoje žrtve i da su se one same davile. U svakom slučaju, niko nije uspeo da nađe ni najmanjeg traga nasilja na telima udavljenih Smitovih žena.

Tek se kasnije ispostavilo da je poznavalac anatomije Smit osmislio originalan nouhau. Prišavši joj iza leđa, on bi naglim pokretom povukao za noge ženu koja je ležala u kadi. Žrtva je od šoka trenutno gubila svest, a ubica je prebacivao još jedan iznos na svoj račun.

Smitov francuski kolega Anri Landri koristio je mnogo tradicionalniji način. Svih njegovih trista žena bilo je zaklano, a tela raskomadana i spaljena u peći. Na suđenju je rekao da je lišavanje života tolikog sveta zamoran posao... mnogo se umarao.

Tekuća traka Landri nije se zaustavljala. Ubistva su išla kao jedno za drugim. Ubijajući još jednu žrtvu u nizu, on je istovremeno živeo u

braku sa sledećom, preko oglasa se upoznavao s trećom, vodio ljubavnu prepisku sa četvrtom i prepisivao iz novina adresu pete.

Landrijeve klijentkinje bile su dame preko trideset pet, koje su patile od usamljenosti i nedostatka muške pažnje. Najinteresantnije od svega - novac mu je bio potreban za izdržavanje zakonite supruge i troje dece. Pri tom je francuski Čikatilo bio oženjen svojom rođenom sestrom.

Landri je otkriven neverovatno prosto. Žene je ubijao tačno četrdeset osam sati nakon venčanja odvozeći ih u posebno iznajmljenu vikendicu.

Ubila ga je pohlepa. Jedna od trista tašti slučajno je saznala da je, spremajući se za svadbeno putovanje, kupio samo jednu povratnu kartu, a drugu u jednom smeru. Uznemirena starica krenula je za mladencima.

Posle onoga što je videla u njihovoj kući zauvek je smeštena u psihijatrijsku ustanovu. Melanholično pučkajući lulu, muž njene ćerke lopaticom je ubacivao u peć ravnomerno izmešane komade leša svoje žene i njena tri omiljena psetanceta.

NEVESTA SA SEKIROM

Ma kako da je strašan ubica muškarac, žena koja serijski istrebljuje muževe mnogo je strašnija.

U istoriji XX veka postoje i takvi slučajevi. Amerikanka Bel Ganes odavno je postala legenda. Čitav kaubojski jug još peva kantri balade o njenim podvizima.

Rodila se u Evropi, u porodici čuvenog masona. U SAD je emigrirala kad joj je bilo šesnaest godina. Prvo vreme morala je da skita iz države u državu u društvu mađioničara koji ju je u smrdljivim pivnicama svake večeri testerom presecao napola.

Posle nekog vremena mađioničar je zaprosio Bel, a ubrzo nakon toga umro. Ona se ponovo udala, ovog puta za farmera. Ovaj je umro još brže.

Bila su dovoljna dva slučaja da se Bel to osladi. Više nije htela da čeka milost od sudbine. Sad su muškarci umirali redovno i bez kašnjenja.

Same pripreme trajale su nekoliko meseci. Iznajmljena je kuća u Illinoisu i poslata su oglasi u najmodernije časopise za bračne ponude.

U oglasima je Bel navodila da je mlada, puna ljubavi i lepa. Muškarci su nagnuli. Istina, kad bi stigli, bili bi prilično iznenađeni otkrivši da je njihova potencijalna draga jaka četrdesetogodišnjakinja, teška skoro stotku, koja ima već troje dece. Ali natrag više nisu imali kud. Muškarci su ulazili u kuću i zauvek nestajali. Kasnije se ispostavilo da ih je Bel selotejpom vezivala za stolicu i mučila sve dok ne bi potpisali sve što je od njih zahtevala.

Bel je prezirala ljubav muškarca i žene. Nije verovala u to osećanje. Paradoksalno - ali upravo je na njemu i izgorela.

Sve zločine izvršavala je uz pomoć saučesnika: radnika svoje farme. Nekoliko godina nakon početka zločinačke karijere ovaj je izjavio da ne može da živi bez saučesnice i hteo bi - da-da! - da se oženi njome. U protivnom, pretio je da će otići u policiju.

Bel je shvatila da sistem može da se raspadne i sahrani je ispod ruševina. Iste noći komšije su ugledale plamen požara iznad njene farme. Kad je vatra bila ugašena, panduri su našli leševe troje dece i nagorele ostatke same plavobrade.

Uhvatili su pomoćnika i ovaj je bez razmišljanja pokazao mesto gde je Bel zakopavala leševe obožavalaca. Iz jama su izvukli četrdesetak tela. Novine su o tome pisale godinama.

Kao što znate, Bel je i ovog puta sve prevarila. Posle petnaest godina, već nakon Drugog svetskog rata, policajci su je uhapsili na drugom kraju zemlje. Živu i zdravu.

Islednicima je objasnila da je morala da ubije decu jer su previše znala, a kao sopstvene ostatke u kuću je podmetnula leš koji je za nekoliko dolara kupila u mrtvačnici susednog gradića.

SAPUNSKA OPERA S TROVANJIMA

Ipak, najčuvenija žena plavobrada nije bila Bel, već Neni Dos, poznata pod nadimkom Mišomorka Eni. Njeni zločini zasenili su sve užase i bez toga krvavih šezdesetih godina.

Neni je rasla kao zamišljena devojka, sanjarka. Sedeći na časovima u poslednjoj klupi, često je plakala nad stranicama „ružičastih“

romana. Želela je romantiku. Želela je cveće i burne emocije. Htela je da u njen dosadni dom uđe princ na belom konju. Princ nije došao. Kad se Neni u devetnaestoj udala, nakon što je zatrudnela, u njenu kuću je ušao tridesetogodišnji proćelavi službenik i život je za nju izgubio svaki smisao.

Radi čega se ljudi upuštaju u zločin? Radi novca. Radi žena. Radi želje za osvetom. Motiv zbog kojeg je Neni postala ubica toliko je originalan da dugo niko nije hteo da veruje u njega - ni porotnici ni novine.

Tokom nekoliko godina, pomoću mišomora, Neni je na onaj svet poslala jedanaestoricu muževa. I sve zato što nisu ličili na junake sentimentalnih serija.

Dok su joj se muškarci udvarali, sve je bilo okej. Šampanjac, cveće, večeri uz klavir. Neni je gubila glavu i trepćući gustim trepavicama govorila tiho: „Da, mili...“

A onda bi počinjala svakodnevica, i, pre ili kasnije, odmakavši se od šporeta i sudopere, Neni je posezala za svetom flašicom mišomora.

Dugo takva smrtnost među njenim muževima nikoga nije zbunjivala. Kad su se pojavile sumnje i kad su kod Neni počeli da dolaze islednici, ona se uspaničila i odlučila da sakrije leš poslednjeg muža.

Ah, dame, dame... Neni nije smislila ništa bolje nego da kuhinjskim nožem iseče telo supruga na komade i da ga baci u vece šolju. Sve osim glave uspela je da ubaci u otvor slivnika, ali je time zapušila kanalizaciju u celoj kući.

U trenutku kad je vodoinstalater krenuo da popravlja Neninu ve-ce šolju, njena karijera ubice bila je završena. Krivicu misis Dos (odnosno misis Samjuels... odnosno misis Morton... ukupno jedanaest prezimena) tužilaštvo je dokazalo za svega dva ročišta. Odluka porote: sedam doživotnih robija bez prava na žalbu.

Mišimorka Eni umrla je u zatvoru od srčanog udara. Tada joj je bilo već šezdeset četiri. Sve do smrti ona je u zatvoru bila pretplaćena na desetak časopisa o romantičnoj ljubavi.

Kad je njen zatvorski čuvar ušao u ćeliju gde se hladilo njeno telo, na televiziji je bila nova epizoda nekakve serije.

€€€

Eto, to bi bilo sve. Nadamo se da je vaša vožnja metroom prošla neprimetno.

U sledećem broju govorićemo o drugoj vrsti serijskih ubica: o trovačima i njihovim žrtvama.

Glava deveta

TAČKA. DOK

Izašao sam iz metroa, bacio novine koje sam usput čitao, došao do redakcije i saznao da je Arkaša umro. Još juče.

Nas dvojica smo delili kancelariju. Nismo bili porodični prijatelji, ali svejedno... nije tuđinac, razumete. Arkašin sto bio je pored prozora i na stolu njegov kompjuter, a moj sto bio je pored samih vrata.

Priznajem, prvo na šta sam pomislio bio je upravo kompjuter. Urednik mi je već skoro godinu dana obećavao lično sredstvo za rad. Ali obojica smo znali da novca za novu radnu opremu nema. A sada je Arkaša umro i njegov kompjuter će verovatno dati meni.

Kancelariju sam otvorio svojim ključem. Ranije smo ključeve imali i Arkaša i ja. Sada će verovatno ostati samo kod mene.

Skinuo sam se i zapalio cigaretu. Izašao sam u hodnik, prošao pored redakcije mesečnika Ženske stvari i svratio kod prelamača. Pitao sam za uzrok Arkašine smrti. Sve je bilo mnogo gore nego što sam mislio.

Juče je Arkaša sa ženom nekim poslom krenuo u zadnjicu, na sam kraj grada, čak iza Lenjinskog prospekta. A šta se tamo desilo - ne zna se tačno. Ali zvanična verzija je sledeća. Arkaša je trebalo da se popne liftom. A neposredno pre Arkaše lift je koristio neki vozač, koji je skinuo nekakav deo sa svoje krtije i benzinom, uljem i ostalim zapaljivim glupostima natopio ceo pod.

Arkaša je ušao u lift, pritisnuo dugme sprata na koji je hteo da ode, zapalio cigaretu, bacio šibicu na pod... do sprata su stigle samo ugljenisane cipele.

To se desilo sinoć. Oko pola pet. Saslušao sam priču prelamača, okrenuo sam se i pošao u kancelariju. Uvek se osećam neprijatno u takvim situacijama... nemam pojma šta treba da se kaže.

€€€

Dogovorio sam se s glavnim urednikom i prebacio kompjuter na svoj sto. Kompjuter je na stolu izgledao neverovatno dobro. Uključio sam ga u struju i krenuo da se upoznajem s njegovim sadržajem.

Arkaša je bio gradski reporter. Jedan od najboljih. Prema onome što se dešavalo u Peterburgu ponašao se kao brižni pčelar prema svojim košnicama. To je bio njegov lični grad.

Kompjuter je do vrha bio nabijen starim Arkašnim materijalima. Ovde je bilo sve čime se moj kolega iz kancelarije bavio poslednjih nekoliko godina. Ono što se nalazilo u starom metalnom sanduku bilo je više Arkaša nego ono što će prekosutra sahraniti u drvenom sanduku.

Da on nije bio Arkaša nego novi Lav Tolstoj, kako bi bio olakšan život priređivačima sabranih dela! Ne treba tražiti retka izdanja ili se mučiti s nečitkim rukopisom. Skineš sve što ima na hard-disku i možeš da objavljuješ.

Pri tom svaka žvrljotina ima datum pisanja, a ukoliko hoćeš, možeš da pogledaš i prethodne verzije.

Zar to nije divota?

Zamolio sam kompjuter da mi pokaže poslednji dokument s kojim je Arkaša radio.

Kompjuter novom vlasniku nije odbio sitnu molbu. Neko vreme čitao sam ovakav tekst:

MATERIJALI O PETROGRADSKOJ STRANI

1. Kanalizacioni šaht pored kuće broj 23 na keju reke Karpovke nema dno. Predmeti koji u njega upadnu nestaju zauvek. Prosto padaju i nikad ne dolete do dna. Ponekad iz otvora šahta teče mleko.

(Proveriti. Kojim tačno danima teče?)

2. Prvi javni toalet u gradu bio je otvoren na mestu gde se sada nalazi stanica metroa Gorki. Posetioци tog toaleta bili su Fonvizin, Lobačevski i Mejerhold.

Fekalijama istaknutih građana ovde su dubrili cvetne leje. Kasnije, pedesetih godina, toalet je postao mesto za sastanke lenjingradskih homoseksualaca.

(Zašto su za izgradnju stanice metroa izabrali tako čudno mesto?)

3. Južni (desni) minaret peterburške Saborne džamije (Kronverski prospekt br. 1) povećava se. U visinu on dobija 9 cm godišnje, a u širinu čitavih 14,7 cm.

Pošto severni (levi) minaret ostaje nepromenjenih dimenzija, najkasnije 2012. godine razlika u dimenzijama minareta mnogo će upadati u oči. Zanimljivo je, šta će tada reći rukovodstvo Saborne džamije?

4. Podaci gradske Zdravstvene uprave. Informacije iz porodilišta broj 4 (Kamenoostrovska ulica br. 26). Glavni lekar - Leonid Nikolajev.

Poslednjih 69 godina svake godine 1. decembra otprilike u jedan sat po podne rađa se dečak kome roditelji daju ime Sergej. Pri tom ime majke može biti bilo koje, ali ime oca je uvek isto: Miron.

Tog dana nema više nijednog porođaja. Posle podne zaposlene obično puštaju kućama.

(Proveriti: odakle u gradu toliko Mirona?)

5. Kad je na ušću Neve osnovan grad Peterburg, bilo je srušeno nekoliko paganskih hramova starih plemena. Petropavlovski gardisti preneli su kamene ploče iz starih hramova na novo mesto, a kasnije su ploče upotrebljene pri izgradnji zidina Petropavlovske tvrđave.

Na dva mesta (kod Nariškinovog bastiona i drugo mesto proveriti) na pločama zidina još se vide natpisi drevnim runama.

6. Kao što je poznato, na carskom grbu Peterburga pre revolucije stajala je latinska izreka koja u prevodu glasi: „Voliš dobro? Budi spreman na zlo!“

Iz toga je i nastalo staro peterburško verovanje: ako se kao akronim pročitaju nazivi ulica između spomenika Dobroljubovu (ljubiš dobro) i Ulice profesora Kozlova (ka zlu) dobiće se prezime sledećeg predsednika države.

Bilo je neobično čitati ovo, zato što su materijali o Petrogradskoj strani ostali nedovršeni, a Arkaša je umro. Niko više neće otvarati ovaj dokument.

Štaviše. Sad ću ga izbrisati iz kompjuterske memorije - i kraj. Arkašina smrt postaće definitivna.

Kompjuter je tvrdio da je pored „materijala“ Arkaša u poslednje vreme radio na još nekoliko dokumenata. Mrzelo me je da ih čitam.

Zato sam te dokumente odštampao (pročitacu ih kasnije), a sve ostalo sam jednostavno uništio.

Zbogom, Arkadije.

€€€

Onda se radni dan završio.

Izašao sam iz redakcije i napolju me nije čekalo ništa dobro. Grad je bio siv, metro prepun, putovanje dosadno, a čitanje novina bilo mi je mrsko zato što sam čitav prethodni dan ionako posvetio novinama.

Na stanici Senski trg iz vagona je izašlo mnogo sveta, tačno ispred mene oslobodilo se mesto, seo sam, izvadio odštampane Arkašine materijale i počeo da čitam.

Najpre je išao intervju. Ne zna se s kim i ne zna se o čemu. Pre nego što sam stigao do kuće, uspeo sam da ga pročitam skoro celog.

Evo ga.

€€€

- Sve se dešavalo ovde. Upravo ovde.
- Šta „sve“?
- Ovo je upravo ona soba gde je ubijen car Pavle I.
- Kako zanimljivo! Nema veze što mi ovde pijemo?
- Nema veze. Znae kako se sve to desilo?
- Ne baš... Onako... u opštim crtama.
- Spreman sam da vam sve ispričam. Želite?
- Pričajte. Naravno. Biće mi drago.
- To je duga priča.
- A ja ne žurim.

Dalje se reči gotovo ne mogu razabrati. Čuje se zveckanje flaša.

- Sve je počelo pre skoro tri hiljade godina, u trenutku kad je biblijski car Solomon izgradio u Jerusalimu čuveni hram.
- Po čemu je on čuven?

- Ne prekidajte, molim vas. Ispričaću sve po redu. Do danas niko ne zna šta se nalazilo u tom hramu. Ljudima je bilo zabranjeno da ulaze u njega. Hram je bio ukrašen zlatom i slonovačom. Negde u podzemnim odajama hrama nalazila se i Solomonova prostorija s blagom. Govorim li razumljivo?

- Da.

- Hram je stajao četiristo godina, a onda su ga srušili Vavilonci. Judeji su ponovo podigli svetinju, ali tada se pojavio Rimljani i hram je ponovo srušen. Mnogo vekova sveto mesto bilo je pusto. Danas je na mestu gde je stajao Solomonov hram izgrađena džamija Stenovita kupola. Pratite li moje misli?

- Da.

- Oprostite za dugačak uvod. Uskoro ćete shvatiti o čemu govorim. Pre devetsto godina počeli su krstaški pohodi. Vitezovi su proterali muhamedance sa Svete zemlje. U Jerusalimu je bilo osnovano nekoliko viteških redova. Na latinskom se hram naziva „templum“, zato je jedan od redova dobio naziv „red templara“, na našem rečeno, hramovnika. Za nekih sto godina ovaj red pretvorio se u najbogatiju organizaciju na planeti. Kraljevi i vojvode uzimali su zajam od templara i dobijali onoliko zlata koliko im je bilo potrebno. Ne zna se odakle je ono poticalo, ali govorilo se da su, kopajući zemlju za temelje svoje rezidencije, vitezovi našli ono što nije mogao niko pre njih.

- Mogu li da pogađam...

- Tako je. Našli su blago biblijskog Solomona. Verovatno znate šta je bilo dalje?

- Nešto sam čuo. Templari su se posvađali s francuskim kraljem i njihovu organizaciju su uništili, je li?

- U principu je tako i bilo. Jednooki kralj Filip Lepi i njegov jednonogi sin Luj Svađalica izdali su naređenje i vitezovi ovog reda bili su pobijeni u celoj Evropi. Magistra templara Francuzi su spalili na lomači. Ali zlato nisu uspeli da nađu. Priča se da svake godine, u noći kad je spaljen, magistar ustaje iz groba u pita: „Je li kralj našao našu odaju s blagom?“, a sedam odrubljenih glava mu u horu odgovara: „Ne, vladiko. Naše zlato niko neće naći.“

- Sipajte mi, molim vas, još malo u čašu... hvala.

- Nema na čemu.

- A kud se dede lova?
- Ima mnogo verzija. Po jednoj od njih, templari su uspeli da predaju blago vitezovima drugog reda - hospitalcima. Neko vreme hospitalci su se takođe nalazili u Jerusalimu. Zatim su se preselili na ostrvo Rodos. Zatim još zapadnije - na Maltu. Od tada ovaj red često nazivaju malteškim.
- Jasno.
- Pričalo se da se u podrumima malteškog hrama čuva zlatna poluga veličine sobe. Nešto neverovatno. Desetine metara u prečniku. Po današnjim cenama - hiljade hiljada evra. Napoleon, koji se gušio u dugovima, poslao je čitavu ekspediciju na Maltu. Ali ni on nije našao zlato.
- Da?
- Da.
- Što me tako gledate?
- Napoleon je proterao vitezove s Malte. Znate li gde se preselio malteški red?
- Znam. Ovamo. U naš grad. U Peterburg.
- Tako je!

Smetnje na traci. Čuje se zveckanje čaša i bućkanje.

- Kuda ćete?
- Sad ću doći.
- Toalet je tamo... odmah pored garderobe.
- Naći ću.
- Gde sam stao?
- Kod...
- Ah, da. Ruski car Pavle I pozvao je malteški red u Rusiju. Car koga su ubili upravo u onoj prostoriji.

Dugačka pauza.

- U Rusiji nije bilo čudnijeg cara od Pavla. Njegovog oca nasmrtno su zatukli nogama po naređenju sopstvene žene. Njegov sin, odrekavši se svega, peške je otišao u Sibir kod staroveraca. Njegovog unuka

bomba je raznela napola, pri čemu donju polovinu tela nikad nisu našli.

- Prekinite! Pa ja jedem!

- Kao da se nad čitavom tom porodicom nadnelo prokletstvo. Pavle je i sam predosetio svoju smrt. Kad je uveče onog dana poslednji put došao na večeru, kažu da je pogledao evo u ovo ogledalo, nasmejao se i rekao da je ogledalo krivo! U njemu se ne vidi njegov vrat! Svi su se nasmejali i otišli na spavanje. A sat vremena kasnije u zamak su ušli odredi zaverenika.

- Dosta, dosta! U vaše zdravlje!

- Planirano je da zaverenici blokiraju carevu spavaću sobu i nateraju ga da potpiše da se odriče prestola. Ali svi su bili pijani, zalutali su u hodnicima i do ove sobe došlo je samo nekoliko mlađih oficira i braća Zubovi. Jednonogi Platon i jednooki Nikolaj.

Pauza. Bat koraka.

- Ušli su na ova vrata. Pavla više nije bilo u krevetu. Našli su ga ovde, u uglu. Pavle nije bežao ka sporednom izlazu, već je pokušao da se probije do kamina. Zašto?

- Vi mene pitate?

- Zaverenici su ga dovukli do sredine sobe. Da. Evo ovde. Pavle se i dalje otimao prema kaminu. Držali su ga za noćnu košulju i tražili da se odrekne prestola. Tada se iz hodnika začuše koraci. Pavle počeo da doziva u pomoć. Platon Zubov viknu: „Šta se dereš?“ i zlatnom tabakerom koju je stiskao u ruci udari ga u slepoočnicu. Ali tako da mu je slomio lobanju.

- Da popijemo za pokoj duše imperatora?

- Pavle je pao i oficiri su počeli da ga udaraju nogama i štapovima. Na kraju su ga ugušili šalom.

- Zašto vi to pričate? Ima li to veze sa...

- Još kako ima! Da li ste razmišljali o tome zašto je za vreme Jekaterine Rusija upala u ogromne dugove, za vreme Pavla je trećina tih dugova vraćena, a posle njega sve do revolucije imperatori nisu više isplatili ni kopejku?

- Iskreno, nikad u životu nisam razmišljao o tome.

- Ja posedujem arhivsku knjigu o obračunu dažbina koje su se naplaćivale na peterburškoj carini. Kad su u zemlju nagrnuli malteški vitezovi, njihova imovina se vrlo detaljno popisivala. Sve do nekakvog tamo prstena. Čak su i generalnom magistru pretresali sav lični prtljag. I samo je četrdeset dvoja zaprežna kola, koja su vozila magistrove sluge, bilo zabranjeno pregledati. Po ličnom ukazu Pavla.

- A šta je bilo u tim zapregama?

- Niko ne zna. I kud su nestala - takođe niko ne zna. Baš niko.

- To jest, vi smatrate da su u zapregama u Piter dovezli zlato templara?

- Zašto da ne?

- Četrdeset dve zaprege zlata?

- Aha.

- To je nerealno. Znete li vi o kakvoj se lovi radi?

- U tome i jeste stvar.

Dugačka pauza. Čuje se bućkanje i zveckanje flaša.

- Recimo. Da, da. Popio sam do dna, a vi? ...Recimo da je tako bilo. Spreman sam čak i da poverujem da se tolika količina keša može prevesti kroz celu Evropu. Ali gde je čuvati?

- A? Pa to nije novčanik da se sakrije ispod patosa i da niko ne sazna. To je, verovatno, nekoliko tona metala!

- Logično razmišljaš! A da pređemo na ti?

Dugačka pauza. Čuje se bućkanje i zveckanje flaša.

- Osvrni se. Šta vidiš?

- Gde?

- Ovde. Oko sebe. Šta vidiš?

- Pa, zidove... vas... mislim - tebe. Misliš na to što sam zrikav?

- Mislim na to da stojiš u centru Mihajlovskog zamka.

- I šta?

- Svašta! Sipaj. Aha.

Čuje se bućkanje i zveckanje flaša.

- Zamak je projektovan nekoliko godina. Promenilo se šesnaest projekata. Pri tom je svaki sledeći bio još čudniji od prethodnih. Išao si ovim hodnicima, kaži: može li se ovde živeti?

- Pa, naravno, nije baš najudobnije...

- Ovde je NEMOGUĆE živeti! Dvorac nije prilagođen za život. Prvo, čitave godine je apsolutno vlažan. Carica Marija Fjodorovna razbolela se od reume dve nedelje posle preseljenja. Naslednici prestola stalno su imali anginu. Drugo - raspored prostorija. To je užas!...

- Skrati! Kakav je zaključak?

- Pavle nije ni planirao da živi ovde. Zamak je izgrađen samo kao ukras. Samo kao zavesa iza koje može da se sakrije blago templara.

- Ono se i dalje nalazi ovde?

- Nadam se.

- (šapatom) Negde ovde, je li?

- Da.

- Daj da zapalim.

- A sme li se ovde?

- Ne znam.

Teško disanje... Škljocanje upaljača.

- Pa dobro. Ubedio si me. Blago je zakopano ovde. Ali ono je odavno moglo biti iskopano, logično?

- Logično. Ali teško.

- Zašto?

- Zamak je samo dugo projektovan. A sagrađen je brzo. Arhitekta kome je poveren posao bio je stručnjak ne za zamkove, nego za podzemne tunele. I četiri dana pre kraja gradnje on je umro. Arhitekti je puklo srce. A neimari (seljaci-kmetovi) bili su žurno prebačeni u Sibir.

- Razumem.

- Kad su ubili Pavla, zaverenici su pokušali da nađu blago. To se vidi po dokumentima. Neke maltežane su mučili. Jednome su sipali u uho tri kante kipuće vode. Ali ništa nisu našli. Viteški red je proteran iz zemlje.

- Zar u uho može da stane tri kofe?

- Za vreme Nikolaja I u zamku je pretresena maltene svaka cigla. Odavde su u Zimski dvorac odneli sav antikvarijat, srušili su plafone, izravnali nasipe. Ali blago nisu našli. I tu počinje ono najzanimljivije.

- Da?

- Znaš, ja ti ne pričam sve ovo tek tako. Ono što se desilo u ovoj prostoriji pre dvesta godina - to je tek početak. A dalje...

- Šta?

- Dalje počinje takvo sranje da ti...

- (pištavi ženski glas) Šta vi to ovde radite, a? Zaboga, šta vi to ovde radite?

- Čekajte, mama!

- Milicija!

Na tome se tonski zapis završava.

€€€

Ispred metroa sam pozvao ženu i ona je predložila da zajedno odemo u supermarket.

Kad bi treći svetski rat ipak počeo i nuklearni cunami zbrisao čovečanstvo s lica zemlje, za preporod civilizacije bio bi dovoljan jedan supermarket. Iz njega bi, kao iz oplodene jajne ćelije, izrastao nov univerzum.

Imate li supermarket u blizini kuće? Volite li supermarketete onako kako ih vole žitelji mog kraja? Da li se snalazite u njima onako vešto kako se snalazim ja i kako se snalazi moja žena? Na primer, jeste li приметili da se u svim supermarketima na svetu odeljenje hleba i odeljenje mlečnih proizvoda nalaze što je moguće dalje jedno od drugog?

Reč je o tome da običan čovek ide u prodavnicu uglavnom po hleb i mleko. Ako bi ova odeljenja bila jedno pored drugog, onda bi kupac, na brzinu pokupivši neophodno, prosto zbrisao. A ovako će malo lutati... pogledaće oko sebe... kupiće mnogo stvari... koje može da baci čim ih plati na kasi.

Supermarketi - to su upravo oni stubovi na kojima se još drži naš svet. Čuvari poretka. Ustanove koje budno prate da se sve i uvek

odvija kako treba. Da čitav život radiš, zarađuješ novac, a onda ga troliš na ono što ti opšte nije potrebno i ponovo počinješ da radiš.

Ni žena ni ja nismo nameravali da odemo iz supermarketa nakon što smo kupili hleb i mleko. Nas nije trebalo nagovarati da potrošimo više novca, zato što smo zbog toga ovamo i dolazili.

Ranije su ljudi išli u bioskope i muzeje. Sada se u novim blokovima bioskopi i muzeji ne grade, tako da, kad dođemo s posla i preobučemo se u nešto lepo, mi odlazimo u supermarket. Tamo gde je toplo i svetlo. Svetlo taman toliko da tvoju novu garderobu svi mogu da vide. Jedina topla i svetla mesta u tamnim i vlažnim novim blokovima.

Žena je pričala kako teku stvari s njenim pasošem i pitala šta ima novo kod mene na poslu. Ispričao sam joj za Arkašu i da su mi dali njegov kompjuter. Žena me je pitala kakav je kompjuter - radi li?

- Da. Radi. Ali nekako čudno.

- Čudno?

- Ne znam. Možda je virus? Sam pravi nekakve čudne fajlove. I nešto mu nije u redu sa satom.

- U kom smislu?

- Sad stalno pokazuje pola pet. Pola pet po podne. Treba da popričam sa stručnjacima. Neka poprave.

- Samo sat? A ostalo?

- Ostalo je u redu. Tastatura tastaturiše i podloga za miša je u apsolutnom redu. Nije u redu samo sat.

Došavši skoro do odeljenja alkohola, izdaleka sam primetio svog komšiju. Zvao se Saša. Zajedno s još nekoliko takvih kao što je on, Saša je skidao s polica flaše sa skupim etiketama.

- Bože! Ko je pijančio sa Sašinom njuškom i izgužvao je?

Komšija Saša bio je znamenitost mog ulaza. Bio je najčuveniji pijanac u čitavom ulazu... da, najverovatnije i u celoj zgradi, u kojoj je bilo mnogo stanova i čiji je broj žitelja tek nešto malo zaostajao za brojem žitelja gradića tipa Klajpede. (Klajpeda - grad u Litvaniji, treći po veličini. (Prim. prev.)

Žurke koje su svako veče bile organizovane u Sašinom stanu uveseljavale su komšije tokom onih večeri kad na televiziji nije bilo ničeg zanimljivog. Vrata Sašinog stana bila su razvaljena i nikad se

nisu zatvarala. Zato su žurke, i kad je na televiziji bilo nešto zanimljivo, svejedno uveseljavale komšiluk.

Jedne zime sreo sam Sašu ispred ulaza. U majici i bosonogog. Komšija je mjaukao pesmicu i gazeći po snegu išao kući. Bio je toliko alkoholisan da sam za svaki slučaj ugasio cigaretu. Saša je bio školski primer ruskog pijanca. Od votke je samo bio zdraviji.

Odavno je propio sve što je imao. I svejedno nijednom nisam uspeo da ga sretnem treznog. Mislim da niko nikad nije uspeo.

Time je čudnija bila slika koja mi se ukazala. Nisam hteo da priđem bliže odeljenju s alkoholnim pićima. Ali i s mesta na kojem sam se nalazio video sam da komšija tovari u svoju korpu skupe finske votke u litarskim flašama.

Saša je bio obučen u skup, skoro nov sako. Istina, ispod sakoa se video odvratan džemper, a niže struka bile su večne Sašine farmerke. Mnogo puta ušivane ali nijednom oprane, farmerke u kojima je proživio ceo život posle završetka srednje škole.

I još je iz okovratnika sakoa virilo Sašino lice. Bezoblična naslaga mokrog tela. Na jednom mestu na licu mogle su se nazreti oči. Oko je sijalo od zadovoljstva. Na drugom mestu videla su se usta, ispod kojih su štrčali ostaci prednjih zuba.

Sve je to bilo čudno. Saša nije bio prosto krupan momak. Bio je snažan kao traktor belarus. Bilo mi je teško da zamislim junačinu koji je doveo Sašino lice u takvo stanje.

Ispostavilo se da je žena znala. Saša se uopšte nije potukao. Moj komšija pijanac se prvi put u životu zaposlio i, zahvaljujući tom poslu, sad više nije morao da pije ledinku, već skupa i ukusna pića. (ledinka - antifriz. (Prim. prev.)

Nedavno je na prospektu nekoliko ulica od moje zgrade otvoren kazino. Vlasnici su odlučili da kockare zabave boksom. Tamo je sada Saša i radio.

- Ma nemoj?! Saša radi u kazinu?!
- Aha! Možeš li da zamisliš?
- Au! Naš komšija - profesionalni bokser... ludilo!
- Pre će biti da je on tamo boksterski džak.
- Šta misliš, je l' ga dobro plaćaju?
- Ne znam. Verovatno. Pa kupio je sako.
- Sako su mu sigurno dali.

- Sad je glupo da ga zovemo Saša. A da ga zovemo Aleksandar Moslovič?

- Kako?

- Moslovič. Nisi znao? Tata našeg komšije zvao se Mosol. Ili Mosl? Jelda je smešno?

Došli smo do odeljenja gde se prodavao sladoled, stajali malo pored frižidera, ništa nismo kupili i krenuli smo ka kasi.

Red se kretao sporo. Tako i treba: ko bi se ovde i kuda žurio? Kupci su zapodevali s kasirkom vrcave dijaloge:

- Mladiću, imate li sitno?

- Deder pokaži.

Žena je pipkala čokoladice, koje su namerno u gomilama poređane pored kase da bi deca pravila scene roditeljima. Bilo joj je zanimljivo da ih pipka, a meni je brzo dosadilo da čekam.

Prošetao sam još jednom do odeljenja s vinima, razgledao etikete moldavskog vina manastirsko-seosko u flaši od litre i po, zatim uzeo pakovanje dvopeka koji je ličio na ekspandere za jednokratnu upotrebu i došao do rafova s robom za vozače.

Da kupim osveživač vazduha? Ili metlicu, da izjutra čistim s kola opalo lišće i sneg zimi? Ili prvo da ipak kupim kola?

Mnogo sam hteo da potrošim pare na nešto. U supermarketu je sve tako organizovano da stalno imaš želju da na nešto trošiš pare.

Tu su još prodavali i Vozački atlas s nazivima svih ulica grada Sankt Peterburga. Uzeo sam brošuricu i prelistao je. Došavši do karte broj 16 (Petrogradska strana), setio sam se izreke iz jutrošnjih Arkašinih beleški: „Ako se kao akronim pročitaju nazivi svih ulica između spomenika Dobroljubovu i Ulice profesora Kozlova, dobiće se prezime sledećeg predsednika države.“

Okrenuo sam atlas i potražio spomenik Dobroljubovu. Evo ga. A profesor Kozlov?

Između dve tačke bile su sledeće ulice. Prvo je išao Mali prospekt. Onda Oficirska ulica. Onda Sježinska. Onda ulica Lize Čajine. Onda kraćušna Objezdna ulica, koja izlazi na Vedensku ulicu.

Tu se karta završavala. Dalje je trebalo gledati kartu broj 26 (Viborgska strana). Istina, sasvim na kraju lista još se moglo videti nekoliko majušnih uličica. Najveće od njih su bile Intendantska i Čudova ulica.

Kad se čitalo kao akronim, ispadalo je M-O-S-L-O-V-I-Č. Anđeli s neba! Molite se za nas grešnike!

Glava deseta

AKVARIJUM

- Tata, obećao si i da ćeš mi ispričati šta su to crne rupe!

- Dobro. Ako sam obećao, ispričaću ti.

Izašli su sa stanice metroa Lenjinov trg. Danilo je gurnuo dlan ocu u ruku i ovaj ga je preveo preko ulice.

Otac je voleo ovakve trenutke. Vikendom bi njih dvojica izlazili iz kuće i sin je pripadao samo njemu. Uopšte nije bio ljubomoran na ženu zbog Danila, oni su se odlično slagali... pa ipak im je udvoje bilo prosto odlično.

Ponekad je sa sinom išao u bioskop. Ponekad u muzeje. Ujutru u muzejima nema mnogo sveta. Njih dvojica bi se šetali između vitrina, pričali i, kad u blizini nije bilo bakica čuvarki, igrali bi se skrivanja.

Danas su krenuli na Kondratjevsku pijacu da kupe ribice za akvarijum. U stvari, on je čekao da ga Danilo pita za crne rupe i malo se pribojavao da ovaj to neće uraditi.

Usput bi sin nešto pitao oca, a ovaj je govorio da će mu ispričati kasnije i spremao se za odgovor. Specijalno bi prelistao nekoliko knjižica, i kad bi ga sin podsetio na obećanje, on je već bio potpuno spreman. Bio je najbolji otac na svetu. Otac koji zna odgovore na sva pitanja.

Dešavalo se i da Danilo zaboravi ponovo da ga pita. Knjige su bivale pročitane uzalud. Ocu je bilo ispod časti da insistira na priči. Ali danas Danilo nije zaboravio. I njemu su se sviđali trenuci koje su provodili sami, kada im niko nije smetao.

- Hajde, tata... pričaj! O crnim rupama!

- U redu. Sad ću.

Seli su u kombi-bus, platili karte i otac je počeo da priča, Kombi je bio mali i zbog toga nekako vrlo prijatan. U njemu se osećao miris benzina. Odličan kombi za vožnju sa sedmogodišnjim sinom do pijace gde se prodaju ribice.

- I kada takve džinovske zvezde postanu stare, one ne eksplodiraju, već se, naprotiv, skupljaju same u sebe.

Skupljaju se sve dok se ne skupe u jednu tačku.

- A zar zvezde mogu da se skupe u tačku? Velike-velike zvezde u malu-malu tačku?

- Zapravo ne. Zvezde zapravo samo teže da se skupe u tačku. Ali to im ne uspeva.

- Pa šta se onda dešava?

- To niko tačno ne zna.

- Ali gde onda one nestanu?

- Znaš, sine, ono što nestane obavezno se negde pojavi. Drugačije ne može. Ništa na svetu ne može potpuno da nestane bez traga. Na samom kraju vasiona astronomi su otkrili nešto što su nazvali „kvazari“.

- I šta je to?

- To su džinovske rupe iz kojih izlazi gomila koječega. Materije, neko isparavanje, mnogo svakakvih različitih stvari.

- Znam! Setio sam se! To su obrnute crne rupe!

- Petica! Oduvek sam znao da je moj sin najpametniji momak na svetu! Te kvazare astronomi zovu bele rupe.

Kombi je do pijace vozio kroz neke ulice u kojima su se nalazile fabrike. Ogromna pusta zdanja. Gomile srušene cigle. Onda je izronio natrag na Kondratjevski prospekt, stajao malo na semaforu pored kazina CONTIE, i otac je rekao vozaču: „Ovde, molim vas“.

Kad su se već približili pijaci, Danilo je pitao:

- A te bele rupe postoje samo u kosmosu?

- Kako to misliš?

- Pa, je l' ne može da se desi da se ta rupa pojavi ovde, evo baš tu... pred nama... i da odande iskoči... NEŠTO STRAŠNO?

Hteo je da odgovori sinu, čak je zaustio da mu objasni detaljnije, ali tada Danilo ugleda prve prodavce životinja, radosno ciknu i otac mu ništa ne reče.

€€€

Ribice i akvarijumi prodavali su se u zatvorenom hangaru u desnom uglu na kraju pijace. Da bi se tamo stiglo, moralo se proći pored kutija s mačićima i kučićima, kaveza s papagajima i zečevima i tezgi

sa sado-mazo stvarčicama koje su prodavci pokušavali da utrape kao pseće pivoce i ogrlice.

Danilo mu je prstom pokazivao ribice i pitao: „Tata! Tata! Šta je ovo?“

Sve što je mrdalo repom u akvarijumu bilo je odavno poznato njemu, najboljem ocu na svetu. Govorio je vrste riba i Danilo mu je svojim malim dlanom još jače stezao ruku.

- Jao, a šta je ovo?

Otac se nagnuo do samog stakla. Ono što je grčevito mahalo perajama u akvarijumu bilo mu je apsolutno nepoznato.

Odgovorio je iskreno:

- Znaš, sine, nemam pojma. Prvi put vidim ovakvu životinju. Podigao je oči i pogledao prodavca. Čak mu se i osmehnuo, nadajući se da će ga ovaj podržati, uzvratiti osmehom, priskočiti u pomoć, nazvati to nepoznato stvorenje imenom.

Prodavac se nije osmehnuo i nije izgovorio ime. Naprotiv, skrenuo je pogled, gurnuo ruke u džepove jakne, napravio se da ništa ne čuje.

- Jesu li ove vaše?

Prodavac je imao tužne oči. Kao da se nadao da njegove čudne životinje niko neće primetiti, ali evo - nada se nije ispunila.

- Moje. Kupujete?

- A šta je to? E-e... Triton?

- Ne.

Poćutali su. Otac je ćutao savijen iznad akvarijuma i dalje se smešći. A prodavac je pokvareno ćutao. Onako kao da se, kad prestane da ćuti, sprema da tresne kupca gnjavatora po njušći.

- Neka retka vrsta, a? Sami gajite?

- Retka. Vrlo. Kupujete?

Tatici je osmeh nestao s lica. Uhvatio je dete za ruku i odveo ga. Prodavac je zavukao vrat u okovratnik jakne, protrljao ozeble ruke i posegnuo za cigaretama.

€€€

Dan prodavca riba na pijaci je kratak. Vikendima u sedam ujutro on postavlja svoje akvarijume, u osam se pojavljuju prvi kupci, a posle

podneva se može krenuti kući. Preko nedelje nije radio, sedeo je kod kuće.

Da je prodavao skalare ili somiće, on bi, naravno, dolazio i radnim danima, lovio bi retke kopejke. Ali njemu je bilo dovoljno onoliko novca koliko je zarađivao za tri sata trgovanja subotom i četiri nedeljom.

Robu kao njegovu nije imao niko. Zato je uvek dobijao svoj novac. Kad je postalo jasno da kupaca tog dana više neće biti, prodavac je počeo da se pakuje.

Toalet na pijaci bio je besplatan i vrlo prljav. Mrežicom je izvadio svoja pištava koprcava stvorenja i stavio ih u najlonsku kesu. Otišao je u toalet, a kad se vratio, kese u njegovoj ruci više nije bilo.

Poznanici koji su prodavali hranu za ribe ponudili su mu votku. Malo. Tek da se ugreje.

Prodavac ju je popio i shvatio da opet ne oseća ukus. Posle toga je krenuo kući. U stan koji je mrzeo.

€€€

Ponekad, kad ga nije bilo kod kuće, oni su izlazili napolje i puzali po stanu. Vrativši se, video bi mokre tragove na parketu. jednom je u kuhinji zatekao ogromnu gomilu izmeta. Istina, ne preterano smrdljivog.

Danas je sve izgleda bilo u redu. Zatvorio je za sobom vrata i, ne uključujući svetlo, čučnuo. Znao je da nema snage da uđe i pogleda šta je unutra?

Mnogo se plašio. Iako je u principu već navikao. Navikao na to da oni neprekidno urlaju...

U poslednje vreme počeli su da urlaju nekako drugačije. Možda je počela sezona parenja. Znači, uskoro će biti mladunaca. To je dobro. Male životinje se uvek prodaju lakše od odraslih.

Sve je počelo pre tri meseca.

Ranije je prodavao zlatne ribice. Kod kuće je opremio fabriku za proizvodnju zlatnih ribica koja je neprestano radila. U jednim akvarijumima živeli su mladunci, u drugima odrasli, u trećima one ribe koje je trebalo da se pare, a u četvrtima opet mladunci.

Te ribice se samo zovu zlatne, a u stvari boja može biti bilo koja. Crna, crvena, siva, plava... Svaki lovac želi da zna šta će se desiti ako se plava ribica ukrsti s jarkoljubičastom a u akvarijum pored njihovog potomstva smesti nekoliko belih.

Sve je počelo pre tri meseca, kad se napio. Ujutro se probudio, zavirio u akvarijum s odraslim ribama i video da su sve mrtve, požderane, i da su njihovi ostaci prekrili dno. Umesto riba, unutra je sedelo buljavo stvorenje nalik žabi.

Prvo se začudio. Šta mu je trebalo da se tako napije i kupi ovu ljigavu živuljku, a sad se čak toga i ne seća.

Bilo mu je žao pojedenih riba, ali ne mnogo. Retkih primeraka u ovom akvarijumu nije bilo. Retki su bili u susednim posudama. Tad još nije znao da će se do sledećeg jutra stvorenja dokopati i susednih posuda.

€€€

Svi ti gmizavi oklopi, bokovi s krljuštima, šape s opnama, kandže koje grebu po staklu, repovi koji liče na crve srasle sa zadnjicom... sve to se neprekidno mrdalo, koprcalo, razmnožavalo, htelo da izađe napolje.

Juče se iznad najvećeg akvarijuma, u kojem je on ranije držao mladunce, pojavila ogromna glava sva u šiljcima i izraslinama. Životinja ga je pogledala mutnim okom sa sluzavom opnom, izvila vrat i otegnuto podrignula.

Stajao je nepomičan. Samo je gledao. Životinja se iskezila. Zaklimala je glavom, ispljunula na pod stana potpuno izgrizen oklop kornjače i zaronila natrag.

Srećom, to se nije često dešavalo.

Ranije je on svake nedelje menjao vodu u akvarijumima. Ne svu, već kako treba: otprilike četvrtinu. Posebnom mrežicom skupljao je mulj sa dna, nepojedenu hranu, riblju kaku. Onda je čistio filtere i sunderčićem brisao staklo.

Čišćenje je trajalo nekoliko sati, ali i posle toga voda je i dalje delovala pomalo mutno. Zato je trebalo isključiti svetlo u svim akvarijumima i leći na spavanje. A kad se ujutro probudiš i uključiš

lampe, sve će biti okej. Voda će biti toliko čista, toliko providna da ćeš pomisliti kako je uopšte nema.

Poslednji put je pokušao da čisti pre oko dva meseca. Tad se to završilo tako što mu novi stanovnici akvarijuma umalo nisu odgrizli prste.

Sad su mu sva trideset dva akvarijuma bila prljava, neočišćena i zarasla u alge. Kroz izgrebano staklo bilo je nemoguće išta videti.

A što je najvažnije: ON NIJE NI ŽELEO DA VIDI šta se dešava unutra. Dok izdržavaju stakla, dok ima vode - neka sve ostane kao što jeste.

Sistem je živeo svojim životom. Oni koji su sada živeli unutra, sami su sebi nalazili hranu.

Odavno je prestao da pokušava da shvati šta se to desilo. Ograničavao se time što je ponekad na pijaci prodavao migoljava pištava stvorenja koja su sama iziazila napolje. Lovio ih je, gurao u najlonsku kesu i nosio da ih proda.

Ponekad su životinje bile velike. Prevelike da bi ih odneo do pijace. Prekjuče je jedno takvo stvorenje veličine psa pokušalo da izađe kroz prozor na ulicu. Ubio ga je, isekao na komade i sklonio meso u frižider.

Takve velike nisu se često pojavljivale. Neke je uspevao da vrati natrag. Kako je vreme odmicalo, to mu je sve teže polazilo za rukom. Ono što je živelo unutra širilo se. Bilo mu je tesno. Htelo je da se oslobodi.

Prišao je prozoru i zapalio cigaretu. Iza njegovih leđa je pištalo i teško se pomeralo nešto što ga je izluđivalo.

Časopis TRUD od 17. maja,
ŠESTA STRANA,
RUBRIKA NOVOSTI NAUKE

Akademik RAN-a demantuje poslednje izjave francuskih zoologa:

Na pres-konferenciji održanoj juče u glavnoj sali peterburškog Doma nauke član Ruske akademije nauka Vjačeslav Andrejevič Zajcev kategorički je demantovao poslednje izjave francuskih zoologa:

- Možda je pad gigantskog meteora i odigrao neku ulogu u događajima koji su se odvijali na planeti pre 60 miliona godina, ali teško da je ta uloga bila suštinska. I ma šta govorili Francuzi, upravo ruskim istraživačima pripada glavna uloga u odgonetanju tajne koja je tako dugo uznemiravala čovečanstvo.

Na pitanje našeg dopisnika da li izjave francuskih naučnika mogu da stave pod sumnju zaključke savremene nauke o preistorijskoj prošlosti planete, akademik Zajcev odgovorio je kategoričnim „ne!“.

Može se smatrati da je time skandal koji se rasplamsao u naučnom svetu završen. Nema senzacije na koju su Francuzi računali. Neće morati da se pišu ni školski udžbenici, ni da se ponovo istražuje prošlost naše planete.

Kao i ranije, naučnici su ubeđeni da je pitanje zašto su dinosauri izumrli rešeno definitivno i zauvek. Dinosauri uopšte nisu izumrli. Oni su se jednostavno svi zajedno preselili u peterburški stan prodavca akvarijumskih ribica Jegora Kretenjina.

Glava jedanaesta

TARAS I ELZA

A sada ćemo vam, poštovana gospodo i predivne dame, ispričati neverovatnu i za čitanje prijatnu priču o najčudnijem novinarskom zadatku u bogatoj praksi Tarasa, sina Sidorovog, specijalnog dopisnika peterburških novina Smena.

€€€

Na sedam brdašaca ležalo je čečensko selo u koje su se preko zime smestili vojnici Četrnaestog specijalnog bataljona. Zimi se u Čečeniji ne ratuje i specijalni dopisnik novina Smena, Taras, sin Sidorov, nije imao pojma zašto ga je redakcija poslala na taj zadatak.

A treba reći, poštovana gospodo, da je omiljena zabava ratnih dopisnika oduvek bio alkohol, i Taras ga je takođe voleo.

Jednom je sedeći s oficirima Četrnaestog specijalnog bataljona sipao alkohol u čaše. Upravo tada je i video zlatnu dlaku koja se zalepila za ivicu jedne čaše.

Taras je upitao:

- Prljavština?

Oficiri su odgovorili - kako se uzme. Za njega je možda i prljavština, a vojnici specijalne službe sačuvali bi tu dlaku i onda bi čitav vod s uzdahom onanisao gledajući je, jer nemaju prilike svaki dan da vide nešto što potiče sa glave čuvene čečenske lepotice Elze.

Taras reče:

- Zaista, želeo bih da vidim tu devojkicu, jer je čudno da u ovom šupku mogu da žive žene čija kosa bojom podseća na pivo, na koje sam navikao u svom rodnom gradu.

- Ako si lud, ti ćeš je videti, a ako si ti, Tarase, sine Sidorov, pametan momak, popićeš alkohol i leći da spavaš, i zaboravi ćeš na bilo kakvo viđenje.

Čudno beše Tarasu što čuje tako nešto, te upita:

- Popišavate me?

Junačine se uvrediše i ovako mu odgovoriše:

- Samo da znaš, drugar, da mi ne pišamo, ne samo u prenosnom već čak i u bukvalnom smislu reči, jer smo u odsustvu suprotnog pola svi vezali svoje polne organe u čvor da se ne bi gubilo vreme na nevažne stvari. Eto tako!

- Ko je onda ta Elza kojoj čak i napojeni toplim alkoholom odvažni vojnici Četrnaestog specijalnog bataljona ne rizikuju da se udvaraju?

- Ko je ona, ko je ona... Čečenka ko' bombona, a ako ćemo preciznije - devojka našeg pukovnika Markova, koji seče uši svakom ko joj se primakne. Boj nas ne plaši - ali kako da kreneš protiv sopstvenog komandira?

- A-a-a - samo je rekao Taras, sin Sidorov, ali otad je počeo da žudi za sastankom s prelepom Elzom.

€€€

Jednom kad su planine kao i ranije bile pokriveno snegom, vojnici na redovnom služenju drali su ovna konfiskovanog od Čečena da bi ispekli ražnjiće, a Elza ih je gledala. Tad dolete vrana i stade da pije krv prolivenu na sneg.

I tada lepotica reče:

- U erotskom smislu pukovnik Markov me odavno ne uzbuđuje, a oficiri su mi sa svojim vojničkim humorom dojadili! Mogu da zavolim samo čoveka koji će imati ove tri boje: obraze kao krv, kosu kao gavran, telo kao sneg! Znam da su danas u modi preplanuli momci plave kose, ali od njih mi je već muka.

Vojnici redovne službe odmakli su se od nedoklanog ovna i rekli:

- Imaš sreće, devojko našeg komandira, jer je nedaleko od tebe takav čovek. Pri četi se nalazi novinar, a on ti je lepotan kakav se retko sreće.

Devojka odgovori:

- Neću se smiriti dok ga ne vidim!

Elzi se želja ispunila brže nego što je mogla da zamisli. Bukvalno sutradan Taras, sin Sidorov, krenuo je da šeta po okolini malog čečenskog sela. Glasno je pevao ovakvu pesmicu:

O devojke! Onaj će biti

Najveći slepac ko vas će zaboraviti!
Pa vaša su leđa dugačka kao u zečica!

Elza se iskrala iz pukovnikovog stana i počela da gleda novinara.

Taras, sin Sidorov, reče:

- Lepa je cica što šeta pored nas. Elza odgovori:
- Cice su dobre ako za njih ima mačora.
- Pored tebe je mačor kakvog je teško naći: drug pukovnik, koji se zakleo da će sašiti sebi generalski šinjel od brada zarobljenih mudžahedina i kojeg se plaše čak i pripiti junaci Četrnaestog specijalnog bataljona.
- Dosad niko tebi ravan nije pokušao da mi podigne suknju!
- To neće biti, jer imam samo dva uha.
- Odbijaš me?
- Odista!
- A da mrdnem sisama uz muziku?
- Bez mene, poštovana.

Na te reči novinar se okrenu i ode.

€€€

Tužan dođe Taras, sin Sidorov, u logor čete. Ali on je bio mlad, hormoni su mu divljali u žilama, a Elza je bila mlada i zlatokosa, tako da je novinar uskoro ipak počeo da trči na sastanke s njom u šumarak iza brda i da dolazi odatle s tako zadovoljnom njuškom da su oficiri i vojnici na redovnoj službi samo škrgutali zubima.

Zima u brdima traje dugo. Dok se šume ne odenu u lišće i ne skriju šumski svet od pogleda pilota helikoptera, mudžahedini su više voleli da sede u udaljenim pećinama. Tako da je jedina razonoda vojnika bilo tračaranje. Tračarali su, naravno, o vezi između Tarasa i Elze.

Natopljene mirisom toplog alkohola, reči su se Kotrljale niz padine Velikog kavkaskog grebena i došle do ušiju kojima je odavno dosadilo da slušaju samo zavijanje planinskog vetra. Došle su te reči i do ušiju pukovnika Markova.

Junačina s licem u ožiljcima zaurla:

- Kako?! Taj slinavac poslat u moj bataljon usudio se da u Elzinom prisustvu raskopča pantalone?! Njegovi prsti umrljani mastilom štípali

su za zadnjicu moju devojkicu? Ubiću oboje!

Ipak, dokaze pukovnik nije imao. A bilo mu je malo nezgodno da tek tako ubija prestoničke novinare. I zato je za početak pukovnik Markov odlučio da organizuje osumnjičenima šerijatski sud.

Svi vojni obveznici Severnokavkaskog vojnog okruga trljajući ruke iščekivali su dan određen za suđenje. Odavno nisu imali takvu zabavu! Elza je pak plakala i nije znala šta da radi, zato što je, po šerijatskim normama, morala da odgovara za sve. I evo šta je smislila.

Dan uoči suđenja ona je tajno poručila da se Taras, sin Sidorov, pojavi na obali potoka koji je proticao kroz njihovo seoce. On ispuni njenu molbu i pojavi se na naznačenom mestu prerušen: na glavi mu je bila šubara, a na ramenima kavkaski čojani ogrtač.

Taras stade na obalu potoka i pretvaraše se da je mirni Čečen. Kao, stojim, uživam u potoku, ne nameravam da stupam u konflikt s federalnim snagama. A Elza se pravila kao da svom pukovniku nosi toplu večeru.

Pokušavajući da pređe preko potoka, Elza se okliznula, počela da pada i doviknula Tarasu:

- Prijatelju! Priđi bliže i pomoz mi!

Taras je uhvati za ruke, ali ne izdrži, te pade na zemlju ne ispuštajući je iz zagrljaja. Ugledavši taj bezobrazluk, vojnici pojuriše k njemu, ali Taras je uspeo da se izvuče, pobegne kući i brzo se preobuče.

Niko ga nije prepoznao.

€€€

Sutradan ujutro svi oficiri i vojnici skupili su se na glavnom trgu u selu u kojem se preko zime smestio Četrnaesti specijalni bataljon.

Na bini za stolom pokrivenim crvenom tkaninom sedeo je sam pukovnik Markov. Izgledao je mračno i preteće. Bio je odlučan u nameri da kazni nevernicu za njeno ponašanje.

Zašiljivši brkove, on reče:

- Da pristupimo, poštovana gospodo, onome zbog čega smo se svi ovde okupili?

Oficiri su i sami zašiljili svoje brkove i odgovorili ovako:

- Zašto da ne pristupimo? Zaista je pravo vreme da pristupimo.
- Onda dovedite ovamo Elzu, koja se ranije smatrala mojom devojkom, a sada je optužena!

Elza istupi.

- Znaš li ti, nevernice, zašto smo te ovamo pozvali?
- Nemam pojma, o bojfrendu moj!
- Ne zovi me tako, nego me zovi „druže pukovniče“, Jer tvoje ponašanje baca senku na čitav oficirski korpus našeg vojnog okruga! Sklopivši ruke, Elza kleknu na zemlju pred pukovnikom Markovom i zavapi:

- Otkud to?! Ko me je oklevetao, druže pukovniče?! Reci njegovo ime i ja ću iskopati oči gadu!

Mračni i narogušeni junak još jednom je zašiljio svoje raskošne brkove. Sada to nije radio tako samouvereno kao ranije. O, žensko lukavstvo! Ipak je teško muškarcu da ne poveruje onoj čiju je zadnjicu dugo štipao sopstvenim prstima i čak je i pukovnik Markov počeo da sumnja u Elzinu krivicu.

Razmišljajući malo, on reče:

- Dobro, Elza, recimo da si podizala suknju samo u mojoj sobi u kasarni, ali gde su dokazi? Mogu li ja da ti verujem?
- Naravno da možeš! I uopšte... Seti se kako sam... preksinoć... ja tebi...

Pukovnik proguta pljuvačku i njegovim ratnim drugovima se učini da je malo pocrveneo. Odista je bilo čudno videti kako crveni ovaj junak prekaljen u borbi i mnogo puta ranjen.

- Postupićemo na sledeći način. Donesite mi Statut unutrašnjih snaga i neka svi vide kako ćeš se, stavivši na njega desnu ruku, zakleti da si čista pred mnom!

Statut beše donet i Elza se spremi da izgovori svečanu zakletvu. Ali već beše zaustila, kad se zbuni i skloni ruku s knjige maslinastozelenog omota.

Pukovnik povika:

- Aha! Ne možeš da se zakuneš! Tako znači, ipak si kriva?
- Ne, o bojfrendu moj, koji si odsekao brade mnogo stotina mudžahedina za svoj šinjel! Nije o tome reč.
- A o čemu je reč, najlukavija?

- Kako mogu da se zakunem da si me samo ti u svom zagrljaju držao u horizontalnoj površini ako je pola garnizona videlo kako me je juče neki lokalni Čečen sa šubarom oborio na zemlju obgrlivši me? Hoće li biti iskrena moja zakletva?

Pukovnik počeo da se mršti, ali odmah i prestade. Razume se, njega su izvestili o incidentu i o tome kako bezrukog pokvarenjaka, koji nije uspeo da zadrži devojkicu koja je padala, nisu uspeli da nađu. Zato je rekao:

- To nije strašno. Zakuni se da smo te samo ja i taj neotesanac stezali u zagrljaju dok ležiš, i više niko!

- Kunem se!

- Sigurno?

- Kao što je sigurno mrtav onaj kome pucaš u oko! Pukovnik se osmehnu, stegnu zavodnicu u zagrljaj i incident beše završen. Svi su bili zadovoljni.

Pukovnik je vratio svoju čast u očima drugova oficira, Elza je izbegla nepotrebnu muku, a Taras, sin Sidorov, uskoro se vratio kući u Peterburg i napisao za svoje novine Smena čitavu hrpu čečenskih reportaža.

€€€

Ostalo nam je da pomenemo, poštovani, samo još ovo. Prateći novinara na transportni avion do kuće, pukovnik mu je dugo tresao ruku, a onda se nagnuo Tarasu do samog uha i rekao:

- Da sam saznao da si ti nju... ono... odsekao bih ti jaja. Razumeš?

- Da, družo pukovniče.

- Lično bih... Ponovi!

- Vi biste mi svojim rukama odsekli jaja!

- A Elzu bih obesio za njenu zlatnu kosu. Razumeš?

- Razumem!

Pouka ove priče je sledeća, i ne odnosi se na pripadnice lepšeg pola: ko će ga znati kako će se sve u životu okrenuti, i zato, poštovana gospođo, ne treba čuvati sva jaja u jednoj kesi.

Glava dvanaesta

LETEĆI HOLANDSKI LIFT

Žena mi je rekla kako treba da odemo u ofis turističke agencije. U novinama sa besplatnim oglasima našla je firmu koja organizuje putovanja u Finsku praktično besplatno. Čak i jeftinije! Firma je spremna da doplati onima koji putuju u Finsku!

Žena me je zamolila da je odvezem kolima negde u predgrađe, na sam kraj Lenjinskog prospekta, gde su dobrotvori očekivali one koji će se upecati na njihovu reklamu.

Kancelarija turističke agencije nalazila se na četvrtom spratu staklenog oblakoderčiča. Oblake je drao samo krovom osmog sprata. Lift nas je dovezao do plastičnih vrata na kojima je pisalo: „Turistička agencija Minhenska kapija. Mi odmor činimo prijatnim!“. Ispod naziva firme na nemačkom je pisalo: „Munchgausen“.

Žena je gurnula vrata i mi uđosmo.

- Kako mogu da vam pomognem?

Odmah iza vrata sedela je devojka. Plavi blejzer. Bedž „Administrator“. Svetla kosa vezana u konjski rep.

- Vi ste turistička agencija?

Plavuša klimnu.

- A zašto „Minhenska“? Vi prodajete aranžmane samo za Nemačku? Mi ne želimo u Nemačku.

- Prodajemo gde god vam drago. Jednostavno, naša firma se tako zove.

Žena je pitala koliko košta putovanje u Helsinki. Devojka je kuckala po tastaturi i rekla sumu: 192 dolara. Za dvoje na tri dana.

U cenu je uključena poseta akvaparku Serena i turističko razgledanje grada.

Žena mi klimnu: zaista nije skupo.

- Želite li sada da uplatite aranžman?

- Ne. Mislim da ne želimo. Kasnije. Hteli bismo o svemu da razmislamo.

- Samo izvolite.

- Ako platimo aranžman kasnije... Je li to moguće? Recimo, krajem nedelje?

- Razume se. Želite li da rezervišete mesta? U smislu da ostavite depozit da ih niko ne kupi?

- Koliki je iznos depozita?

- Pet dolara. To je za dvoje. Ako se predomislite, ako ne budete hteli da uplatite aranžman, depozit vam se odmah vraća. To je u principu formalnost.

Pet dolara? Rekao sam da ću platiti. Žena se osmehnula. Čak i ako me prevare i ne vrate ni cent, vredelo je. Ženin osmeh вреди više od pet dolara. To retko zadovoljstvo вреди... pa, recimo sedam i po.

Zatim sam slušao devojk, prelistao kataloge, pokupio sjajne reklamne prospekte i tek nakon toga sam bio pušten da idem. Izašli smo, došli do lifta i pritisnuo sam dugme „DOLE“. Lift je stigao i ušli smo u njega.

- Nije skupo, jelda?

- Da.

- Kad ostanemo u gradu, mi za tri dana ponekad potrošimo i više, jelda?

- Da.

- Koliko je rekla? Tačno sto devedeset dva?

- Aha.

- Platićeš mi taj aranžman, zar ne?

- Razume se, draga! Sve što poželiš.

Došli smo do kola, gurnuo sam ključ u bravu za startovanje. Onda sam pogledao u retrovizor, počeo da izlazim na kolovoz i naglo pritisnuo kočnicu.

- Fuck!

- Šta je?

- Dao sam joj novčanicu od dva dolara.

- Koju novčanicu?

- Onu. Od dva dolara. Fuck!

Tu novčanicu držao sam u novčaniku kao suvenir. Novčanice od dva dolara bile su retkost. Koštale su najmanje deset dolara. Skoro da ih nije bilo u optičaju.

Protrljah bradu.

- Sedi malo ovde.

- A ti?
- Idem. Zamoliću je da vrati.
- Pusti. Idemo. Neće ti dati.
- A ako da?

Zalupio sam vrata i dotrčao do ulaza u oblakoderčić. Žena je spustila staklo i doviknula mi:

- Skloni kola s puta!
- Brzo ću! Ti samo sedi u kolima!
- Bar isključi motor!

Ulazeći u zgradu, stigao sam da primetim nezadovoljno ženino lice. Ispred lifta sam udario dlanom dugme „GORE“. Gurnuo sam obe ruke duboko u džepove. Glupo je što sam joj dao baš tu novčanicu.

U lift je zajedno sa mnom ušlo još nekoliko ljudi. Svi su redom pritiskali svoje tastere, lift je razmišljao, vrata su se zatvorila, polako smo krenuli naviše... i čak smo stigli da se zaletimo, ali onda smo se naglo zaustavili.

Lift je s naporom zaječao, cimnuo se i ponovo stao. Posle nekoliko sekundi u njemu je nestalo svetla.

- Svi su ćutali, a onda je devojka čiji mi je parfem golicao nos rekla:
- Izgleda da smo se zaglavili.

€€€

Pre nekoliko godina, sećam se, čekao sam Novu godinu u gostima. Uspeo sam da odspavam tek na izmaku drugog januara, a posle svega nekoliko sati probudili su me i ponovo pozvali za sto. Otvorio sam oči i čvrsto rešio da ni za kakav sto ne idem, već ću se umiti i otići kući.

Natečen, sav omamljen, došao sam do kuhinje, uzeo prvu čašu koja mi se našla pod rukom i sasuo tečnost u osušeno grlo. Mislio sam da je voda, a ispostavilo se da je ta tečnost votka. Tako da sam ipak seo za sto i onda mnogo sati radio ne ono što sam hteo, već što su hteli oni oko mene... i što je naređivala popijena votka.

Tako i ovde. Za današnji dan imao sam planove. Prilično velike. Ali sad sam na njih mogao da zaboravim. Od mene više ništa nije zavisilo.

Iskreno rečeno, nikad se nisam zaglavio u liftu. Zato nisam znao šta u takvim slučajevima treba da se radi. Samo sam stajao i čekao. Mislio sam da lift treba da krene sam. Uopšte, tehnika sve treba da radi sama.

Prvo smo samo stajali i čekali. Onda nam je dosadilo da stojimo. Posle dvadesetak minuta neki su niz zid počeli da se spuštaju u čučanj. I ja sam se spustio. Posmatrao sam pod lifta koji se jedva nazirao pod mutnom lampicom za hitne slučajeve. Bio je prljav.

Pored mene je sedeo dugonja. Imao je nesrećno lice. Pogledao me je ispod oka i progovorio:

- Muči me klaustrofobija. Tek-tek, ali je neprijatno.
- Saosećam.
- Baš mi je krivo.
- Kad ti je krivo, ti popij pivo.
- Odavno sam se pribojavao da će se upravo ovo dogoditi.
- Da ćete se zaglaviti u liftu?
- Nije o tome reč. Prosto, previše verujemo tehnici, A pri tom niko ne zna može li joj se verovati.

Sedeo sam ćuteći. Momak je nastavio brzo da priča:

- Evo, recimo, kažu da pampersi nisu štetni po zdravlje. Kao, ne utiču na potenciju. jeste li čuli za to?
- Za pampere? Ili za potenciju?
- Ali kako to može da se ustanovi ako su pampersi napravljeni tek pre osam godina? A? Odnosno, bebe koje su odrasle u pampersima još nisu koristile svoju potenciju, razumete?

Pomislio sam da je momka zaista dobro udarila klaustrofobija.

- Mi uopšte ne znamo kako tehnika utiče na čoveka. Novine tvrde da je kućni kompjuter skoro bezopasan. Ali šta ako šteta od kompjuterskog zračenja počne da se ispoljava tek s vremenom? Nakupi se i onda se pojavi u punoj snazi, a? O, ne bih želeo da taj dan nastupi sutra! Šta ako je jutros već sve počelo... u celom svetu istovremeno... i ako su hakeri počeli da se bude jer im je otpao ud i iz čela im raste treća ruka, a?

U glasu mu se čula drhtava histerija. Malo sam se odmakao. Pravio sam se kao da moram hitno da nađem u džepu nešto vrlo važno.

Zavukavši ruku u džep našao sam mrvice i razno smeće. I telefon. O! - pomislih. Zaista! Pa mogu prosto da pozovem ženu i kažem joj

da isključi auto.

Neće moći da ga pomeri s puta. Žena nikad nije naučila da pomeri s mesta tu gomilu metala. Ali neka bar isključi motor preko telefona ću joj objasniti šta treba da radi.

Telefon je zelenom svetlošću obasjao lice susedke. Otkucao sam broj i čuo pištanje iz slušalice: nema dometa. Signal nije mogao da se probije kroz metalne zidove lifta, kroz metalne zidove otvora za lift, kroz staklene zidove oblakoderčića.

Devojka koja je stajala iznad mene se osmehnula:

- Ne radi?
- Ne. A vaš?
- Ni moj.

Poćutali smo.

- E, baš sam se uvalila! Kasnim... i telefon ne radi.
- A meni su kola upaljena... stoje nasred puta.
- Je l'?

Devojku nisu zanimali moji problemi. Grizla je usne i gledala svoj mali, damski telefon.

Ponovo sam pozvao ženin broj. U telefonu su se čule smetnje, nešto je šištalo. Nisam prekidao, nadao sam se da ću ipak uspostaviti vezu.

Umesto toga, u slušalici se odjednom neočekivano začuo neki zvuk i telefon je odličnom dikcijom rekao:

Zvao se Titanik i jednostavno je nestao. Nije nestao do kraja, ali udovicama onih koji su se tamo nalazili od toga nije bilo lakše...

- Jeste li uspeli?
- Ne. Izgleda da je ovo neka radio-emisija.

Ovaj lift je bio najveći u istoriji sveta. To je bio odista džinovski lift i čak i oni koji su ga pravili još pre predaje na korišćenje nazivali su delo svojih ruku Titanik.

Lift-Titanik...

- Šta se čuje? Jeste li dobili vezu?
- Kažem vam: ne!
- Ako ste dobili vezu, recite im da požure.
- NISAM dobio vezu!

...On je jednostavno nestao. Komisija za prijem ušla je u lift i vrata su se zatvorila. Kud su nestali svi ti ljudi i hiljade tona metala danas niko ne zna.

Lift-Titanik je jednostavno nestao.

Nestao je inženjer koji je projektovao lift i prvi napravio njegove crteže. Nestao je direktor fabrike u kojoj je lift bio montiran. Nestala je devojka prevoditeljka, zajedno sa svojim šefom Holanđaninom koji je došao da se provoza čudesnom mašinom...

Svi oni nestali su bez traga.

I samo oficiri - čuvari zgrade u kojoj je bio ugrađen džinovski lift ponekad... kad se mnogo napiju, pričaju drugovima po flaši o tome da lift i dalje nastavlja svoje večno lutanje među spratovima... da se ponekad noću njegova vrata otvaraju i čuvari uspeju da vide kako promiče lift-avet... šef fabrike se smeši, a devojci prevoditeljki sijaju stakla modernih naočara...

To kretanje se nikad ne prekida. Tako smatraju oficiri koji čuvaju zgradu.

Ne treba pitati zašto su ti oficiri osedeli i tako mnogo piju.

€€€

Kad je nestao iza vrata zgrade, spustila sam prozor na kolima i zavalila se u sedište. Potiljkom sam dotakla naslon. Osetila sam kako lagano vibrira prateći takt uključenog motora.

Suvenirsku novčanicu od dva dolara sam mu poklonila ja. Ljudi koji dugo žive zajedno uvek imaju problem s poklonima. Razumete o čemu govorim?

Ono što mu je zaista potrebno odavno je poklonjeno. Kolonjskih voda i pena za brijanje nakupilo se toliko da nemaju gde da stanu. A svaka godina ima bar četiri nova praznika za koje se davanje poklona smatra obaveznim. I šta u takvoj situaciji da se radi?

Muškarcima je lakše. Oni se izvuku s buketom cveća. A za osmu godišnjicu braka ja sam mu poklonila originalnu američku novčanicu. Banknota od dva dolara zaista nema mnogo u opticaju. U retrovizoru sam gledala ulaz u zgradu. Bilo je pusto. On se i dalje nije vraćao. Verovatno se svađa s plavom administratorom. Bilo mi je dosadno

da sedim. Pomislila sam... tačnije, nisam stigla ništa da pomislim. Zato što su se kola odjednom cimnula i krenula napred. Sama.

Lagano su klizila niz padinu. Sedela sam na mestu suvozača, desno od volana, i nisam imala pojma kako da ih zaustavim.

Pružila sam ruku ka volanu, ka dugmićima na komandnoj tabli... onda sam shvatila da ne znam šta znače svi ti dugmići i povukla ruku... a sekundu kasnije je ponovo pružila.

Kola su brundala. Osećala sam miris benzina čak i kroz zatvorene prozore. Do raskrsnice je ostalo svega nekoliko metara. Sa strane je na semaforu svetlelo zeleno, kolovozom su jurili veliki kamioni, a ja sam išla pravo na njih.

Pritisnuti kočnicu. ili okrenuti volan i zakucati se u stub. On će se vratiti iz zgrade i zavrnuti mi šiju. Automobil je klizio bez žurbe, kao što talasi klize ka obali, i bilo je nemoguće zaustaviti ga, kao što je nemoguće narediti talasima: „Stoj! Mirno!“

Semafor me je uporno gledao zenicom crvenom od nespavanja. Sagnula sam se, postrance legla na sedište vozača i pokušala rukom da pritisnem kočnicu.

Kočnica - to je krajnja desna papučica? ...Ili krajnja leva? Visoko iznad moje glave trubile su strašne sirene. Bilo je dobro što nisam videla automobile koji jure.

Odlično sam znala o čemu je reč. Kola su pokušala da pobegnu. Tamo, u zgradi, nešto se dešavalo... automobil je to osećao tresući se celom šasijom i pokušavao da pobegne, a za mene ga nije bilo briga.

Obrazom sam dodirivala sedište. Nisam videla papučice i nasumice sam panično udarala po njima dlanovima. Možda će stati sama? Možda će sve još biti u redu?

Onda je levim vratima automobil dotakao betonski stub. Dodirnuo, napeo se, stisnuo se uz stub, nastavio da se kreće kao da se leđima češe o tuđe nokte.

Škripanje nije bilo glasno... ali ja sam ga odlično čula. Sve se to dešavalo meni, zaista se događalo. Stub je s vozačevih vrata skidao boju, grebao metal, gužvao automobil koji je moj muž tako pazio... i koji je koštao mnogo više od suvenirske novčanice od dva američka dolara.

Ispruživši prste pokušala sam da ipak pritisnem papučicu. Kažiprst je propao kroz uski prorez. Povukla sam ruku natrag, ali s one strane ju je neko držao. I nije puštao. Nije želeo da se oslobodim, da podignem glavu i pogledam na šta sad liče leva vrata na kolima.

Osećaj je bio upravo takav. Nije se prst zaglavio. Njega su baš držali. Meko, sasvim bezbolno. Ali tako da nisam mogla da se oslobodim.

Kola su nastavila da se kreću napred. Ležala sam na sedištu bez ikakvog pojma kuda tačno idu.

€€€

- Čuješ? - Šta?
- Napolju... To su spasioci!
- Da?

Svi su začutili. Najpre sam čuo samo teško disanje. Onda... zaista... tamo, napolju, neko je grebao.

Onda je zvuk nestao. U liftu je i dalje bilo mračno. Putnici su sedeli pored zidova i znojili se. Lift je bio pun znojavih muškaraca i žena. Vrlo, vrlo znojavih.

Momak klaustrofobičar je ustao i počeo pesnicama da dobuje o zid:

- Ej! Vi! Ej! Ej! Ej! Ejejej!
- Svi su ćutke slušali. Zvuci spolja prestadoše.
- Jesu li otišli? Oni su otišli?
- Možda to nisu spasioci?
- Nego ko?
- Ne znam. Možda nam se učinilo?

Momak je izvadio cigarete iz džepa. Jedan od muškaraca se brecnu na njega:

- Prekini!
- Zašto? Hoću da pušim. Imam li pravo da popušim cigaretu?
- Imaš pravo da crkneš, razumeš?!
- Prekini da urlaš. Tamo opet neko... čujete? Zvuk se premestio u sam vrh kabine. Svi podigoše glave. Momak je i dalje držao upaljač u ruci. Podigao je ruku i nekoliko puta škljocnuo.

U ventilacionu rupicu na plafonu bio je gurnut prst. Mesnati muški prst.

Momak je prestao da škljoca, spustio ruku i pogledao me.

- Jesi li video?
- Šta?
- Tamo je prst.
- Pa da. Prst. Video sam.
- Čiji je to prst?
- Što me tako gledaš?
- ČIJI JE TO PRST?
- Nije moj. Ne urlaj.

Devojka s parfemom i damskim telefončićem tiho je, trudeći se da se ne čuje, plakala. Momak je još jednom podigao upaljač i škljocnuo. Tamo je, iz rupe na plafonu, zaista virio prst. Muški. Sa uskom trakom prljavog nokta.

Momak je ispljunuo nezapaljenu cigaretu pred noge, prišao bliže, poskočio, uhvatio se za ivicu ventilacionog otvora i podigao se.

Svi su ga ćutke posmatrali.

Pažljivo... vrlo polako, momak je primicao lice bliže... još bliže prstu.

- Šta je to tamo?
- Sačekaj... sad ću...

Čovek koji nije mogao da podnese miris cigareta ustade i takođe priđe bliže. Obojica su šaputala. Momak se podigao i zavirio kroz prorez.

- To... to je... O ne!

Bilo mu je nezgodno da visi i govori istovremeno. Nije imao daha. Očima okruglim od užasa virio je kroz otvor, a onda se prst koji je samo virio kroz prorez odjednom ispravio, napeo, cimnuo i zario momku u oko.

Ovaj je glasno kriknuvši pao na pod.

€€€

Najzad se pojavio na vratima zgrade. Smešio se držeći u ruci novčanicu suvenir od dva dolara.

- Što te nema tako dugo?
- Izvini. Gotovo, krećemo. Seo je za volan i krenusmo kući.

Glava trinaesta

POSLEDNJI VAGON METROA

Dispečeru metroa prsti su bili umrljani crnom mašću a nokti izgrizeni.

Tačno u sedam sati i pedeset četiri minuta dispečer je gurnuo prste u očne jabučice i izvadio sebi oči. Spustio je očne jabučice na pult ispred sebe i one se skotrljaše na pod. Na njih, vlažne, odmah se nahvataše prašina i trunje.

Dispečer je nepomično sedeo na stolici. Iz praznih očnih duplji tekla je krv. Izgledalo je kao da plače suzama crnim kao marmelada.

Na monitorima se dešavalo nešto nemoguće. A još jutros je sve bilo sasvim u redu.

€€€

Crnoglavi narod oduvek je živeo na Krugu Stanica. Devojka Škik mogla je da se ponosi svojim poreklom.

Krug Stanica bio je naseljen mnoštvom plemena i naroda. Stare Žene, Pasjeglavci, Ljudi-Jednonogi-Kao-Pečurke, Ljudi Bez-ObeNoge, Ljudi-S-Ustima-Na-Grudima, Ljudi-Sposobni-Da-Pevaju-Ilgraju. Crnoglavi narod devojke Škikbio je najstariji i najjači od svih.

Starci su pričali neverovatne priče o poljima gorkog mirisa.

O škripavim zapregama i topotu kopita glasnom kao kloparanje točkova u tunelima Kruga Stanica.

Najverovatnije su to bili samo njihovi starački nejasni snovi. Crnoglavi narod oduvek je živeo pod zemljom, jer gde je još mogao da živi?

Devojka Škik imala je lepo okruglo lice. U kosi je nosila komadić sažvakane smole. Pod suknjom na njenim bedrima visili su Predmeti. Kad se devojka Škik uda i bude spremna da rodi crnoglavu dete, majka će svojim rukama skinuti Predmete s njenih bedara.

Zasad je Škik bila devica. Kroz vagone je išla s tuđim detetom. Ono je bilo tiho, nehirovito. Uglavnom je spavalo. Uveče je dete trebalo predati debeloj ženi. Možda mu je to bila majka.

Na levoj lopatici devojke Škik tetovirana je debela žaba. Sve žene njenog roda imale su takve tetovaže na lopaticama, a muškarci su nosili tetovirane kornjače.

Drevni rod devojke Škik poticao je od barona Jednookog Jaške. Kao što i priliči u njihovom rodu, devojka Škik je od detinjstva učila da čita s dlana i iz karata. I volela je da sluša škripave reči staraca.

Starci su često pričali nešto nerazumljivo. Tvrdili su da su stari Neimari zamislili Krug Stanica nekako drugačije. Isprva nije bilo zamišljeno da se ovde živi i negde postoji Izlaz.

Otac devojke Škik nikad nije mogao da sluša ove priče i počinjao bi da se svađa sa starcima. Mahao bi crnim dlanovima, negodovao i izgovarao promukle reči. Tada se devojka Škik podizala s kolena i odlazila kod majke.

Mnogo više je volela da sluša priče o Praroditelju crnoglavih Vukub-Kakišu-Papagaju-Ara-Šarenom-Kao-ŽenskaMarama.

Vukub-Kakiš je doveo njen narod na Krug Stanica. Voleo je muškarce, žene i decu koji su mu pripadali, štitio ih je. Ako bi Zločinci-U-Mundirima-Sa-Zlatnom-Dugmadi pokušali da povrede narod Vukub-Kakiša, uskoro bi tela prestupnika bila pronađena u mračnim prolazima metroa. Srce im je bilo iskopano oštrim papagajskim kljunom.

On je, Šareni, naučio crnoglavi narod Rečima bajaranja - svetom ruskom govoru.

Devojka Škik nikad nije razmišljala o tome šta označavaju zvuci tih umnih reči. Njih su mogli da razumeju samo muškarci i neke starice koje nisu mogle imati dece.

Strpljivo je čekala da se vagon potpuno zaustavi i tek onda zakoračila preko Linije-Ograničenja-Na-Ivici-Perona.

Reči je trebalo izgovarati s poštovanjem. Devojka Škik ušla je u vagon i klekla. Dete je spavalo u marami zavezanoj na njenim leđima. Pritvorila je oči i progovorila Formulu, koja je počinjala moćnim bajaranjem „Dobriljudiizviniteštovamseobraćamo...“

Voz je krenuo. Devojka Škik ustala je s kolena i pošla kroz vagon. Naravno, reči koje je Papagaj dao crnoglavom narodu delovale su.

Putnici svetlih lica pokorno su saginjali glave i posezali za novčanicima.

Debele žene, ježeći se od užasa pred Rečima, skrivale su pogled u knjige šarenih korica. Muškarci svetlih lica drhtavim rukama prinosili su usnama flaše s pivom.

Boja njihove kože ličila je na keramičke pločice na stanici Senski trg. Imali su još i guste brade.

Muškarci iz naroda devojke Škik imali su drugačije brade. Retke debele crne dlake s mukom su izbijale iz podbratka, kao gorka trava u zemlji iz koje je nekada došao crnoglavi narod. Osim toga, svetlolici su imali čudan miris.

Papirne novčanice devojka Škik odlagala je u džep suknje. Suknja je bila šarena kao Arina krila. Novčiće je ostavljala u kutijici od margarina voimiks.

Znala je - ako se ide za svetlošću, za jedan okret Kruga Stanica skupi se novca debljine otprilike jednog prsta. Ako se ide u suprotnu stranu - nešto manje.

Najverovatnije je otac bio u pravu, a dede su nešto pobrkale. Metro - to je krug... a Izlaz... kakav Izlaz?... gde je on?

Zauvek, dok idu vozovi, dok bruje lampe ispod plafona, njen narod će skitati po Krugu Stanica. Ne вреди žuriti. Čitav metro nećeš nikad obići, a Izlaz se samo pričinio starcima kroz njihove staračke suze.

Majke će uvek vezivati crnoglavu decu na svoja leđa. Klataći se u taktu kloparanja točkova, bebe će početi da sisaju sive prste. Onda će deca odrasti i sama krenuti kroz vagone.

Onda će ostariti. Kad oni umru, poslednji put će ih zamotati u maramu i odneti na najudaljenije perone. Muškarci će otpevati pesmu Šarenom Papagaju i spustiti zgrčeno telo u ventilacioni otvor iz kojeg nema povratka.

Besmisleno je razmišljati o tome da li je to ispravno ili ne. Zato što drugačije prosto ne može da bude.

Voz je išao sve sporije. Nešto mu je smetalo na putu. Devojka Škik došla je do kraja vagona i stala pored vrata. Svetlolici su se uzrujali, a ona je bila smirena.

Kroz vagon se širio miris straha. Bio je kiseo. Motor voza napregnuo se iz sve snage, ali vagon se više nije kretao. Svetlolici su poskakali sa sedišta i pritisli lica uz stakla spljoštivši noseve.

- Pozovite mašinovođu! Razvežite ono što je vezano! Alo! je li to mašinovođa?

- Šta je ovo? Zašto je u tunelu voda?!

- Margarita Fjodorovna, draga! Vidite li šta se dešava? Umete li da plivate, Margarita Fjodorovna?

- Alo! Mašinovođo? Je li to zaista mašinovođa? Šta znači „idi u kurac“?

- Čuješ li me, dete moje?

- Čujem te, Obojeni i Šareni.

- Znaš li koji je danas dan, devojko?

- Ne, Vladiko. Ja sam mlada i ne znam da brojim.

- Danas je dan Hun-Ahpu-Vuč. Dan „Sedmotorbasti Pacov“.

Znaš li šta rade ljudi iz mog naroda na ovaj dan?

- Ne, Srce Nebesa.

Devojka Škik je govorila zažmurivši. Dete je teško disalo u njeno levo uho. Topli stomak stiskao se uz tetovažu na levoj lopatici.

- Ti znaš šta treba da se radi, Škik?

- Znam, Vladiko Zelenog Pehara, Vladiko Nefritovog Pehara.

- Spremna si?

- Spremna sam, Srce Voda.

Otvorila je oči. Prljava voda prodirala je kroz pukotine na vratima vagona. Prašnjavo smeće podizalo se s poda. Zaploviše zgužvani papirići.

Svetlolici su se popeli na sedišta. Zvučnici na plafonu su brujali. Ali čak i taj zvuk nadjačavao je huk burne vode.

Voda je probijala, pritiskala vrata. Podizali su se talasi, voda je nadolazila. Smeće se kovitlalo po vagonu. Bilo je tako mnogo vode da su sva sedišta nestala lakat ispod nje.

- Gde ti je nož, devojko?

- U kosi, Care crnoglavih.

- U tvojoj kosi, devojko? Uzmi ga? Je li napravljen od kamena, kao što treba?

- Od najboljeg zelenog nefrita, Svirepi.

- Dobro, devojko Škik.

Stajala je do pojasa u vodi. Levom rukom je čvršće stegnula bebinu levu nogu, a desnom je bez žurbe počela da razvezuje čvor na grudima.

Beba se probudila i promeškolljila. Devojka Škik ju je obema rukama držala ispred sebe. Beba je mahala ručicama, kao veliki smeđi insekt.

Unaokolo je pljeskala prljava voda. Svetloliki ljudi su već potonuli, umrli. Njihova naduvana tela plutala su leđima okrenuta nagore. Kosa i skutovi kaputa ležali su na površini vode, a okolo su plivale zgužvane konzerve tuborga i fante.

Neka. To nije važno.

Njen narod će spasti Papagaj Vukub-Kakiš - šaren kao ženska marama.

- To je za moj narod, Praroditelju? Radi svih crnoglavih, Pretku?

- Da!

- Da narod može da nastavi skitanje kome nema kraja, Care Papagaju?

- Da!

- Ja to moram da uradim, Starče?

- Ti to moraš da uradiš, zato što tako žele oni koji su prvi došli na Krug Stanica!

Više od svega devojka Škik je volela sate kad se čerga spremala za spavanje.

Stanice su se zatvarale i dnevne lampe počinjale su da sijaju s pola snage. Vazduh je ukusno mirisao na mašinsko ulje, pečeno meso i prašinu.

Ljudi njenog naroda legli bi po prolazu.

Baroni s crnim i zlatnim zubima malo po strani od ostalih piju gorku vodu. Svaki od njih u zadnjem džepu farmerki ima šilo.

Debelim ženama svilene marama urezuju se duboko u nabore sala na stomacima i leđa u oklopu krckaju kao semenke.

Svi se osmehuju.

Onda svi ležu na spavanje. Preko noći, da se ne bi smrznuli, ljudi njenog naroda čvrsto se stiskaju jedni uz druge.

Obuhvatila je dršku starog sečiva. Nož od nefrita bio je napravljen u obliku papagaja are sklopljenih krila. Za ono što je trebalo da uradi bili su dobri samo noževi napravljeni od najčistijeg nefrita.

Dete se smešilo devojci Škik bezubim ustima.

Njene ruke se pretvoriše u šarena krila. U krajevima odakle su, po rečima staraca, crnoglavi došli na Krug Stanica, ptice nikad ne

razmišljaju o tome zašto mašu krilima.

Sečivo je ušlo u smeđe telašce kao što voz ulazi u vruće ždrelo tunela. Slabašni krik je probijao uši devojke Škik. Njene ruke su sve radile same - one su to umele da rade. Krhka rebra su krckala, lomila se.

Dete je imalo malo i crveno srce. Ličilo je na nasmrt preplašenu višnju.

Devojka Škik je s dva prsta stegnula detetovo srce, iščupala ga iz grudi i stavila na dlan. Iz tanke arterije iscurilo je malo krvi.

Devojka Škik je zakolutala očima i zabacila glavu. Drevne grlene reči same su se probijale kroz zube.

- Tebi, Papagaju! Tebi, Vukub-Kakišu! O, Praroditelju naroda! Za tebe je ovaj dar! Radi crnoglavih! Radi onih koji leže u senci tvojih krila! Primi ovaj dar, Care Ara!

Voda se podizala i pljeskala već ispod njene brade. Bila je crvena a smeće je nestalo.

Čak i stojeći na sedištu, devojka Škik nije glavom doticala plafon vagona. Zateturala se i umalo nije pala. Više nije bila ptica, i još je manje bila riba. Bolela su je ramena. Pokušala je da spere crvenu vodu s očiju, ali nije mogla da pomeri ruke.

Onda je vazduha u vagonu ostalo još dva prsta. Devojka Škik izvijala je vrat pokušavajući da udahne poslednji put.

Zatim je zauvek zatvorila oči.

€€€

Kažu da su sledećeg jutra u peterburškoj kanalizaciji primetili zverske ribice pirane.

I još kažu da ništa nije bilo tako i da dete nije umrlo, već je odraslo i mnogo godina kasnije izvelo narod iz Kruga Stanica.

Ali - to je neka druga priča.

Glava četrnaesta

BARDO TODOL ZA POČETNIKE

Ujutro sam poslom morao u Kupčino. Otišao sam, brzo završio i pomislio da ću još uspeti da se vratim u centar pre no što počnu gužve.

Vozio sam se širokom i u ovo doba dana pustom avenijom predgrađa. Ispred mene su blistala tonirana stakla modernog kazina Slava. Ispred njega su bila parkirana najskuplja kola na svetu, a moj auto je bio star, prljav i rikao je pri promeni brzine.

Zagledavši se u kazino, nisam primetio kamion koji je jurio s desne strane. A kad sam primetio, noge su same pritisnule kočnicu, kola su se zanela... obema rukama sam pokušao da zadržim volan i, razume se, zatvorio oči... ispod kapaka je promakao kafić u Letnjem vrtu... i dalje sam ga gledao ispod kapuljače navučene preko lica koja mi je smetala da sve dobro osmotrim... ali ono glavno sam video... zažmurio sam još jače...

€€€

...A kad sam otvorio oči, ispostavilo se da se ništa nije desilo: sudar sam uspeo da izbegnem, kamion je otišao svojim poslom, a ja svojim.

Već ko zna koji četvrtak zaredom lio je pljusak, u planinama je uši probijalo pištanje razbojnika, a ja sam odjednom poželeo nekog da povezem. Prosto da se ne vozim u tišini. Na primer, simpatičnu devojk... ili, do đavola, i ne baš simpatičnu.

Uglavnom nikad ne vozim nepoznate ljude svojim ličnim kolima. Kola su kao devojk... ili četkica za zube. Predmet za ličnu upotrebu. Pa ni vi ne dopuštate nepoznatim ljudima da se u cipelama penju u vaš krevet, zar ne?

Pa ipak sam stao pored stanice na kojoj je sedeo usamljeni starac. Oslanjao se zadnjicom na ivicu klupe i obema rukama stezao debeli kišobran.

- Kud idete, tatice?
- Meni se obraćate?
- Pa ovde nikog drugog nema. Vozio sam ovuda i pomislio da bih možda mogao da vas povezem? Zasad se ne vidi nijedan trolejbus.
- Kuda vi idete?
- U centar.
- Odgovara! Ali u centar čega idete?
- Aha. Dobra vam je šala. Šala je neverovatno smešna. Starčić je uz škripu zglobova ušao u kola. Celim leđima se oslonio o sedište. Ponovo je stavio ruke na dršku kišobrana.

Neko vreme smo se vozili ćutke. To mi se nije sviđalo. Nisam nameravao da naplaćujem vožnju putniku, ali neka me bar zabavi razgovorom.

Za početak sam rekao:

- Danas je prilično hladno.
- Znam ja i za hladnije dane.
- Ne, ne! Vreme je stvarno grozno. Žena hoće da ide u Finsku i ja sam spreman da pristanem. Treba pobeći iz ovog mokrog grada.
- Mislite da je u Finskoj bolje? Idite bolje u tople krajeve. Nekud bliže Africi.

Pogledao sam starca ispod oka. Semitska spoljašnjost. Na kvrgavoj čeli šešir. Kišobran nije bio kišobran, već štap sa drškom u obliku zmije.

Starac je na moj pogled odreagovao po svome - pridigao šešir i predstavio se:

- Mojsej Levijevič Ve-Šemot. Penzioner. Pomislio sam: „E, to su imena!“
- Drago mi je. Vi, Mojseju Levijeviču, pod toplim krajevima mislite na Izrael?
- Izrael. Ili Egipat. E, tamo je zaista toplo, suvo.
- Bili ste tamo?
- Bivao sam.
- I? Je li vam se svidelo?
- Pa...
- Šta „pa“?
- Pa, nije mi se svidelo.
- Zašto?

- Never mind, mladiću. To su naše bliskoistočne stvari. Prilikom jednog oružanog konflikta u Egiptu ja sam, evo ovim rukama, ubio jednog lokalnog žitelja.

Dedica je ispružio svoje artritične šake. Gledao sam put, ruke mu nisam pogledao, ali sam ipak uspeo da primetim da je jedna šaka mog putnika pokrivena belim ožiljcima.

- Stvar je mogla loše da se završi. Morao sam da bežim na Sinajsko poluostrvo.

- Po vama se ne bi reklo. Izgledate kao pristojan starčić. Je li to bilo davno?

- Da, prilično. Nekad sam u tim krajevima imao turističku agenciju.

- Ma šta kažete?!

- Ali morao sam da je zatvorim. Klijenti su stalno imali reklamacije, kao, ekskurzije mnogo kasne.

- A kuda ste ih vodili?

- Onako... po okolini.

Onda smo izašli na Ligovski i ja sam rekao da nam se tu putevi razilaze.

Starac me je gledao crnim očima.

- Vi ovo smatrate centrom?

- Nije baš. Ali ipak više liči na centar od mesta na kojem ste sedeli.

Mojsej Levijevič me je posmatrao, prstima gladio štap i nije nameravao da izađe iz kola.

- Znae, mladiću, hoću da vam dam savet.

- Da?

- Tačnije, tri korisna saveta.

- Meni? Čitava tri? Biću zahvalan!

- Prvo, potrudite se da otkrijete šta zajedničko imaju Bog, doga i čitalac Voga.

- Je li to sigurno koristan savet?

- Korisniji ne može biti!

- Znae, Mojseju Levijeviču, ja sam čovek koji skoro uopšte ne pije. Takve finese ne mogu da shvatim.

- Drugo... Mada, nema veze. Drugo ćete shvatiti sami. A treće, potrudite se da ne zaboravite da je svet koji nas okružuje - rat. Nadam se da shvatate o čemu govorim.

I on ponovo pridiže šešir iznad ćelave glave. Kvrge su mu štrčale iz lobanje kao rogovi.

€€€

Uspeo sam da izbegnem gužve, ali ne sasvim. U Gorohovoj, skoro kod samog Admiraliteta, ipak sam se zaglavio. Dalje se sve odvijalo tako usporeno da je trebalo ostaviti kola i prosto nastaviti peške. Ali ja, razume se, nikog nisam ostavio i nikud nisam otišao.

Bez žurbe, svi zajedno, prepuzali smo raskrnicu s Nevskim. Na prstima se provukli pored Zimskog dvorca. Uspentrali se na grbu Dvorskog mosta. Tu je počinjalo Vasiljevsko ostrvo i gužva je poprimila kosmičke razmere. Između automobila je bilo nemoguće provući čak i oštricu britve.

Sedeo sam u svojim dobro zagrejanim kolima, slušao radio i pušio. Iskreno rečeno, bilo mi je prijatno i nisam želeo da se gužva završi. Kad bih se kretao ovako... po centimetar na sat... narednih nekoliko dana.

Završivši cigaretu, malo sam spustio prozor i izbacio opušak napolje. Neka se tamo smrzava, a ja ću sedeti unutra... u toploj i udobnoj utrobi.

Na ladi tesno pribijenoj uz mene bili su otvoreni svi prozori. Vozač je, nadjačavajući muziku, brbljao s putnicima.

Do mene je dopro deo rečenice:

- ...A onda je Šliman ipak isušio reku...

Podigao sam prozorsko staklo i pomerio pogled sa asfaltiranog mosta malo više udesno, na Nevu.

Vode u reci zaista nije bilo.

€€€

Ta reka je vekovima tekla ovuda. A sada je prestala da teče. Nestala. Obnažila dno. I sve je postalo jasno.

Od jedne granitne obale do suprotne razvukla se ogromna rupa presvučena muljem. Klizavo dno. Vodene alge koje trule na vazduhu.

Sve prazne i razbijene flaše, svi novčići bačeni za sreću u Nevu, sve izgubljene tašnice, naočare i monokli zbačeni s noseva... sve što se trista godina skupljalo na dnu reke sada se pokazalo mutnom jesenjem suncu i podsećalo na našu sopstvenu jetru: čini se kao da je to dobro poznata stvar, ali retko je ko video kako ona izgleda.

Na jednom mestu ležao je zarđali prevrnuti turistički brodić. A pored samog mosta kao brdašce bili su nagomilani motocikli. Ne mnogo, jedno četiri komada.

Hiljadu puta su odvažni bajkeri skakali na ovom mestu preko mosta koji se podiže. Neki su skakali neuspešno i padali u vodu. Njihove gvozdene konje nikada nisu dizali sa dna na površinu. Da sam pažljivije pogledao, verovatno bih video i one najodvažnije, koji i dalje stežu istrulile prste oko ručice gasa.

I ispod svega toga nazirali su se ostaci još nečeg. Nekakvi prepotopski temelji... panjevi stubova... kao prednji zub slomljen u tuči.

To je bio neki drugi Peterburg. Prethodni. Grad koji je umro mnogo pre našeg dolaska. Aluzija... samo aluzija na drevnu katastrofu čijih svedoka više nije bilo. Nikad nećemo saznati šta se ovde desilo.

Od grada su ostale samo trule lobanje s tragovima preloma i provalije šahtova koje vode u takvu dubinu u koju neće rizikovati da se zavuče nijedan kopač na svetu. Kraj. Više ništa. Samo ćutanje ruina presvučenih muljem.

Od mesta gde su bila stisnuta moja kola videlo se da se dole, ispod mosta, neko kreće. Pogledao sam bolje i video da po dnu, preskačući barice i tonući u patikama u mulj, idu ljudi. Njih četrdesetak...

€€€

Ne okrećući glavu, i dalje ne mogavši da se odvojim od tog prizora, posegnuo sam za sledećom cigaretom. Zapalio sam i, po analogiji sa Šlimanom, odjednom pomislio na svoj poslednji roman.

Reč je o tome da sam jutros, pre no što ću sesti za volan, završio pisanje romana. Evo ovog, koji ste skoro pročitali. Inače volim da pišem izjutra, dok svi još spavaju. Pisao sam ovaj roman mnogo,

mного jutara, a vi (hoćete da pogađam?) sigurno ništa u njemu niste razumeli.

Šteta, naravno, ali nema veze. Za tupe ću sad sve objasniti. Ima jedna dečja zagonetka: „U autobusu se vozila tri putnika... na stanici je jedan izašao, troje je ušlo... na sledećoj je još jedan izašao, niko nije ušao... onda je izašlo troje, ušlo petoro...“ Neko vreme tako mučite sagovornika, a kad vam dosadi da ga mučite, ne pitate koliko je u autobusu ostalo putnika, nego koliko je bilo stanica.

Tako je i s mojim romanom. Razumete? Uopšte ga nije trebalo čitati onako kako ste ga vi pročitali. Ne tim redom. Trebalo je na druge stvari obračati pažnju... potpuno drugačije.

Pokušao sam da vas zbunim. Mislim da sam uspeo. Međutim, rešenje priče je prosto. I u isto vreme neobično.

€€€

Kao što je poznato, u čitavoj masi krimića napisanih poslednjih vekova postoji svega nekoliko varijanti rešenja. I sve te varijante su autori odavno iskoristili.

Mного puta se dešavalo da je prestupnik bio nepoznati zločinac... ili ne zločinac, već naprotiv, naizgled pristojan čovek... ili neka poznata ličnost, za koju čak ne bi ni pomislio da je sposobna za zločin... otkrivani su zločinci iz okruženja detektiva... i čak detektivova žena... a onda i sam detektiv.

Dešavalo se čak da je zločinac bio pisac koji je vodio priču. Nije bilo samo jedno: još se nikad nije desilo da je zločinac čitalac.

Odnosno ti, dragi prijatelju. Kako se ono zoveš?

Eto upravo sam takav roman napisao.

€€€

Predložio sam svom izdavaču da raspiše konkurs i da onome ko shvati o čemu je ovde reč da nagradu od sto hiljada rubalja.

Po današnjem kursu to je otprilike tri i po hiljade evra. Mislio sam da će za te pare neko sigurno promućkati glavom i shvatiti.

Izdavač se uplašio. A možda je samo bio škrt. Nije hteo da vam da pare.

Dobro. Objasniću vam besplatno zagonetku ovog romana.

Pažljivo pratite moju misao i spreman sam da se kladim kako ćete još do kraja sledeće strane shvatiti o čemu je ovde reč.

Da ste pravilno shvatili o čemu je bio ovaj roman, onda iïèì èìníîë îââëâûÿâëoéçùôëoèànÿpóù ùoëèâ ùoèâ oúoèn âoôùëëôÿæûàëîâ ÿ îòèâô é oááâ ûâûÿâûî äãðëúéø î ââëîàøíùóø êîëèòìùâñþ+ûôæâðàè îîëùô 0 êâà îîâëîânn ôeniòüièâ èá+ÿúêÔêÔâ àÿùàÿü êÿ êâiüÿièî ÿoàÿ òì ÿûòîîîâââæûë àîîâaæ æëaîiüÿ ûîÿ+ûêîaÉîâ Éêâáîþèîü èèò +êâîÿëoÔ+ââîðôâ üë+âî+âîôîë+ âêîë+ûâñâêîâ ûîëâÿü àëßÓàèâ fáâüÛÀ üàÿààßÔÀh!

Ø ââëîâ 0 îùâîâî àîâëâî îëàüiüèîñ æéüôçùà 0 é ä îâàøùûâîî îâûâæëèîîèâ æûââëèâîî èoâþ+îôîâ âæâ ôâëéüÆÄÉÍ0îîâæîë âÛËÄÍ øù ÍËÄîëâîðîðîîÐÄøù æî îëîëoiðüô èüâjþÿÿôüéüø îëîëô îîëðùîîëàðèüà+ èßþñàë îëàøâûîîòöÂ0ÛÇ0ÂÛÍ 0èîëë ðîââëâûëîâðà0èùâà0ùéæü éçoê ù0à0âi0àùîâðëîâüþ+îòèiüà+þoè êîââiðààü éçùôôØ èââêøùðô ÂÔÛÇØÂÂÔÍÂÄÎÂÎ âøùà âêÔø ùâââîîâôëæî æëðâîæëâêâæâê âæëàâîîëàâæâûîîëàâæaûîîæà îâëââîî àëââÛÓÂØÛÔîËÄÔÀ?

iÛØâi0ùâÓÛâçâçÛÇÛÇÛ îëðâîîëàâðâîîëà âðîëèèââîîîâ âëâæ îâîëâââîîîîëàâ ÛÔÇÛ ÛÇÛÇØÛ0ÂÓA0Lb Øaiâën æâûèàîîëàâîî àâîëâûðîéüà á î Ô é ù î ð à î è à î fi â fo ÿ i ÿ. ÿâûèâîâëîâîîë èÛÇÛÓÂÎ0DØÍËËA.

ÂîâëîâîîëââîîÓ90âëââîîëà9îîë9üéô6 î9îââîë9îîëàâ9îîëàâîio ùç0 èùâà0 âià0 îâà0 îâoiün î9è 9îâîëî9âîëâî9àâîëî9 îëââîòâîëâôÿûæâââëîîââèâî.

Voliš dobro?
Budi spreman na zlo.

Ako se sećate, na zidu Šlimanove kuće bilo je napisano da je ova izreka citat iz Ilijade. Tu je i bila skrivena odgonetka. Ilijada to je prosto îëââðîîëàâîioîâoiünðîâîëîðâîîë âîòââîîëî îëââîðâîëâôÿüæ âââèîîÛ0ÛÂÎ0ÂÎ0D îâîðà âîëàð î êâîâî3ââîëîðââîîë îðàÔÇÛ0Ûîð ÿôæaûâî. Îëî9 îëââîî îëâââæâ-âîâëâîîââë9 îë9îîââ9îâîëâî9ôî âëüâîâîëââûà êîâûèâ àîâëâûèâîâëüâ àîâòüéçôouè0îâëôÿâèîî.

Ä æâëâîîëà âôîîëàòèin+òin+ÿüçùâî âôîëèâôâîî èââîîëà îëââîòâîëâîðâîîëâ ûââîââîââèâ.

Îëi9 îëâà æëââûàîâëiôà âîëiôââîëâ îëââiôââîëâiô àâîëàîââüé çùè0àêââî ââîôîëi.

€€€

Ipak, to nije cela odgonetka, već sarao jedan njen deo. Mnogo je važnije to što posle îëiô îëâà ëîââiôâîëâi îâëâiôâîëâiôîââêââ îiôââîëiôââë-ê0à ê0àâè0èàîëüçÛ00îëââô îîëöââîîëââ9 àâîëSiîââë. îëiô îëââîëàîôâ âîëiô èàîâôÿââüîî îââëiôâê0 ài6êâ0

âüéùàêëiôîèèôÿüîîÿj DÛôèîëiô ëâîâîûo niüâôÿëâîâiô ëâîî àîëiôââîëöàîââàî n+üàè0ââîîôëâèèin üà üièîëââôêâêêâ êëîiôâîëè nüin-rüâènüâiüèèüÿôëâ àîââëüîâ0 ëÿââ0 ùééüç 00 êââ0êùîââëâîôâîëiôââüîëiôîëââîâ àêââi â âêâî äâiéöâ0â

àâ0êô0ùââ îëâîâëâîîôôÿôà ùôôçéüôôçùùô ôâëüîâëââîîëâîîôüæè.

Û ùââëâîîâëâôîi ëîââiôîâëâiôââîëiôâââüâ ÿôüæââëâÿî âëââîî îëâââîîëâ ââîî èâââîîëô î îîëââæôâîæâ ëîââôîââîëâôîââîëëââ àâîëiôâîâèò èü 0 ùââè0 ôùââè0 îëâââôîi + îâèè nèinn-ü

àèèâôîââîîôââîëüîüëâîâôèüâëü ëîîëââîèêâêêêë èàèèè pa profesor je rekao da pored njega blago traže još četvorica, a oni îëiô îëââiô îëiâéüçùÛ0îâ ëî3îîûâôââî âîëôîë÷ô èüioèü+âôîôÿôâêâëîâîââôââôîëâ ôîââüîëâîîôââââââ.

I, kako vam se čini? Pa rekao sam vam da je sve jednostavno, a vi mi niste verovali!

€€€

Onda se na semaforu uključilo zeleno svetlo. Nisam stigao da vidim šta se dešavalo na dnu presahle Neve.

Ne skidajući levu nogu s kvačila, otpuzao sam s mosta, prešao preko Strele Vasiljevskog ostrva i ušao na Petrogradsku stranu. Do ofisa građevinske firme u kojoj sam radio ostalo je još sasvim malo.

Nikad u životu neću zaraditi milion evra. Hiljadu hiljada stranih novčanica. Pokušao sam - i nisam uspeo. Šteta, naravno, ali šta se tu može?

Izvukao sam se na prospekt Dobroljubova. Bronzani kritičar već ko zna koju deceniju zaredom nije mogao da pročita debelu bronzanu knjigu. Negde u dubini Petrogradske strane postojala je i Ulica

profesora Kozlova. Na pola puta između spomenika i ulice štrčala je Petropavlovska tvrđava, na čijem zidu su se videli runski natpisi. U Nevi, pored same obale, repićima su vrtele pirane, a negde na dnu ležalo je zlato templara koje niko nije pronašao, i krznjeni Čečeni borili su se s federalcima, a leš barona Minhauzena, izvučen iz zemlje, trulio je pod dosadnom petrogradskom kišicom.

Svet je živio svojim životom i sve je bilo dobro, a ja sam bio deo tog sveta.

Naslov originala

Илья Стогофф, 1 000 000 ЕВРО, или ТЫСЯЧА ВТОРАЯ НОЧЬ
2003 ГОДА

Copyright © Стогофф И., 2003

Copyright © Оформление ЗАО ТИД „Амфора“, 2005 Prava za
srpsko izdanje © 2010,

Mono i Manjana

Izdavač

Mono i Manjana

Za izdavača Miroslav Josipović Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik

Aleksandar Jerkov

Urednik

Milena Đorđijević

Prevod

Natalija Nenezić

Lektura

Marijana Mahač

Tehnički urednik

Goran Skakić

Priprema za štampu

Ljiljana Pekeč

Korice

Dragana Grahovac

E-mail: office@monoimanjana.rs www.monoimanjana.rs

Štampa

Elvod-print, Lazarevac

CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd
СТОГОФФ, Илья, 1970

000 000 evra ili Hiljadu druga noć 2003. godine / Ilja Stogoff ;
[prevod Natalija

Nenezić]. - Beograd : Mono i Manjana, 2010 (Lazarevac : Elvod-
print). - 168 str. ; 21 cm

Prevod dela: 1 000 000 евро или Тысяча вторая ночь 2003 года /
Илья Стогофф.

ISBN 978-86-7804-323-9
COBISS.SR-ID 180909836
Picati nnclo Poliovina
Ilija Stogoff
1 000 000 evra

Roman 1 000 000 evra ili hiljadu druga noć 2003. godine svojevrsni je pop-krimiće. Počinje ubistvom profesora koji je tragao za blagom templara, a zatim se, kao u kaleidoskopu, savremeni fragmenti smenjuju sa pričama dostojnim onih koje je pripovedaia Seherezada iz Hiljadu i jedne noći.

Roman je zasnovan na iznenađenju i neočekivanosti, o čemu svedoče i novele o beloј kamiti, o piranama mutantima, o tajnom narodu koji živi u dubinama peterburskog metroa, o sudbini dva brata kriminalca koja su delila grad.

Jedinstvenim stilom, sočnim zapažanjima, apsurdom Stogoff u ovom romanu izvrsno slika savremeni život, buntovnog mladog coveka, ali i navodi čitaoca da sam razreši misteriju ubistva.

Table of Contents

KRATAK SADRŽAJ

Glava prva - BLAGO TEMPLARA

Glava druga - CRNO SRCE, BELA KAMILA

Glava treća - ŠLIMANOVA KUĆA

Glava četvrta - POSLEDNJI SKINHED

Glava peta - VELIKI OBRAČUN BRAĆE PORHATIH, ILI
PANDUR PČELINOVOLKOV

Glava šesta - ŠABAT

Glava sedma - THE LOVE

Glava osma - ČETRDESET MUŽEVA - ŽENE PLAVOBRADÉ

Glava deveta - TAČKA. DOK

Glava deseta - AKVARIJUM

Glava jedanaesta - TARAS I ELZA

Glava dvanaesta - LETEĆI HOLANDSKI LIFT

Glava trinaesta - POSLEDNJI VAGON METROA

Glava četrnaesta - BARDO TODOL ZA POČETNIKE